

MALLA MONTGOMERY-SILFVERSTOLPES

MEMOARER

UTGIFNA AF

MALLA GRANDINSON

FÖRSTA DELEN

1782-1803

ANDRA UPPLAGAN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Förord.

Genom snart tre generationer ha dessa anteckningar under namn af »mormor Mallas memoarer» varit den trängre familjekretsens käraste läsning, och då de nu utlämnas till en större läsekrets, torde detta föranleda en tvåfaldig undran, dels hvarför de ej bekantgjorts tidigare, och dels hvarför de nu tryckas.

Redan vid öfverstinnan Silfverstolpes död år 1861 öfverlades om lämpligheten af deras utgifvande, men stannade man då, man och man emellan, vid den åsikten, att ett femtital år borde förflyta innan de publicerades, och därför ha de hittills icke utgifvits utan endast förvarats som ett heligt depositum.

Å andra sidan uttalas i dessa minnen mer än en gång, att förf. själf gärna såge deras bekantgörande till ledning och varning för andra lika ouppfostrade sinnen som hon ansåg sitt eget i ungdomen ha varit.

Hennes barn- och ungdomsår förflöto i en helt annan omgifning än hennes senare lefnad. I och med att hon kom att bosätta sig i Uppsala — hon var då redan gift — omlades hela hennes lif, och det intresse, hvarmed hon sedan alltjämt omfattade »den eviga ungdomens stad» och hennes öppna blick för dess betydelse för svensk kultur gjorde henne till en känd personlighet inom den litterära världen. Hos henne möttes universitets-stadens förnämsta begåfningar, hennes hem var det, hvilket företrädesvis uppsöktes af de då ej så mångtaliga intressanta och intresserade utlänningar som besökte universitetet. Där möta vi systrarna von Imhoff, Steffens, Arndt, M:me de Staël m. fl.

Född i Finland 1782 fördes den lilla moderlösa Malla Montgomery, halftannat år gammal, öfver till Sverige för att uppfostras hos sina morföräldrar på Edsbergs gods i Uppland. 1807 gifte hon sig med ryttmästaren David Gudmund Silfverstolpe och 1812 flyttade de till Uppsala, där hon kvarstannade äfven sedan hon år 1819 blifvit änka.

Upptecknandet och ordnandet af dessa sina minnen började hon — med stöd af från sitt trettonde år regelbundet förda dagböcker — år 1822, därtill manad af en henne dyrbar ung vän då han lämnade Sverige för att för en bröstsjukdom söka bot i Södern. Hon hade lofvat honom att därmed söka mildra sin saknad och den tryckande ensamhetskänsla hvaraf hon led. Att han under sin resa fann döden i stället för hälsan gjorde det gifna löftet än mer bindande. Också fortsatte hon under hela sitt lif sina anteckningar. Ett så vidlyftigt material har nödvändiggjort uteslutningar, hvaremot inga tillägg eller ändringar gjorts, utan återgifvas memoarerna i den form hon själf gifvit dem.

Möjligt är, att det personliga minnet af hennes starka, ädla väsen förledt utg. att tillmäta dem större allmänt intresse än de i sig själfva kunna äga. Utan all fråga äro de mera psykologiskt än historiskt intressanta, alldenstund de egentligen endast berätta om en anderik och evighetstörstande kvinnas inre lifs fröjder, sorger och själfuktan.

Välsignelse öfver hennes minne!

Malla Grandinson.

Stockholm i november 1908.

INNEHÅLL.

Inledning.....	1
Barndomsminnen. (Till 1795).....	29
Första afdelningen:	
Adolescence. (1795—1796).....	86
Andra afdelningen:	
Ungdoms glädje och sorger. (1797—1799).....	154
Tredje afdelningen:	
Ungdoms glädje och sorger (forts.). (1800—1801).....	240
Fjärde afdelningen:	
Ungdoms glädje och sorger (forts.). (1802—1803).....	301
Namnregister.....	351
Stamtaflor.....	354

Malla Silfverstolpe

År 2008-11-01, inför UKF:s andra "Söndagssalong" lägger vi upp två serier texter ur Malla Silfverstolpes memoarer, som dels har lokal anknytning till familjens tid på Thoresta i Upplands-Bro och dels behandlar ämnen som vi av olika anledningar intresserat oss för. Texterna ingår i UKF:s databas liksom utskrifterna från de bandade intervjuerna Ortsbor berättar från 1954 och framåt och de skriftliga berättelser i serien Vi skriver i Upplands-Bro 1979-1981

Det första urvalet är sammanställt av Karin Wingårdh, bosatt sedan många år på Thoresta. I ett förord, riktat till sin sonson, redogör hon för familjens relationer till Malla Silfverstolpe.

Förordet och utdraget ur Malla Montgomery-Silfverstolpes dagbok/memoarer lämnade Karin Wingårdh till Börje Sandén/UKF 1999-10-02.

Karin hade 1995 suttit i biblioteket hos sin sonhustrus fader Claes-Reinhold Rudbeck på Edsberg och skrivit av de delar som angick Thoresta.

Det vill synas som om denna avskrift - av avskrift - vid något tillfälle överförts från den jagform som dagboken bör ha skrivits i, till en berättelse som skildrar Mallas historia ur en tredje persons synvinkel. Kanske dagboken är skriven på franska?

Malla Silfverstolpes memoarer har getts ut av trycket två gånger under 1900-talet.

Karin Wingårdh har skrivit nedanstående förord:

Till min sonson Ludvig.

f. 12.3.1994, son till Alexandra f. Rudbeck 26.8.1963 och Charlie Wingårdh, f. på Thoresta Gård 13.10.1959.

Charlie Wingårdhs farfarsfar, konsul August Wingårdh, Villa Solbacka, Helsingborg, köpte Thoresta år 1916. Han lät sin son Henning Wingårdh förvalta gården till 1938, då Henning köpte Thoresta. Henning Wingårdhs son Bernt arrenderade gården från 1957 och köpte den 1958. Han dog 1961, varvid Charlie och hans två äldre syskon Christer och Caroline ärvde gården. Gården förvaltades under barnens uppväxtår av deras mor Karin Wingårdh f. Nilson. Charlie förvärvade sina syskons delar i Thoresta 1983 och 1986.

Karin Wingårdh f. 24.11.1931 på Stora Sunnersta Gård, Uppsala.

Alexandras far Claes-Reinhold Rudbeck var född 24.10.1933 på Edsberg och hennes mor Marianne De Geer 27.3.1938 i Stockholm.

En av orsakerna till dessa anteckningar framgår av Malla Silfverstolpes memoarer, där man finner att gårdarna Edsberg och Thoresta åter har fått ett samband genom Alexandras och Charlies giftermål.

En annan orsak är att visa de yngre generationerna värdet av att föra dagboksanteckningar. För de flesta i uppväxande ålder kan detta synas värdelöst för omvärlden, men som det visat sig, kan det ha ett stort kulturhistoriskt värde. Särskilt i tider, då mesta kommunikationen sker medelst telefon eller telefax, är dagboksanteckningar än mer värdefulla.

Från farmor Karin.
Thoresta 22 maj 1995

AVSKRIFT

utförd av Karin Wingårdh, Thoresta, den 12.1.1995 av Riksarkivets avskrift av avskrift av Malla Montgomerys (del II-IV, huvudsakligen del III). Riksarkivets avskrift även hos Reinhold Rudbeck, Lützengatan 5a 2tr i Stockholm, är i sin tur en avskrift från 1960-talet av Mallas Memoarer, gjord från originalet av Hovmarskalken Fil. Jub. Dr R C G Rudbeck på Edsberg i vars arkiv det ingår som nr. 2189 kk.= "Edsbergsarkivet" (E.A.)

Malla gifte sig julen 1806 med David Silverstolpe.

Sid 1325-1326

Thoresta hgd. Låssa sn del II sid. 1325 - 1327

12.8. 1806.

Malla hade troligen förkyllt sig och var illamående någon tid. Brev från Skjöldebrand. "Thoresta handeln var på allt sätt motbjudande. Stället behagade henne icke och hon fann det alldeles för dyrt för Silverstolpes tillgångar. Hans egit lilla arf 5000 R.D.B co (Riksdaler Banco) hade han placerat i ett nytt alunverk, som hans bästa vän Axel Adlersparre med vänners biträde anlagt på Öland. Med Malla feck han ej mera än 12.000 R.D.B. co contant och omkring 700 R.D.B. co årligen av hennes andel i Husby, som först efter hennes Mormors död skulle helt tillfalla hennes Syster Gustava och henne. Att nu således med 12.000 R. köpa en egendom som kostade 57.555 R i D.B. co föreföll Malla alldeles odrägligt. Hon hisnade för den stora efterhängande skulden och förutsåg, att David och hon vid Thoresta skulle blifva som Inspector och Deja för sina Creditorer. Men åt ingen upgaf hon detta skiäl till sitt missnöje med denna handel. Det hade varit att gifva sig et anseende af mera insigt däri än Silverstolpe, och för allt i verlden hade Malla ej velat nedsätta honom i någons tanka, ehuru hon sjelf blef litet störd i det stora förtroende hon hittills halft till hans praktiska duglighet och förstånd i allt hvad hushållning och affärer angick. Hon tyckte sig få skiäl frukta, att penningar hade stort värde för honom, att möjligen begäret till förkofran i rikedom kunde missleda honom. Fru Rudbeck, van att hennes man fordom genom gårdsköp för lånta pengar, industri och god hushållning, ökat sin förmögenhet, tyckte att Silverstolpe gjorde rätt att köpa det verkligen goda Thoresta; men Malla hatade detta lånsystem och misstrodde det. Som hon nu till skiäl för sin motvilja endast omtalade, att hon fann stället otrefligt och flackt, tillräknades det henne af alla som en oförnuftig barnslighet, Ehuru hon inom sig trodde sig hafva rätt, hade andras omdöme dock så mycken magt öfver henne, att hon sluteligen trodde sig vara alltför excentrisk, olik alla andra människor, och kanske oförständig i sitt omdöme om den för henne förhatliga handeln.

sid 1327

Hon njöt nu som en högtid hvarje dag, som hon ännu ostörd feck vistas vid det kära Edsberg, och kände, att hon där, oberoende af människor, innerligt kunde hafva nog! David var hänförd utaf den god jordmånen, den skiöna skogen och de vidsträckta egorna vid Thoresta. I synnerhet et stort fält kallat Skyttängen, tjenligt till odling låfvade han sig mycket utaf, och emot Mallas önskan afgiorde han köpet till hennes förundran och förtrytelse. I dagboken står: "Skall jag då aldrig blifva van och kall för alla felsagda önskningar! Mina vänners välvilja, deras vänskap, mitt enda hopp om Sällhet skall trösta och uppehålla mig och blifva mitt värn emot den overksammas resignation, som hotar att förlama mitt mod och min förmåga."

D. 21 hemkom till Edsberg med en glad känsla -- David stadnade vid Thoresta, men kom snart efter med underrättelse, att han underskrifvit Köpe-kontraktet. Malla blef utledsen och skref den 28 Aug. medföljande rader och den 24 till Gustava. D. 21 Sept. skref hon till Gustava " Nu har jag hunnit vänja mig vid tanken på Thoresta --- det är dessutom afgjordt, och i en afgjord sak måste man finna sig; --- bara jag först får ge litet luft åt min motvilja;

DEL III sid 1367

Flera gånger hade Malla och David talat om glädjen att få ett samfeldt föremål för deras kärlek och omvårdnad! De hade till och med i hoppet därom redan gifvit et namn åt sin önskan. Vore det en son skulle han heta Lars Fredrik Carl Wilhelm; de båda första voro silverstolpeska släktnamn; de båda sednare Mallas favoritnamn, och dessa fyra voro och namn af de män, som utom David måst intresserat henne. -- Nu blef hon vid Påsktiden sjuk några dagar, och hoppet var förbi! Emot slutet av Mars for David, hans syster och Malla först till Edsberg, att där hemta Meubler och saker, och sedan till Thoresta på et par dagar. I början föreföll det Malla fult och ödsligt, men hon blef sysselsatt, verksam och intresserad därvid, och fann det ej så otrefligt; kände god vilja, hog att arbeta, hopp om framtiden att där kunna inrätta sig ett trefligt hem. Man tog nu mått till de meubler som i Stockholm skulle beställas; Sängkammarsmeubler hade Malla fått af sin Mormor. Sommaren skulle nu rummen vid Thoresta repareras, och till hösten skulle Silverstolpens riktigt bosätta sig där, sedan de öfver sommaren ömsom varit där och ömsom vid Edsberg. (2).

Allt detta gav nu Malla nya och uppfriskande tankeämnen. En Mamsell Ström hade hon nu antagit at skiöta hushållet, en hederlig och snäll flicka, blott nästan för ung; - I Maj månad skulle hon flytta till Thoresta, där både Ladugården och Trädgård voro utarrenderade, och intet hushåll varit öfver vintern.

Sid 1373

.....f Geijerstam och Hedengren reste från Upsala till Nerrike och Charlotte Silverstolpe följde med sin bror och Malla till Löfsta och därifrån i sista dagarna i Juni till Edsberg. Ack! om det varit Mallas eget hem! I dagboken står "Min goda Mormor! det gudomliga Edsberg" - - Den sista Juni for Silverstolpens med Charlotte S. till Thoresta för att efterse reparationer etc. Hedengrens bröllop skulle där firas i September -- men det befanns omöjligt att få färdigt. Emellertid roade det Malla att bestyra om sitt lilla hushåll och att göra bekanskap med tre unga vagnshästar, som David köpt från Danmark, och att åka med dem till Lindormsnäs, närmaste grannskapet. Där badade (bodde ? BS) den sjuttioårige Baron Posse med sin tjugoåriga maka, den vackra Charlotte Cronhjelm.

Inom den socken där Thoresta är beläget hade et torparfolk dödt, hvars hela bo vid flyttningen uppgick till 1 RDL.37 shillingars värde. De efterlämnade tvenne barn, som fingo bo uti fattighus, och för övrigt gå på socken för att födas. Den äldsta en tioårig flicka kom till Thoresta, medan Malla var där, barnet var sjukt, Malla såg att det var Messling och lät henne stadna för att vårdas -- och så blef hon hos Malla och var där ännu år 1843!

sid 1380

5 Sept for hon med David till Thoresta; var dagen därpå i deras sockenkyrka Låssa (i Bro församling? BS) och hörde där en vacker predikan af Caplan Hallgren, som förut varit Adjunkt hos Prosten Altén i Ed och Sollentuna och därför intresserade Malla. Predikan var Förnöjelse med sin lott. I anledning däraf skref Malla i dagboken: " Ack, jag tror mig ej vara utan denna förnöjelse; - men då jag omkring mig på alla håll ser sorger, brist och olyckor, huru skall jag kunna vara nöjd. Blott en kall egoist kan med lugn se lidande människor omge sig; jag nedtryckes af andras modfällighet och känner då starkare all min egen motgång. Roligt bestyr hemma; Mamsell Ström en hygglig bra flicka, men också olycklig. -- Människorna födas därtill! hvarföre kunna de ej utan förundran underkasta sig sitt öde." Mallas hushållsMamsell, Magdalena Ström, var en beskiedlig och snäll ung människa. Hon hade varit uppfödd i Norrland hos en snäll och god Matmor. En ung släkting där i huset, Brukspatron (3.) Barehaeus älskade henne, och de blefvo förlåfvade. Hon hade en äldre syster, som skulle på hans egendom i Småland först sätta hushållet i ordning, innan det nya

paret gifte sig och ditflyttade. Barhchaeus reste dit förut, glömde sin fästmö och gifte sig med hennes syster. Därföre hade Malena Ström lämnat sin födelsebygd och försökte försörja sig hos andra. Men denna sorg och grämelse öfver fästmannens och systemens otrohet hade förstört hennes hälsa och lynne. Hon gjorde Malla förtroende af sin olycka. David var obeskrifligt treflig och glad hemma och dessa få dagar i deras egit hem voro Malla goda och glada. Tienstefolket syntes nöjda, och allt tycktes gå bra vid Thoresta, så att Malla önskat att länge stadna där. D 8 d återvände de till Edsberg, dit nu hela Rudbeckska familjen från Westergötland ankommit.

sid 1383

Då Silverstolparnas Far, gamla Kammarrådet Lars Gabriel, efter sin aktningstvårda makas hastiga dödsfall flyttade till Stockholm med sin då trettonåriga dotter, när hans egendom Rönninge såldes, så emottog en jungfru Christeina Lundström hans lilla hushåll i staden och besörjde i tre år samvetsgrant och troget den gamles vård, med fullkomlig noggrannhet. Efter fadrens död 1804 blef hon kvar hos dottern och de båda sönerna, fastän de ej bodde tillsammans; hon skötte deras linne, tvätt etc. och allt till deras nöje. Då nu Charlotte Silverstolpe skulle gifta sig, ansåg hennes Bror David som afgjordt, att Stina Lundström skulle följa med henne; men som det vid Risberga förut var många gamla tjenarinnor, fann Charlotte som bäst kände Stina, att det vore bättre ej medtaga henne. David, som med skiäl hade mycket förtroende till Stinas pålitlighet och trohet, rådde nu Malla att antaga henne till huspiga vid Thoresta. Malla hade ingen vilja, ingen erfarenhet i sådana fall, utan rättade sig gerna efter David. I Okt. mån. 1807 flyttade Stina sålunda till Thoresta och Malla hade allt skiäl att vara nöjd med henne.

Första delen af Skjöldebrands historia, författad på franska, för mera afsättnings skuld, var nu färdig under titel af Historie des Rois de la Maison des Deux Ponts; et tryckt exemplar däraf var lemnadt till Konung Gustaf IV Adolf. Men han fann, att författaren tillåtit sig att anmärka fel och misstag hos Konung Karl X, ogillade det, och ville ej tillåta att arbetet feck utgifvas, om ej ändring häri skedde. Detta uppehöll tryckningen och arbetet blef sedan aldrig fullbordat. Denna första del lästes med nöje vid Edsberg i September månad, och Malla tyckte den gjorde heder både åt hjelten Carl X och åt författaren. (4)

D 25 reste Wrangels, Hvarje afskied vid Edsberg föreföll nu Malla som det sista. Då David var borta, som han ofta måste vara flyttade Malla åter in i sin Mormors kammare, låg där på sin soffas -- "aldeles som förr" står det i dagboken. Dagboken d. 1 okt; "Ledsamt att resa från Edsberg till Thoresta för att afskieda folk och installera nya, bråkigt! Mätte jag ej av svaghet göra mig svårigheter, och blifva för beroende af mitt tjenstefolk. Mätte jag kunna hitta på detta lagom så svårt att hinna, så nyttigt i allt. Jag vill så väl, "jag önskade se glada människor omkring mig, och kanske alting därför gör mer än jag borde. Endast erfarenheten kan lära mig det rätta -- måtte den ej blifva för tråkig"

Sid 1384

David mätte ej bra så att vi ej for till Thoresta förrän d. 9 Okt; trefligt, lugnt vid hemmet Edsberg.-- all den sällhet man kan hoppas äro de ögonblick plågan tiger. D. 6 återkommo de till Edsberg, mycket efterlängtade av Fru Rudbeck, som de funno sämre än vid deras afresa, som hon hade sjelf af saknad öfver deras frånvaro.

Sid 1397

13 Feb

Sedan foro Silverstolpens på några dagar till Thoresta; där mötte och svårigheter, sjukdom och elände bland underhafvande. Vid återkomsten funno de Mormor sämre till hälsa och lynne, som alltid då de varit borta från henne.

D. 8 Mars lemnade Wrangels Edsberg för att med sina barn återvända till Quattinge; de skulle dock öfver natten stadna i Stockholm. Silverstolpe var rest till Upsala. Det var tomt! Vädret var vackert, Malla gick ensam ut och sökte tröst och hopp i den annalkande våren, i solens upplifvande ljus. Oförmodat kom Lasse och hans hustru; Malla blef glad att få se dem, men märkte snart, att de hade någon ledsam underrättelse att Meddela -- så var det ock-- Cuirassiererna hade fått ordres att gå till Norska gränsen! Eftermiddagen kom Rättaren från Thoresta med ordena, som ditkommit -- Om natten kom David i storm och urväder.

Sid 1399

15 Mars

Om natten kom David från Thoresta, och måste dagen därpå åter till Upsala; sålunda var han beständigt resande emellan för tjenstens och gårdens skuld.

Sid 1400

Öfver en dag var Malla i Stockholm med Silverstolpen, råkade där några vänner, hörde musik och skref i dagboken: "Musik, en länge saknad njutning, vacker consert! Ack, fordom Riddarhuset! fordom hoppades jag på framtiden!".

De foro dock sedan till Thoresta och hade där mycket att skiöta. I vackert väder och öppen släda gjorde de därifrån (5). en rolig resa till Krusenberg, där Malla af sin Tante Friherrinnan Rudbeck sökte och feck goda råd i lanthushållning, ladugårdsskötsel och tillställningar därmed, som hon försökte att vid Thoresta utföra, så godt hon kunde; men hon feck så litet vara där och fann så många hinder i allt, att hon ej visste huru det skulle kunna gå i längden. Bland Mallas slott i luften, som hon framställt som hjertliga önskningar till Moster, hade varit att denna kommande sommar få se sin Mormor hos sig på Thoresta, och att under denna tid, Gyllenhaals en famille ville vara där. Kriget med alla dess störande förändringar visade henne nu, huru fantastiska dessa drömmar varit - och till och med utan kriget hade de väl ej blivit uppfyllda. Malla insåg och förstod ej ännu, att David ej hade råd och tillgångar att samla så många hos sig, och man nämdes ej säga henne det. Van att vid Edsberg se kära anhöriga samlade, hade Malla just aldrig tänkt på kostnaden däraf, utan beräknade blott nöjet. Medan de voro vid Krusenberg, kom bud från Edsberg, att Fru Rudbeck var sämre och längtade efter dem.- Men Silverstolpe var då i Upsala och hade nödvändiga angelägenheter vid Thoresta; bud skickades till Edsberg, som återkom med underrättelse, att Mormor var litet bättre och bad dem dröja ännu en dag. "Thoresta, tjenstefolk, ledsamma att hafva att göra med; föga glädje af hvad man vill göra för dem!-- till Edsberg på eftermiddagen, fann Mormor tämeligen bra, men har saknat oss alltför mycket. Gud vet huru vi skall kunna förena skyldigheten att lätta hennes dagar med den att ej försumma vår hushållning; Ack, det hade kunnat vara annorlunda."

sid 1411

D. 8 July följde Gustava och hennes lilla vackra söta flicka Charlotte med Malla till Thoresta, som mycket roade den sistnämnda. De medtog brev från deras Mor Cathrine Charlotte Rudbeck, som Malla samlat bland sin Mormors och Madame Zelias papper, och läste dem tillsammans med stort nöje och ljuv rörelse. Malla skref i dagboken D 9 July "Vår saliga Moders brev. Ack om hon lefvat till sina döttrars lycka och förbättring. Jag hade aldrig den sällheten att vara dotter; jag njuter blott hälften den att vara maka och får förmodligen aldrig känna den att vara Mor! - Mätte min enstaka varelse ej fortsätta längre än jag behöfs för min gamla Mormor". D 10 Gräl bland folket vid Thoresta, äfven Pigor, odrägliga personer!

Sid 1416

Gustava omtalade för Malla, att hon åter befann sig i välsignadt tillstånd; i denna oroliga, hotande tidpunkt, var hon ängslig och bedröfvad däröfver. Malla fann henne blott afundsvärd!

Sid 1417

Som fru Rudbeck nu hade sällskap af Gustava och Grefvinnan Göös reste Malla med Emelie och hennes lilla flicka till Thoresta på några dagar för att se om hushållningen. Mamsell Ström blef allt mer sjuklig och nerveuse, och utträttade föga i följd däraf. Folket, vana att lefva utan husbonde och Matmoder blef ock där sjelvsvåldiga och odugliga och Malla märkte till sin ledsnad, att det geck allt sämre, utan att kunna hjälpa det. En eftermiddag gjorde de visit hos närmaste grannskap, Baron Posses på Lindormsnäs; han var 70 år och hon 22, vacker som en dag;- de lefvde där i stor enslighet på en udde i Mälaren, där Gubben uptagit och helt och hållet nybyggt detta lilla vackra ställe. Året förut hade de ditflyttat och då gifvit en bal hvar till ock Silverstolpens varit inbjudna, men ej kunnat komma i anseende till fru Rudbecks sjuklighet. Malla tyckte allt det var bra synd om den unga skiöna lifliga Charlotte Cronhjelm att så förlora sin ungdom bredvid en gammal Gubbe.

Sid 1419

D 24 Aug. kom David med åtta dagars permission och dagen därpå for han med Malla till Thoresta. Då de åkte, brukade han ofta sjunga till Mallas stora nöje - i synnerhet tyckte hon mycket om en liten fransysk visa - "Guillot, guillot, que ce nom minteresse etz.etz. sjöng David särdeles behagligt. Sedan han nu sjungit dessa och flera, bad Malla honom sjunga hennes Cuirassiervisa, som hon aldrig fått den glädjen höra. David mindes ej et ord däraf; knapt att hon sammanskrivit en sådan, och lika litet de små vers hon vid andra tillfällen adresserat till honom. -- Det förundrade och sårade Malla - visst icke af fåfänga för sina dåliga visor, som hon väl visste ej hafva något värde-- men för honom borde de dock vara et uttryck af hennes kärlek, och som sådana tyckte hon väl de förtjent et rum i hans minne. Hon kunde aldrig begripa, huru man kunde glömma det som sant intresserade, och ansåg alltid glömska som ligkiltighet.-- Davids brist på minne kostade henne otaliga tårar. Hon hade nu på honom koncentrerat sitt varma hjertas hela kärlek -- den overksamhet hvori hon lefvde, behovet att älska, som hon länge bestridt, och nu tyckte sig legitimt hafva rättighet och plikt att tillfredställa; allt samfäldt hade exalterat hennes känsla för David, som nu var passion ibland. Hon var barnsligt varm, lifligt (7.) älskande -- Han sansad förnuftig -- och som Malla tyckte kall, då ej sinnlighet uppeldade honom! Nu hade också dessa föreställningar blifvit en plåga för Malla, liksom för Gustava; då hon nu ibland leddes med David, ansåg hon det alltid som brist hos sig att ej kunna vara nog älskvärd.

Vid Thoresta uppackades nu meubler - men något hade blifvit skadadt -- och det befanns, att taket ej var tätt; det hade regnat in, och de nymålade rummen lidit däraf. Tråkigt -- när skulle Malla få det nöjet att ordna sitt hem; att där se ordentligt, snyggt och bekvämt? detta som nu i halftannat år varit et mål för hennes önsknings, syntes henne ännu lika avlägset. På återvägen till Edsberg d. 28:e väntades ett samtal, som kom Malla att förtvivla, emedan hon däri fann David så kall. Hon skref i dagboken: "Gud, qväf i mitt bröst förmågan att älska -- den dödar mig! Ack att få dö! O! huru ljuv måtte hvilan vara,- friden, lugnet! Och Du ende till Dig flyger min tanke, mitt hjerta min själ!".

År 1809

sid 1448

Sålunda sökte hon tröst i tanken på A.F. då D.G. syntes annorlunda än hon föreställt sig - då hon fordrade mer än hans caractère medgaf. ACK Mormor! -Edsberg!
(Mormor dog 8 Feb. 1809) KW:s anm.

Den 2 Mars flyttades allt som vid Edsberg tillhörde Malla till Thoresta; den 3 gjorde hon med Emilie afskedsvisit i Prostgården, dagboken säger: "Den hederlige gubben Altéen, min gamla lärare Farväl! Hans tårar gjorde mig både godt och ondt: en glädje att vara saknad, en sorg att lemna min ungdoms ort?"

D.5 Mormors graf. Sollentuna kyrka. Tusende minnen Farväl!

Sollentuna älskade nejd, och ni invånare däraf. Kunde mina önskningar bidraga till edert väl och förädling! Sollentuna sockenbor äro mer mina Christendoms syskon än andra människor.

Sid 1458

D.22 April. "Jag for ensam från Edsberg; vid Järfva mötte David som for med mig till Thoresta; det gick långsamt och - David omtalade Hans Järta, hvars misstroende till alla jag ej förstår mig på. I och omkring Örebro har varit oroligt, Skjöldebrand blef d.19 ditskickad för att ställa till rätta -- derföre således var han ej hos Helvigs! Godt att veta honom begagnad och nyttig!" Vid Thoresta hade Malla nu mycket bestyr av många slag; våren förskönade allt, hon kände sig fri och oberoende; och om hon varit frisk, hade det kunnat vara rätt trefligt, ehuru ingen riktig ordning ännu var att tänka på. Hon feck där bref från sin styfemor, Fru Montgomery. Den största glädje hon där hade, var dock att i Avisorna få se Skjöldebrands proclamation, som hon fann skiön och ädel.(8)

sid 1463 - sid 1464

D. 29 for hon med David till Stockholm; i Norrtull mötte de Rudbeck, som for till sitt Edsberg -- och Malla kände afund! D. 5 Juni, sedan den nya constitutionen just blifvit antagen, som David sade henne, tog hon afsked af honom och afreste ensam med sin kammarpiga Stina Lundström till det ödsliga Thoresta, där hon hade många omsorger och mycket att bestyra. Dagboken säger: "Svårt att lemna Stockholm nu--dock kanske är det bäst!-- Svårt att taga afskied af min goda David! Ögonblicket är mig så slitande svårt -- men sedan är det mig nästan bäst att vaka ensam! Hvarföre skall jag så öfverdriva och försvåra oro och sorg och därigenom så skada mig! enslig resa-- Edsbergsvägen! Farväl glada ungdomsdagar!"

Dagen därpå kommo Louise Imhoff och fröken Rehausen efter till Thoresta och medförde bref från Silverstolpe, att Carl XIII samma dag blifvit proklamerad Konung. Utom den pålitliga Stina hade Malla med sig en ung betjent Wiberg, en särdeles beskiöddlig, ordentlig och hygglig människia. Hvarje middag satt han en bouquette friska blommor uti Louises och Mallas servietter, och ibland garnerade han deras hvita klädningar med blåklint, både smakfullt och bra. Alltid var han tillstädes, då han behäfvdes, och aldrig hade man skiäl göra honom någon förebråelse. Då Louise och Malla första middagen inträdde i matsalen, funno de där et sällskap af några och sjuttio personer, hvaraf de aldrig sedt någon enda; men bekantskap var snart giord med Skjöldebrands båda systrar som blefvo deras grannar vid bordet. Midt emot över det smala bordet satt en medelålders man, som Louise Imhoff fann lik Luthers porträtter. Det var Professor Kabenius från Upsala, jurist. Det var den första Upsalaprofessor Malla gjorde bekantskap med. Sedan de en stund setat vid bordet och sedt sig omkring, feck Malla, några personer ifrån sig, se den skiönaste profil hon någonsin sedt; stötte på Louise, som också fann den aldeles Appollonisk, med sin vackra fronteleontina, den raka fina näsan, de välbildade läpparna och det blonda, rikt låckiga håret, som på pannan föll i en hvirfvel, lik den man ser på Endymions skiöna liggande staty i Stockholms Stenmuseum. Det var en ung Brukspatron Maul från Wärmland. Hans mor och syster voro ock där. Enkefru Maul hade varit

en stor skönhet, och var ännu rätt vacker, men man såg, att hon ej ett ögonblick glömde det, klädde sig utsökt, men utan smak, bara rosenröda band och blommor, och var icke rolig, ehuru obeskrifligt artig hon blef mot Malla. Hennes Dotter Betty var en söt, enkel, anspråkslös (9). sextonårig flicka, som mycket behagade Louise och Malla. En dag vid Carlberg såg Malla hjelten Jean Adam Cronstedt, som i Finska kriget utmärkt sig så mycket, hörde hans maka Beate Marie Stackelberg omtala sin sorg och ängslan, då hon ensam på bostället med sina tre döttrar visste honom i nöd och faror - och Malla fann henne afvundsvärd" Malla feck ej taga afskied af Skiöldebrand! -

sid 1474

D. 2 Aug. flyttade hon ut till Thoresta. Emilie mötte henne vid Järvfa, och det var henne godt att återse denna gamla Edsbergskamrat med sin flicka, den nu tioåriga lilla Emilie. Sedan fortsatte hon resan till sitt nya hem, dit Emiliorna följde henne. Osäkert var det ändå, huru länge hon skulle få blifva stilla där, då Silverstolpe ännu måste vara kvar i Stockholm. Vid Thoresta var Mamsell Ström mycket sjuk av nerveusa plågor, gråtande och eländig. Hon hade således lemnat hela hushållsvården till Kokerskan, som ej föreföll Malla ärlig; hon fann allt i oordning och led däraf.

Silverstolpe hade nu blifvit Major. Malla hade bundna händer vid Thoresta, brist på folk att göra med, brist på medel. Uti nyreparerade rummen hade regnat in, emedan taket var bristfälligt; ingen på stället kunde nu laga det - stora och små motgångar af många slag mötte, ensam och oerfaren där kunde Malla ej hjälpa dem, men hade ondt af sin oduglighet, hennes hälsa blev åter oordentlig och fordrade stillhet till kropp och själ, som hennes lifliga sinne och det verkeligen myckna hon nu hade att verkställa för att få ordning i sitt hem och hushållsurverket att gå, gjorde omöjlig. Det var ganska svårt och tryckande.

sid 1475

Hos sina grannar på Lindormsnäs var Malla med Emilie på visit. Den unga sköna Grefvinnan Charlotte Posse född Cronhjelm bodde där med sin 70-åriga man - en ej ohygglig Gubbe - ty, han var liflig och verksam, men högst fatal som hennes man, gammal och ful- kinkig nog: Den unga Grefvinnan sydde vid sin båge; Emilie och Malla sutto bredvid - samtalet föll på Grefvinnan Ottilia Ancarcrona, Charlotte Cronhjelmns faster. fann henne tämeligen pratsjuk-- "Nå" sade Grefv. Posse, "då hon nu får veta att jag är i välsignat tillstånd, skall hon få nog att prata om" E. och M. sågo förundrade på hvarann; de visste ej hvad de skulle tro om denna oväntade nyhet, om det var skiämt eller allvar. (10).

sid 1476

Äntligen feck Silverstolpe lemna Stockholm, och kom hem d. 12 Aug. Emiliorna lemnade M. d. 14 ensam med sitt myckna hushållsbråk, som nu likväl var något lättadt genom Silverstolpes hemma varo. Hushållningen vid Thoresta var dock svår. Ladugården var utarrenderad, trädgården äfvenså, man visste ej hvad man rätt rådde om. Tjänstefolket nu vana att vara på egen hand, kokerskan ej trogen. Malla hade den bästa vilja att blifva en rätt verksam och ordentlig husmoder, men mötte öfverallt svårighet och ledsamheter. Mamsell Ströms nerveusa sjuklighet gjorde henne nästan oduglig, och i stället att i henne hafva ett stöd och en tröst, då de andra voro förargliga, måste Malla nu söka trösta och uppehålla henne. Bland de förmaningar Malla fått av sin vördade mormor, som hon gerna ville följa och rätta sig efter, var den att ej besvära och trötta sin man med små husliga ledsamheter och piggräl, utan sjelf förnuftigt och mildt söka undanröja och bilägga dem. Malla fann detta så rätt, att hon af hjertat föresatt sig att så handla; hon var öfvertygad att genom välvilja, rättvisa och billighet kunna styra sitt hus och tillvinna sig tjänstefolkets tillgifvenhet, - men nej! då allt detta praktiskt skulle utföras, fann hon att detta icke var lätt, och insåg snart att egennyttiga människor begagna sig af en oerfaren matmors välmening för sina afsigter, och stora lugnet med flit för att vinna vid oredan- detta var en nedslående smärtsam upptäckt.-- Mallas hälsa led mycket däraf, hon borde ej oroa sig mycket, och hade ingen att lita på! För att skiöta sina åligganden måste hon noga följa hushållet och hennes ifriga häftiga lynne tillät henne ej heller det lugn, som fordrats för hennes ständigt återkommande krämpor; därigenom urartade sjukdomen till spasmodiska anfall och en ytterligt plågsam retlighet. Att någon gång efter slutat dagsarbete liggande på sin soffa få läsa en stund var det bästa för henne. Hon glömde då närvarande ledsamheter och missträkningar och förbigångna förhoppningar. Silverstolpes Morbror Baron Stjerncrona, som uti tre år legat som i ide, beständigt modfälld, overksam och illamående, hade nu liksom vaknat ur denna dvala till ytterlig liflighet och verksamhet. En afton kom han oförmodat till Thoresta på vägen till Westmanland där han ville köpa en egendom, Malma i Dalunds socken, Malla ville gerna undfägna sin Mans morbror, som nu var den första släkttinge, som besökte dem i deras hem; men sjelf kunde hon aldrig finna någon glädje i hans sällskap. Han var en riktig Hofman, nu pratsam ända till trötthet. Det var omöjligt öfvertala honom att hvila öfver natten; han åt och pratade och först mot kl. 3 om natten afreste han, sedan han gifvit Malla många råd i hushållning, såsom att göda kycklingar med risgryn och mandel. Af Mallas bref till Charlotte Posse ser man, att hon så mycket som möjligt ville se allt på den bästa sidan för att uppehålla sitt mod och ej för andra klaga öfver det ohjelpiga. Bref från Louise Imhoff af d. 17 gjorde henne mycket nöje. Af folket vid Thoresta blev sjukt bland torpare och tjänstefolk; Malla ville skiöta dem och feck mer att göra och bestyra än hon dugde till, kände det med ängslan och plågsam oro.

sid 1478

Gamla Grefvinnan Göös hade fått slag i tungan, så att hon ej kunde styra den att säga alla ord-- och yttrade sjelf därom, att hon blifvit straffad i det hon kanske måst syndat. Hon hade nämligen varit något skarp och bitande i sina omdömen om andra. Stina måste lemnas sjuk hos en vän i Stockholm, då Silverstolpes d. 2 Sept. återvände till Thoresta, sorgligare än de rest därifrån. Det var Malla mycket svårt att där nu hjälpa sig utan Stina, med hantverkare och mycket bråk. Gamla Maja var nu hennes enda uppapperska.

På några dagar reste Silverstolpes med Wrangels till Krusenbergs och Upsala, där Malla åter konsulterade Afzeliui för sin hälsa. Då de den 13 Sept. återvände till Thoresta, var Malla ängslig att finna det svårt och sjukligt hemma, som hon nu flera gånger erfarit. Dagboken säger: "Minne af mitt ungdomshem. Af glädjen som alltid mötte mig där i min goda Mormors varma blickar. Ack! nu längtar ingen efter mig! tomt är mitt hem!-- till och med gamla Lejon saknar jag." Underrättelsen från Stockholm, att Stina vore bättre och snart skulle kunna komma, var dock en glädje; äfven var Mamsell Ström något bättre; och den bortstulna postväskan återfunnen. Bara medgång för denna gången.

Vid Krusenbergs hade Malla fått låna sin fars, Robert Montgomerys lefnadsbeskrifning, författade af honom sjelf, som han anförtrott sin svåger Alexander Rudbeck, till dess hans söner blifvit så gamla, att de kunde emottaga den. Silverstolpe började nu läsa den för Malla, som fann det gudomligt roligt att vid sitt handarbete åter få höra läsas något, som hjertligt intresserade henne. David log åt hennes förtjusning däröfver, och låfvade henne ofta detta lättfunna nöje. Men snart måste hon blygas öfver en mängd lättfärdiga äfventyr, som hon gerna ej velat veta af. (12.)

För sig sjelf hade Malla läst Der Faust der Morgenländer af Klinger med intresse. D 17 Sept. foro Silverstolpes till Baron Stjerncrona på Åkeshof och voro där öfver en dag, ej särdeles roligt för Malla, utom att hon därifrån en stund var vid Drottningholm och fann Amalia Imhoff convalescent. Sedan foro de till Stockholm. Det gjorde Malla innerligt ondt om den stackars gumman Göös, hon så mycket (mindes ? BS) ifrån sin första barndom.

sid 1479

Nu kunde hon ej tala, hon som förr aldrig kunnat förtiga et bittert omdöme eller et träffande infall. Då nu Malla var hos henne, fattade den gamla vänligt hennes hand och tryckte den till sitt bröst sägande "Det där" -- det var de enda ord hon nu mer kunde uttala; så pekade hon på sin mun och (sade? BS) sorgligt "det där", upplyfte sedan ögonen till himlen med uttryck af undergifvenhet och upprepade åter sitt "det där", böjde händerna hopknäppta och utropade med uttryck af högsta längtan "det där" -- det var obeskrifligt rörande!

D 22 Sept. var Carl Cederströms bröllop på Lång i Wärmland med Augusta Löwenhjelm. Mallas dagbok omtalar med hjerteliga önsknings för det älskvärda parets säkerhet. Nu lemnade Silverstolpes rummen på Kungsholmen, där Malla haft rätt svåra stunder; de återvände till Thoresta, där bråk och besvär väntade. Att på kvällarna få sitta vid det gamla kära skinnbordet från Edsberg var Malla roligt - ehuru hon saknade forna qvällars bekymmersfria ro. Hon kom allt mera underfund med att David bedragit sig sjelf och henne vid uppsättningen av deras bo. De hade tilltagit det för stort, för dyrt och tillgångarna medgaf ej nu att så fortfara och få det i ordning - detta var ledsamt - och i synnerhet därför att det minskade det stora förtroende Malla haft till sin mans praktisk omdöme och duglighet. -- Bref från Gustava, som vanligt fullt av Albedyllsk politik. Hon skref d. 28 i dagboken: "Ljuva enslighet, jag njuter dig! fri från allt tvång, följer jag blott de gränser som min egen vilja bestämmer för tiden. Jag glömmer allt, ledsamheter, stora och små motgångar, besvär, då jag ensam får nyttja minuten till mitt nöje, till det lilla gagn jag kan uträtta. Jag föresätter mig något visst arbete, under hvilket mina tankar äro mig et ej ledsamt sällskap. Sedan läser jag och har då riktigt roligt. Men jag hushållar därmed för att bibehålla nöjet. Jag tycker mig vara så skilld från allt bråk, som eljest omger mig, då jag slipper se människor omkring mig. Ensammen trifs jag godt.

sid 1480

Malla läste med nöje Les enfans de l'Abbaye par Mme La Roche och Resor före syndafloden af Klingspor. Uppfödd i et gammalt ordentlig hus, där allt gått av gammal vana och där det felande småningom ersattes af något nytt, eller förblef en brist, som man tillräknade Matmoderns ålderdom, hade Malla inte riktigt begrepp om allt, som fordrades till et nytt hushålls uppsättande och på landet till! Allt felades; ifrån det söndriga taket till tunntappen i källaren, måste allt påtäckas och anskaffas. Silverstolpe uppskiöt gerna från ena dagen till den andra, dels af naturlig långsamhet, dels af brist på medel. Detta gjorde det svårt och tråkigt för Malla, som med alldeles för stor ifver och brådska ville hafva allt i ordning och det ena passande det andra. Hon hade uppgjordt sig et ideal af ordning och snygg elegance i sitt hus, som hon alltför mycket fäst sig vid, sedan så många andra förhoppningar slagit fel - till straff feck hon det aldrig uppfyllt!

D. 18 skref Malla i dagboken: "Ordning, sparsamhet, lugn! huru svårt att förena, då man är så svag och oskicklig som jag, Gud! om Du värdes höra en uslings bön, gif mig förstånd och kraft att inse

och verka det goda och nyttiga, då jag har så innerligt god vilja. Gud gifve mig människor till hjälp, som ej genom ovilja och oordentlighet, gör mig en plikt af att bannas, som gör allting tungt och svårt för både dem och mig."

En kort resa gjorde David och Malla i dessa dagar till Söderby. Att råka den verksamma dugliga Henriette Montgomery var för Malla alltid godt och tröstande; hon tyckte sig alltid lära något av henne.- Silverstolpe måste vid slutet av månaden åter på flera dagar resa till Stockholm. Malla blef nu helt ensam - det var hemskt och ödsligt vid Thoresta, där den ena flygeln var så långt från den andra, där köket var och tjänstefolket bodde, och så skyld av träen, att man knappast såg den. Malla och Stina bodde ensamma i den ena flygeln, där man ingenting såg mer än de gula affallande löfven. Lyckligtvis var Malla af naturen icke rädd, eljest kunde hennes inbillning i denna enslighet hafva mycket oroat henne. De långa höstkvällarna föreföllo henne dock bra tomma - och hon var mycket nedslagen, då Henriette d. 22 på några dagar kom till henne, som blef en stor tröst och uppmuntran i hennes myckna oroliga hushållsbestyr.

D. 31 Oct. mottog hon bref från Skjöldebrand af d. 13 Oct. Det rörde henne djupt-- men hon måste dölja sina tårar; ingen visste hvad hon i det afseende led! i dagboken står: "Gud hvad har jag gjort! i hvilken evighet af saknad har min obetänksamma svaghet störtat mig!

sid 1487

Vid hemkomsten till det i Mallas föreställning så otrefliga Thoresta, blef det allt bättre. Ingenting ledsamt hade nu där förefallit, Mamsell Ström var någorlunda frisk. Malla hade mycken spänstighet i lynnet, så att det lätt klarnade, då hon kunde vara verksam och hade något att göra som intresserade henne. David däremot var jämnare, men förblef länge i följd därav vid tungt lynne; och hade ingen rätt verksamhet nu vid Thoresta, då vintern blott tillät de dagliga hushållsbestyren, som han ej jämt följde.

sid 1488

D. 14 kom Emilie och hennes dotter, som Silverstolpe efterskickat för att hålla Malla sällskap, medan han skulle vara i Stockholm. Emilie blef då Mallas enda ressource! - det var icke det sällskap hon företrädesvis valt, om hon kunnat välja, men nu var det dock en välgärning. Dagarna bestyrdes hvarjehanda, aftnarna spelades schack.

D 20 visste man, att Prinsen af Augustenburg skulle passera vid landsvägen, som var nära Thoresta- Malla önskade att se honom och bad om välsignelse för honom och fädernesland, Hon och Emilie åkte i liten släde till landsvägen för att se honom- men de kommo försent- han var redan förbi! Den ovanligt hyggliga betjenten Wiberg upsade sin tjänst utan att gifva annat skiäl än att han ej kunde trifvas på Thoresta, det var också ledsamt.- David bad Malla söka öfvertala honom att blifva kvar- men han ville ej. Gustava skref, att hon lyckligtvis vore mycket bättre efter den Trafvenfeldtska curen och hoppades snart blifva fri från sin plåga. Emilie hjälpte Malla att iordningställa sin garderob som allt sedan bröllopet 1807 ej varit påtänkt och nu behöfde förnyas til Ulla Montgomerys bröllop, som Malla i Februari skulle bevista Det blef flitiga, enformiga, men ej otrefliga dagar. Ensamt ledsamma genom Mamsell Ströms eviga sjuklighet och kokerskans svårigheter. Vid Lindormsnäs hos Grefvinnan Posse voro de ibland. Hon började allt mer intressera Malla. Nu har hon 4 månader haft svår fråssa, som ingenting kunde häfva. Hon skulle ock snart i barnsäng. Innerligt hade hon gladt sig åt hoppet att få ett barn, et föremål för sin kärlek och omsorg nu blandade den långa sjukdomen mycken förmåga för barnet i hennes egit lidande, som hon bar med englatålmod; och äfven visade hon denna dygd i anseende till sin gamla man, som väl tjugo gånger om dagen med oroliga frågor bestormade henne! -- och skiämdes då han jämförde sin ställning med hennes! men Charlotte Cronhjelm hade dock nu et hopp, som uppehöll henne. Ack! detta hopp att blifva Mor! hvad Malla fann det afvundsvårt! -- hvad hon tyckte att ens varelse skulle få för betydelse, för en helgd i detta hopp! -- det kunde ersätta allt. En gång sade Charlotte

Cronhjelm till Malla: "Du är lycklig att hafva en man , som du kan hålla af!" och Malla kände, att hon borde finna sig sa.

sid 1489

D.2 Febr. innan afresan fingo Silverstolpes underrättelse att Grefvinnan Posse på Lindormsnäs på morgonen fått en son. Den envisa fråsan, som så länge plågat henne, häfdes nu också, men gossen var mycket svag och liten.

Sid 1489

D.2 Febr. reste Emilie med sin dotter till Stockholm och David och Malla till Lindholm, dit gästerna då samlades till Ullas bröllop. Rudbecks kommo äfven från Edsberg. Malla bodde i samma rum som sin Tant Charlotte Rudbeck och Hedda och hade roligt däraf. Hedda var nu glad och upprymd, och kom öfverens med Malla, att hon skulle slå de gamla kärleksgrillerna i anseende Calle Gyllenhaal ur hogen och försöka att ledigt och gladt roa sig på bröllopsbalerna.

sid 1492

Sedan Malla blef bättre, började hon att studera Atlas historique, geographique et chronologique par Le Sage (Las Casas), som mycket lifvade henne. Historien hade alltid varit hennes käraste studium, och nu väckte det åter hennes mod, och det var med stor saknad hon skilldes från sina vänner vid Löfsta och däribland Le Sage d. 10 Mars, då hon med Silverstolpe först for till Söderby och därifrån d.12 till Thoresta. Dagen därpå for Silverstolpe till Stockholm, och Malla blef åter ensam hemma, gjorde sina skyldighetsvisiter i bodar, ladugård, höns hus, och kände sig sedan nöjd, då hon i fred vid sin chiffonière fick tillbringa aftonen eller läsa Humés History af England. Vid Lindormsnäs fann hon nu Charlotte Cronhjelm frisk och glad med sin lilla gosse. Där var nu lifligare och trefligare; sedan det kära barnet uplifvade framtidens förhoppningar.

D. 22 kom Emilie med sin dotter till Thoresta och blef där någon tid. Dagboken säger: "Economiska missräkningar -- måtte jag med förnuft inse det rätta - det lagom. -- Jag bär, et förtjent straff! Mätte känslan af mina fel väcka mig till att öfvervinna dem!" (6)

Att hon misstagit en sinnlig böjelse för kärlek -- och att detta misstag betagit henne allt mod att oakadt alla motvägande omständigheter, följa sin ädlare känsla för Skjöldebrand, det medgaf Malla sig nu. D.26 skref Malla i dagboken: "Mosters födelsedag! för fem år sedan! Ack! hade jag den tiden tillbaka, och visste hvad jag nu vet! vi böra aldrig låfva oss något af det tillkommande!

sid 1493

Nej! ögonblicket, det närvarande är det enda vi rår om. Ännu ej alldeles skild från ungdomen, vill jag ej förlora dess få återstående år i bekymmer och små omsorger, som ingen håller mig räkning för. Med mitt nit, med min oroliga välvilja, hvad uträttar jag? Nej jag vill blifva verksam, gagna så mycket jag förstår, utan att därvid alltför mycket tillsätta mitt lugn, och sedan söka vara lycklig på mitt vis, läsa, skriva, tänka."

D. 27 hemkom David från Stockholm och medförde Gustava Arnell till Mallas stora förundran och glädje; hon stannade till d. 31 och det var goda trefliga dagar. Nu skulle den svåra Kokerskan, som giordt Malla så många ledsamheter, flytta, äfven Mamsell Ström, som genom sin sjuklighet nästan blifvit oduglig; hon skulle likväl blifva kvar till midsommar, och hjälpa Malla installera de nya, en annan Mamsell Ström från Stockholm, som Silverstolpe sjelf skaffar genom en sin släginge, hvars hushållsförtjenster han hade stort förtroende till, och en kokerska, som Mamsell sjelf valt. Silfverstolpe var nu borta i Upsala; de nya tjenarinnorna ankommo om natten, och om morgonen då Malla geck öfver den stora trädbevuxna gården vid köket för att göra bekantskap med dem, häpnade hon att få se mamsellen, en lite uppnäst, näsvis person, hvars yttre sade anspråk och lättfärdighet, och Kokerskan, en adertonårig bländande skön blondine, som ej tycktes hafva ringaste vana att umgås med kökssysslorna. Det var ledsamt- och låfvade ej godt. Malla blef litet rädd för denna skönhet, och kom därvid vid att tänka på, huru olycklig en hustru måste vara, som har något att frukta för sin mans lättsinnighet - denna olycka som hon sedt, så många prof utaf inom sin Morbrors hus! Nu insåg och erkände hon sin lycka att så tryggt kunna hafva aktning och förtroende för sin man. Ledamma tilldragelser i hushållet upptäckte hon: En ladugårdspiga snattade och hade förfört lilla Greta, den fattiga flickan Silfverstolpens uptagit att bortstjäla en nyckel -- det var Malla mycket påkostande och svårt genom osekerheten, huru hon borde därvid behandla flickan. -- Hon

satte henne i arrest för en hel dag ensam och talade så klokt hon kunde till de andra; om afton skref hon i dagboken:

sid 1494

"Hopp att hafva handlat rätt. Gud! hjälp mig till mod och ståndaktighet. I den mån som jag är svag. låt mig helst din mildhet dyrka!" Hon hade så svårt att vara riktigt själfständig, behöfde så nödvändigt stöd och råd, bifall och handledning för att ej plågas obeskrifligt af villrådig osäkerhet, och fruktan att hänföras dels af sitt häftiga sinne, dels af sin veka, ömma vilja att se alla nöjda omkring sig. Hon var ofantligt svag i dessa afseenden. När David kom hem d. 6 April feck hon dock nu beröm af honom för hvad hon gjordt, och var nöjd.

sid 1496

Några dagar voro Silfverstolpens sedan hemma vid Thoresta, men reste d. 24, i Gudomligt vårväder till Söderby, där Malla stadnade et par dagar och hade trefligt. I öppet fönster satt hon och läste med nöje Cederborgs Uno von Trassenberg, och kände sig fri och lycklig att slippa hushållsbestyret som vid Thoresta var tungt och tråkigt.

sid 1498

D. 19 May råkade hon Skjöldebrand med mera nöje hos hans syster, och den 20 for hon till Edsberg; att nu komma dit, en vacker vårdag medförde dock en ljuf känsla av njutning, oakadt all saknad. Hon återsåg Malenelund, Wäderqvarnsbacken, Berget! Det var kärt och godt, hade hon blott fått stadna där. Men d. 21 måste hon återvända till Thoresta, där Silverstolpe mötte henne nu för några dagar. D. 30 reste han åter för att bevista Regementsmötet vid Strömsholm. Malla skulle emedlertid åter dricka brunn vid Sätra. Det var henne svårt att aldrig vara i ro hemma med David; beständigt sedan de blifvit gifta, hade det varit Ordres, krigsoroligheter, revolution, riksdagsmöten, som jemt störde hvardagslifvet och aldrig tillät det ordnas till någon lugn trefvnad, som endast kunnat återställa Mallas rubbade hälsa.

sid 1499

Hon läste nu Faublas, roman af Louvet som Charlotte Posse lånat henne och berömt som särdeles qvick och väl skrifven; hon hade sedan velat aldrig hafva läst denna bok. De lättsinniga och retande vällustiga kärlekshistorierna spökade i hennes inbillning och hon skref därom i sin läsningscatalogue: "Faublas Treize tomes, un style piquant, des saillies naïves, embelliées des anecdotes scandaleuses. Le Heros me parait très peu intéressant. Il ne me semble avoir que le mérite d'être beau, auquel je n'attache aucun prix. La Marquise De B et Mme Lignolle interessens presque plus que Sophie, qui est ce(-?)ndant le seul caractère moral de l'histoire. On reste ce livreamuse, mais laisse le coeur vide et remplit l'imagination de tableaux sensuels." -- Denna bok läste hon nu i sin enslighet på Thoresta, medan hon lagade sig till att fara till Sätra.

Grannskapet med Lindormsnäs blef Malla alltmera kärt. Den unga grefvinnan Posse väckte allt mera hennes deltagande. Hon kunde ej begripa, huru den adertonåriga skiöna Charlotte Cronhjelm kunnat besluta att gifta sig med den sextiofemåriga Gubben Posse, som väl ej var för sin ålder ledsam som Farbror men som make! -något obegripeligt, hemlighetsfullt låg däri, som Malla ej kunde förklara sig. Hon trodde att et tycke, en olycklig böjelse för någon annan kanskie mött motgång, och att, den unga oerfarna flickan obetänksamt af förtrytelse ingått i denna onaturliga förbindelse. Dessa dagar var Malla mycket tillsammans med Charlotte Cronhjelm dels på Thoresta, dels på Lindormsnäs. Hennes tålmod med sin gamle man, hennes innerliga ömma kärlek för sin son ingaf Malla allt mera högaktning och tillgifvenhet. Grefvinnan Posse hade ganska godt hufvud, läste gerna och väl; det vill säga, hon mindes och profiterade af hvad hon läste. Hon ville nu upöfva sig i studier och använda den djupa ensligheten, hvori hon lefde, att förvärfva kunskaper för att med tiden länge kunna vara sin lilla kära Axels enda lärare. Hon tog nu därför lectioner i gramatik, historia och Mathematik af Herr Ekedahl: som ännu bodde kvar i Lossa prästgård. Därvid

försummade hon dock aldeles icke sina qvinliga göromål, och var ganska snäll och verksam i sitt hushåll, mycket flitig och behändig i alla fruntimmersarbeten. Malla trefs oändligt väl med henne, och hade mycket att lära af denna sin yngre vän. Under deras förtroliga samtal berättade Charl. Cronhj. om sin barndom och första ungdom.

sid 1500

Hon hade blott en syster Louise, et år yngre än hon, som Charl. hjerteligen älskade. Deras uppfostran hade varit vårdad, d. v. s. de hade haft mästare, hade fått lära språk, musik, dansa rita, alla möjliga broderier etz. Fadren Grefve Axel Cronhjelm, en hederlig sjöman, hade plumpa och grofva talesätt; deras Mor född Pechlin (enda dotter af den beryktade general Pechlin) hade varit mycket vacker, upfödd i stora verlden; sedan han tröttnat hvid dansen, hvilade han sig vid spelbordet och hade ej mycken tid för sina döttrar. Sträng och häftig, hände det dock, att de länge nog fingo erfara, att han hade en tung hand. Längre bodde de i Stockholm, och flyttade först till Thoresta, som Cronhjelm köpte, då Charlotte var fjorton år. Tvungit och trögt blef det på landet för de unga flickorna, som förut bodt på Skeppsholmen bland många jämnåriga barndomsvänner. Nu fingo de aldrig utan sin Mor gå längre än på gården, och Modren årkade aldrig gå ut.

I grannskapet bodde Baron Posse, en sextioårig man, men kry, munter och stor beundrare af de skiöna. Han visade flickorna mycken uppmärksamhet, hade alltid med sig något åt dem, tillställde små lustresor till lands och sjöss för att roa dem, med et ord alla nöjen, som afbröt hvardagslivets tröga enformighet; hade de att tacka Baron Posse för, och Charlotte vänjde sig att hålla af gubben som en hederlig farbror. Grefvinnan Cronhjelm talade ofta om svårigheten att hafva två fattiga flickor, som väl ingendera skulle göra något gott partie - om hennes förlägenhet med dem, om hon skulle öfverlefva sin man. Hemmet var sålunda ej särdeles angenämt för dem. Vintern år 1805 var Cronhjelm några veckor i Stockholm, flickorna hade roligt, Charlotte var ofantligt fjäsad och courtiserad. Den unge rike vackra Baron De Geer hade till och med mycket utmärkt henne och budit henne med föräldrar och syster på en Picknick, hvartill han var en af tillställarna. Cronhjelm som visst elljest bordt vara smickrad däraf, måste nu, af hvad skiäl visste ej Charlotte, återvända till Thoresta - Baron De Geer blef stött och hördes ej vidare af - Gubben Posse friade. Charlotte van att anse honom som en gammal vän och beskyddare, studsade väl i början vid tanken att blifva hans hustru; men han var god och treflig, tyckte hon, och var den ende som hittills beredt henne något nöje -- hemma var ledsamt och trögt. Hennes föräldrar blefvo först mycket bestörta och fadren fann det orimligt, men fordrade att hans dotter till dagen därpå skulle afgöra sitt svar, som han lemnade i hennes fria val; Modren yttrade tydligt nog, att det kunde vara väl få åtminstone en dotter försörjd.

sid 1501

Charlotte hade en orolig natt, men morgonen därpå gaf hon Baron Posse sitt ja! Hade hon haft en veckas betänketid, så hade hon insett, dårskapen däraf! Föräldrarna insågo väl, att detta besynnerliga giftermål emellan en sextiofemårig gubbe och en aderton årig flicka skulle göra mycket upseende, och fruktade, att de skulle anses därtill tvungit sin dotter, fordrade därför af den unga fästmon, att hon i et bref till sin mor skulle explicera de motiver, som föranledt henne att förlåfva sig med Posse för att kunna visa detta bref och sålunda justifiera föräldrarna, som eljest kunde tadlas för detta opassande äktenskap. Charlotte Cronhjelm skref detta bref, och det producerades i Stockholm af hennes faster Grefvinnan Ottiliana Ankarcrona född Cronhjelm. Malla hade också läst det 1805; det var väl skrivet på franska, qvickt, romaneskt, men älskvärdt och vackert - det påminde om den lilla vackra romanen Adéle de Sénange, och så barnsligt hade väl också Charlotte föreställt sig förhållandet till den gamle mannen. Snart insåg hon dock sitt misstag - men ansåg det ohjelpigt, och hade för mycken caractére att ej tro sig kunna hålla ut med hvad hon åtagit sig. Bröllopet påskyndades, och först sedan visste hon hvilket ok hon underkastat sig! - Att få et eget hem, att där få tillstålla och ordna efter sin egen smak, blef dock en ersättning; att hafva sin kära syster Louise tidtals hos sig, att med henne ibland tillbringa et par veckor i Stockholm hos ungdomsvännerna Amiral Asklings döttrar och få dansa några gånger i Amarantherorden eller Beursen blef hennes

nöjen. Efter et år sålde Cronhjelm Thoresta till Silverstolpe, och Posse som hittills bodt helt nära på Lilla Säbyholm, sålde äfven det och afflyttade till Lindormsnäs, som han under tiden anlagt och uppbyggt, och upkallat efter sitt namn Lindorm. Så länge ännu något var att ordna och göra nytt, försköna och förbättra trefs Gubben bäst, och det gick bra, men sedan 1808 var allt färdigt, allt i ordning -och tiden blef lång för den unga lifliga Charlotte. Hon önskade sig et barn med hela sin själs värma; änteligen var nu denna önskan upfylld och hon ville lefva för sin son, och hoppades att i Moderskärleken finna altnog, som hon saknade. Malla fann henne afundsvärd att ega en son - et hem i ordning, och Charlotte ansåg Malla lycklig att hafva en man, som hon kunde älska. De blefvo allt mer förtroliga vänner, och detta nya intresse var för Malla godt och välgörande.

sid 1502

D. 1 Junij kom Charlotte Cronhjelm till Thoresta och hemtade Malla hem med sig till Lindormsnäs för att blifva två dagar. Då Charlotte och Malla icke kunde sofva natten efter den svåra 2 Junij, samtalade de mycket; Charlotte uppläste för Malla några verser, som hon författat och Malla omtalade äfven sina, hvaribland denna behagade Charlotte.

"Nu med återvaknat sinne
tomt mitt hjerta känner sig
och mitt allt för goda minne
talar mig ännu om Dig."

sid 1511

D. 9 fortsatte Malla resan till Thoresta, där David var hemma och dit det för första gången var roligt att komma hem. Oro och interesse för fäderneslandets ställning var också nu et innerligt samband mellan David och Malla.- Vid hemkomsten fann hon hushållet ökat med en person, en ung man Alros, som skulle vara bokhållare och ej hjälpare, som ej såg hygglig ut. Att återse Charlotte Cronhjelm och hennes lilla vackra gosse var en stor glädje.

sid 1512

D. 14 -- Om aftonen återvände hon med David till Thoresta. Hemresan var ej rolig. --Malla var full av tankar och känslor, som hon behöfvde meddela - men David ingick icke alls däri, utan retade henne med sin tystnad och liknöjdhet, tills hon blef retsam emot honom -otacksam och oförståndig; i dagboken skref hon: "David utledsen-- jag ångrade, men hvartill båtär min ånger, då den ej hindrar mig att åter fela! Min goda älskade David, skall jag då så ofta förbittra din lefnad genom mina fordringar på ditt deltagande. Med allvarlig föresatts att söka bidra till din lycka, med verkelig öm tillgifvenhet förstör jag ändå ofta det lugn du med ditt goda jämna lynne borde få njuta. Hvarföre denna oro, denna saknad, som gör mig egoiste ? - Försyn, om min villja är god och ren, så skiänk mig kraft att följa den!" -- Hon erkände sig hafva orätt och David förlät. I deras SoknKyrka Låssa gingo de i dessa dagar till Herrans Nattvard -- och Malla bad till Gud om välsignelse i sina goda upsåt om förlåtelse för sin otålighet.

sid 1513

David var åter borta några dagar. I trädgården vid Thoresta var en plats under et par höga gamla skuggrika björkar, där man hade utsigt öfver den så kallade Kalmareviken af Mälaren åt Wester; öfver sjön syntes Kalmare Kyrka; i solgången var där isynnerhet vackert, och Malla hade från första gången hon såg denna plats, önskat sig en bänk där, för att kunna sitta med sitt arbete eller en bok på detta hennes favoritställe. Denna önskan blef icke upfylld; vid Thoresta var jämt så mycket att göra för folket, att ej denna lilla sak nånsin hanns med - bräder fanns icke - alltid möttes de enklaste önskingar med stora svårigheter. På gården fanns väl bänkar, men det var så igenväxt, ingen utsigt fanns, att Malla alltid kände sig betryckt, och feck eller ingen stund sitta rätt i fred för tjenstefolkets fram - och återgående och ständiga påminnelser om hushållsomsorger.

Endast vid sin chiffoniére i sitt cabinet feck hon ibland glömma dem och lefva sitt eget lif! Bref från Gustava, men. det var som ofta fullt af så mycken politik, att det ledsnade Malla i sin enslighet; Charlotte Posses bref ökade Mallas stora lust att resa till Örebro Riksdag med sin man, för att där råka sin Moster Gustava Rudbeck.

David återkom d.21. Dagen därpå Magdalenadagen vaknade Malla med saknadsfulla minnen af denna dag - hon fann det närvarande tomt, men feck en verkligt glad surprise genom en liten fest, tillställd av tjenstefolket, hvaribland tvänne masquerade personer befunnos vara hennes gamla Edsbergsvän Emilie och hennes dotter. De stannade vid Thoresta dit de kommit tidigt på morgonen. Gustava Rudbeck skref till Malla i slutet af July månad: -"Jag har ej på länge skrivit till Dig bästa Malla, emedan jag varit orolig och underlig till mods; mer än en gång har jag önskat mig Hafva dig

här; men att skriva har jag ej kunnat förr än nu, då jag åter Gudi lof åter vunnit lugnet. Orolig för mina söner har jag visst varit mycket, och är ännu; men de lyda Ordres och gå i sitt kall; där var intet val i fråga, således behöfves blott resignation. Men att gifva råd åt et kärt föremål uti det viktigaste steg af hennes lefnad, som skall heta framtiden, det var obegripligt svår sak!"

sid 1514

D. 8 kom David från Stockholm och hämtade Malla från Malenelund hem till Thoresta; hon var nu vid godt lynne och de hade goda dagar tillsammans.

sid 1516

- Det närmaste grannskap vid Thoresta var Säbyholm, där bodde en Grefve Taube, gift med Anna Strokirch, och där var nu också hennes fyra ogifta systrar, som Malla mycket tyckte om, isynnerhet den högstälskvärda Jeana.

sid 1517

.... upträdet d. 20Juny, Fersens mord, som hon vill ursägta som et utbrott af nationel kärlek för Carl August, och härmed öfver hans misstänkta mördare. Det var ledamt! D. 31 återvände Silverstolpens till Thoresta, och hushållsbestyren uptog dagarna.

sid 1518

-- En dag foro Silfverstolpes till Nyborg, et grannskap på längre håll, där öfverste Drufvas bodde. På vägen dit mötte de Carl Akrell med sin hustru, Margueritte Gyllenhammar och två barn, som kom från Sörmland och ämnade sig till Thoresta, Silfverstolpe måste dock för affärer på några timmar resa till Nyborg, men bad Akrell fara upp till Thoresta, dit de mot aftonen skulle råka dem. Glädjen att se sina vänner i sitt hem var hittills för Malla uppblandad genom oro att ej (23.) väl kunna undfagna och logera dem. Det var ondt om matvaror vid Thoresta, Ladugården och trädgården bortarrenderad och hushållningen i allt ställd på penningar och därigenom för en matmor brydsam och besvärlig; därtill hade nu Malla också de odugligaste människor i köket, och sjelf var hon hvarken van vid eller hade någon fallenhet för matlagning; det var en verklig brist i hennes uppfostran, som hon alltid hade ondt af. Tvänne dagar voro Akrells kvar; deras tvänne barn föreföllo Malla besynnerligt tysta och utan uppmärksamhet. De voro blott 2 á 3 år och blefvo en halfdöf flicka och en dövtum gosse för hela lifvet. David reste till Stockholm och under tiden var Malla et par dagar vid Lindormsnäs hos sin nya vän, som hon blef alltmer förtrolig med.

sid 1519

D. 20 återvände Malla hem till Thoresta och dagen därpå kommo Thure och Fredrik Essen på några timmar till hennes glädje.-Malla hade en smärta i bröstet, som hon förgäfvades sökte döfva. Strokircharna från Säbyholm var ibland hos henne, och den älskvärda Jeana stannade kvar hos henne öfver en natt, och förljufvade således en tung afton, som hon eljest fått sitta ensam med sina pigor för att skala äpplen. Nu feck hon utan att försumma sin lilla hushållssyssla med den goda Jeana tala om sin moster och frånvarande vänner, som hon kände och höll af nästan lika mycket som Malla. Malla lefde nu mest i sin vänskap och sitt deltagande för den behagliga Charlotte Cronhjelm och fann i medlidandet af hennes sorger en tröst för sina egna. Men Charl. Cronhjelm var dock främmande för Mallas ungdom och hennes barndoms vänner; därför låfvade Malla att också omtala sin historia för Charlotte och gjorde henne genom beskrifningar bekant med de frånvarande vännerna; hon förstod så väl att ingå däri, lärde sig snart deras hvardagsnamn och kunde sålunda hemmastadt och förtroligt med Malla tala om Charlotte, Gustava, Henriette etz. Bref från henne måla hennes lifliga älskande sinne.

David var ej riktigt frisk, tyckte sig hafva feberkänningar och var tungsint.- Nu skulle nästan allt tjenstefolket ombytas, Malla ville försöka att sjelf taga ladugården om hand, och hade tusen små bekymmer att få allt så ordentligt så renligt hon ville hafva det för att därtill inöfva det nya folket.

Många större och mindre svårigheter hade hon därvid att bekämpa och kunde med möda få hyllor och bord i sin mjölkammare, där hon att börja med måste sätta bunkarna på golfvet. Vid Thoresta var så vidsträckt åkerbruk, så mycket att skiöta, för lite folk i proportion däremot, så att blott det aldri nödvändigaste kunde hinnas med, och försummades ändå ibland. 24

sid 1520

Med mera förslag att anlägga torp och öka arbetsstyrkan, var det en mycket god gård, det hade också låckat Silverstolpe att köpa den, men med så stor skuld var det ej möjligt att skiöta den i allt som den borde; David började sjelf inse det, tröttna och ledsna därvid, åtminstone trodde Malla, att hans nuvarande illamående och overksammas tungsinthet i mycket härrörde däraf, ehuru hon också ibland fruktade att vara någon orsak därtill, och med ånger och ängslan gaf sig skulden därföre.

Bref från Grefve Cronstedts. Ehuru hjerteligen det elljest hade fägnat Malla att få emottaga den vördade M.H.A. var det dock nu rätt svårt - just uti folkömsningen, då Mallas tid var uptagen att affärda de gamla och installera de nya, och dessutom var David illamående och ej belåten med Cronstedts ankomst; Malla måste således skriva och bedja dem uppskjuta sin ankomst åtta dagar, då hon hoppades kunna få litet trefligare. Emilie var nu på Thoresta med sin dotter.

D. 10 Oct. kommo Cronstedts. Grefvinnan mera döf än vanligt, David opasslig och tungsint.-- Det var svårt att roa och sysselsätta dem. Att läsa högt för Grefvinnan, som hon gerna hörde, var nu alltför tröttsamt i anseende till hennes döfhet. Att få höra henne spela på det gamla Edsbergs Claveret var det största nöje Malla hade af dessa dagar.-- men äfven det påminte om saknad af gladare dagar! Charlotte Cronhjelm spelade också Claver, och lät Malla ibland höra några favoritmelodier, Müllers polska, Ouverturen till Iphigenie i Auliden etz. David årkade knapt taga sig af Grefve Cronstedt; han blef med hvar dag sämre, så att det blef en lättnad, då Cronstedts reste d. 15, men hjerteligen kostade det på Malla att allt var nu så förbytt, att hon ej kunnat hafva glädje M.VA.s närvaro. David ville ej efterskicka någon läkare, geck uppe i rummen och låg på en soffa emellanåt -- det var svårt och oroligt!

sid 1522

D.1 Nov. gjorde en eldsvåda et ledsamt afbrott; et torp vid Thoresta upbrann. Emilie var vid Thoresta, hon var vänfast, god och hederlig, men i hennes umgänge saknade Malla mycket - hon var lustig hade likväl en låg ton. Charlotte Adlermark sade en gång: "Min bästa Emilie, du är rolig, men dina infall behöfva tvättas" - och det var sant nog,- ibland pinade det Malla ända till otålighet.

sid 1530

D. 15 var hans bröllopsdag - i Gefle!(A.F:s) Samma dag återvände Malla med sin man till Thoresta - hennes tankar på David var i Stockholm och skref därifrån d. 21. (25)

År 1811

sid 1532

Den sist January återvände Silverstolpes till det ensliga Thoresta, där Malla möttes af bref från Charlotte Cronhjelm. Hennes vänskap, hennes förtroende, hoppet och viljan att vara hennes tröst och uppmuntran var nu Mallas hjerteligaste glädje och föremålet för hennes varmaste interesse. I början af februari, reste Silverstolpes åter till Söderby.

sid 1533

D. 13 febr. återvände Silverstolpes till Thoresta, där hemkomsten nästan alltid var plågsam. Samlade ledsamheter mötte dagligen - det var så tomt och dödt i flygeln, som under deras bortovaro alltid var aldeles obebodd. Malla feck då bref från Louise Imhoff från Heidelberg. Äfven feck hon et vänligt bref från Carl Gyllenhaal från Paris; dessa långväga bref voro Malla af stort interesse. D. 25 foro Silverstolpes öfver isen sjövägen till Carlberg och Stockholm i en liten omålad skrinna. David talade mycket om att hafva allt i ordning, det ena efter det andra, snyggt fast tarfligt; men det hann aldrig blifva utfört, och det var bland Mallas största misräkningar att i sin bostad, sina åkdon, sin trädgård aldrig få vackert och färdigt, som hon önskat och föreställt sig. Silverstolpes Morbror Stjerncrona skiämtade öfver deras "tarfliga åka," och både han och Moster Brita Stina hans syster talade vid Malla om nödvändigheten att upmana David till skyndsammare verksamhet.- Det var svårt! Hvad skulle hon göra? I sin mån sökte Malla vara så actif, som hon förstod, men det räckte ej till. I trädgården, vid Thoresta, där man under de gamla höga björkarna såg Mälaren i Vester och solnedgången så vacker, önskade hon få en hviloplats; men under de 6 åren, som Silverstolpe egde gården, fanns aldrig tid och tillfälle att göra denna bänk, och denna lilla önskan förblef ouppfylld, lika som alla större!

sid 1534

Silverstolpe tänkte nu på att sälja Thoresta, ty han insåg svårigheten af att vara så skuldsatt. D. 9 kommo, Sehmans, grannar från Aske, och Baron Åkerhjelm med sin fru Charlotte Ugglas till Thoresta, emedan Åkerhjelm satt i fråga att köpa det - han bjöd ock 80.000 Rdl.Bc , men Silverstolpe ville hafva mer, och handeln blef icke af; emedlertid var denna ovisshet otreflig. -

D. 12 Mars voro David och Malla på väg till Edsberg, där de mötte Rudbeck, som ämnade sig till Thoresta. - de vände om med honom, som gjorde Malla mycket bråk och besvär, då hon tillställt hushållssysslor i tanka att vara borta et par dagar, och hans sällskap ersatte det ej heller, hvarken för Silverstolpen eller hans hustru.
26.

Rudbeck ville nu nödvändigt hafva Malla med sig till Westergöthland, och det blef afgjort, att hon den 17 skulle möta sin Morbror vid Söderby och därifrån följa med honom.-Men Malla kände innerligt, huru mycket hon älskade David, att nu lemna honom på tre månader, kändes för henne så svårt, så orätt -- att hon ändrade sitt beslut sista dagen efter plågsam villrådighet, och beslöt att förblifva hemma, och vara en rätt snäll hustru och hushållerska; tanken på Charlotte Cronhjelm, som så mycket skulle sakna henne, bidrog också därtill. Att ej få råka sin älskade Moster Gustava Rudbeck var Mallas största uppoffring. Rudbecks missnöjda svar på Mallas återbud kostade också på henne.

sid 1535

Utdrag ur Charlotte Posses bref af d. 15: "Hur går det med Thoresta? säljes det, hvar slår ni då ner edra bopålar? Måtte det ej bli långt borta! Jag behöfver Dig nära! Malla var ännu oviss, om hon giordt rätt eller orätt att afstå Westgötharesan -- hon tyckte dock, att hennes första pligt var för David, och att för hans skulld vårda sin hälsa för att ej blifva honom en alltför

tung börda. Från David feck hon bref af d. 21 Mars och blef nöjd att icke hafva rest, men ledsn åt han afslagit Åkerhjelm's anbud för Thoresta, som enligt hennes tanka bordt antagas. Skulle det säljas, önskade hon det ju förr ju hellre -- detta obestämda var henne tungt och svårt.

D. 9 kom Hedengren och hans hustru Charlotte Silverstolpe till Thoresta; et lyckligt par genom ömsesidig kärlek och samfällda tycken, hvaribland musik var det hufvudsakligaste - men de voro så sysselsatta med, så jämt uptagna af hvarandra att de ej kunde vara mycket för andra.

sid 1537

Hedengrens återkommo och blefvo åtta dagar vid Thoresta, som ej blefvo roliga genom hans illamående. Han var svag till kropp och själ, god men vek, och ej treflig i längden, emedan det utom musik och hushållning ej fanns något ämne, som tycktes interessera honom. Charlotte Posse kom under dessa dagar, och Malla, som måste dela sig emellan dem kunde därför ej hafva rätt roligt af hennes sällskap.

sid 1538

En dag voro de alla Sehmans på Aske. där allt var att beundra som mönster af ordning och byggnad, ifrån den skiöna, ändamålsenligt väl inrättade ladugården till det präktiga boningshuset, där en farstu midt i byggnaden går igenom båda våningarna och belyses genom en stor lyckta på taket. (27)

Där gör musik en särdeles skiön effekt. Charlotte Silverstolpe sjöng där till Fortepiano med sin mäktiga ovanliga stämma. Men det blef besynnerligt att höra, huru tonerna mötte hvarandra, då de genljöd up ifrån coupolen - det blef en sådan vibration i luften, att den ej blott hördes, utan kändes. På hemvägen åkte Malla med Charlotte Posse, och ville tala med henne i religionsämnen, som på en tid sysselsatt Mallas tankar -- men Charlotte ingick föga däri. - Malla fann hennes svar kalla och hedniska - och det blef ej mer fråga därom, - i brist af väckelser och svar vände sig åter Mallas tankar från dessa ämnen.

Hedengrens reste d. 13; Emilie återvände till Stockholm och Malla sjelf följde d. 14 med Charl. Posse till Upsala. Det hade varit obeskrifligt roligt att med denna goda vän fara den vackra vägen öfver Eriksunds färga uti det Gudomligaste vårväder, om ej bråk och ledsamheter hemma nedstämt Malla. Den i de flesta afseenden pålitliga och beskiödliga Stina Lundström, var svår och kinkig med det andra tjenstefolket och oroade Malla ej sällan med klagomål öfver dem, som var så mycket ledsammare, som Stina oftast förtjenade förtroende; Malla kände et sådant behof af tillit och förtroende.

I Upsala feck hon bo hos Grefvin. Posse med Charlotte, medan David där hade Regementsmöte. Dessa dagar blefvo Malla goda och trefliga. Charlotte och hon företogo att i ordning omläsa alla A.F. bref! denna nu upphörda correspondance hade varit Malla så kär! hade i mer än fem år utgjort hennes största glädje -- Charlotte Ennes små vänliga bref och hälsningar från hennes man kunde ej ersätta hans varma innehållsrika bref-- nu måste dock Malla lära sig att med undergifvenhet sakna utan bitterhet, och försaka utan tårar. Med detsamma blef hon dock mera sluten och kall i det yttre.

sid 1539

Gustava skref från Kaflås d. 7 May: "Hvad jag också intet omständigt talat om härifrån, är Ottiliana Palmstierna, den äldsta af de fyra moderlösa flickorna, som du vet vid 11 års ålder miste sin förträffliga Mor, och alltsedan varit här hos vår Moster upfostrad med Haquette Essen och Sophie Gyllenhaal. Hon är nu aderton år och jag tycker mycket om henne. Efter

Mosters beskrifning är hon icke af den vanliga sorten flickor. Hvad jag sjelf ser, är att hon har et mycket interessant till och med vackert utseende, att hon är mycket anspråkslös. läser gärna och håller mycket af barn, hvilka också alltid samlas omkring henne och tillbedja henne. Hon är ofta sjuklig. Jaquette hälsar Malla obeskrifligt och besvär dig att komma till hennes Mor; då hon måste flytta ut till Pommern i Augusti månad. Vår stackars Moster har oräkneliga bekymmer, fast hon ändock är vänlig och söt mot alla; men hvad det kostar henne för strider, kan den begripa, som hör henne ofta säga, att hon genom allt detta bråk blifvit elak och stygg! Annette är rätt sjuk på Tidaholm; det förefaller mig, som vore det lika mycket sorg, som hon döljer så godt hon kan, men som utbryter i sinnet och kroppens sjukdomar."

D. 23 återvände Silfverstolpes till Thoresta, där nu många vårsysslor uptogo Mallas tid och tankar. D. 25 skref hon till Gustava, och uti et till Charl. Posse följande: Man blir bortskiämd af att hafva så roligt som jag nu haft med Dig, hos din goda mamma; återkommen till hushållsbråk, bestyr och omsorger, känner jag dem nästan tyngre än vanligt, och saknar för mycket de personer jag lemnat i det trefliga Upsala. Här känner jag mig bra ensam! I morgon reser David; Emilie kommer hit; det är roligt, men hon väcker blott glädjen att råka en vän, utan att kunna tillfredställa den; så är det med de flesta, och jag kan nästan säga, att denna väckelse till ömhet och meddelande som blir lidande, då den afbrytes, då den måste qväfvas, erfar jag dagligen! Ack om jag ännu en gång i vår finge återse Dig här! nu är här verkligen vackert, och jag sitter och skrifver ute på gården, där jag trifves bra." - Bref från Louise Imhoff i Heidelberg gjorde Malla stort nöje.

sid 1543

Carl Gyllenhaal, som var hemkommen till Sverige, och nu från Stockholm i vägen till Westergöthland var en dag vid Thoresta, föreföll Malla vida intressantare än förr. Han talade med särdeles förtjusning om en ung slägtinge Sophie Zelow, som nu var i Stockholm med sin mor och fyra yngre systrar för sin upfostran. Hon var blott 13 år, men hade många talenter och mycken skicklighet enligt Gyllenhaals beskrifning. Malla trodde nu, att han för denna nya böjelse glömt Hedda Rudbeck.

Lasse Silfverstolpe hade fått köpa Edeby med meubler och allt i ordning utaf Hofmarskalken Baron Munck, som efter 1809 års revolution med sin hustru lemnade Sverige för att följa den afsatte Konungen till Baden, där de sedan bosatte sig och aldrig mer återkom till fäderneslandet. Brelin hade ofta för Malla omtalat det tjusande Edeby, och varit där just de åren, (29) då Baron Munck och hans Friherrina satte det i ordning; hans goda smak igenkände Malla också i mycket, särdeles i det ljusgröna förmaket med svart laquerad Meuble, beklädd med rödt ylletyg, broderad med svart och hvitt i Etruskisk smak, mycket vackert! -

Thoresta förlorade allt för mycket vid jämförelsen - och Malla fann sin svägerska obeskrifligt lycklig! Hennes son Gustaf Jennings var en åttaårig vacker liflig gosse, och hennes lilla flicka Julie et frisk snällt årsgammalt barn. Af nattresorna troligen feck Maila svår colique, hennes vanliga illamående kom därtill, och hon var några dagar rätt sjuk med yrsel -- tänkte med längtan på döden -- men blef bättre och reste ännu matt d. 3 Aug. från Edeby i helt annan sinnestämning än hon ditrest. D.4 Aug hemkommo de till Thoresta och möttes Malla der af et vänligt bref från Mistress Milow; denna engelska correspondance roade Malla.

sid 1544

Gamla B on Posse, som alltid ledsnade vid sina gårdar, sedan han väl fått dem i god ordning, var nu ledsen vid Lindormsnäs och tänkte på att sälja det och flytta till Stockholm. Hans unga fru tyckte ej därom; hon var nu nöjd med sitt hem och med Silferstolpes grannskap, fruktade de förändringar Stockholmlifvet kunde medföra -- och insåg att hon där kunde få svårare att i allt finna sig i sitt öde. -

Silferstolpes voro några dagar i Stockholm, där de oförmodat råkade Charlotte Posse och Charlotte Taube från Finland, som Malla ej sedt, sedan hon mist sin man den älskvärda Wilhelm Bruncrona. Hon var mycket hygglig och intressant. Malla var förundrad, att hon dock ej hade roligare med Charlotte Posse -- de gjorde långa promenader

i det vackra Stockholm; de voro en afton hos Helvig, men rätt roligt var det icke! Le coeur se reserre! står det i Mallas dagbok; troligen var hon numera utan förmåga att lifligt kunna hafva roligt. Ibland dem som mäst intresserade Malla vara att råka Betty Ekman, som förtrodde henne, att hon vore förlofvad med en ung handland Åhbom, tre år yngre än hon! -- Det föreföll Malla vanskeligt. vid hemkomsten till Thoresta den sista Aug. funno de der Henriettes båda söner Robert och Carl Gustaf Bahr -- beskiadliga, snälla 14 á 17 års gossar. Malla visste ej rätt i sin välmening, huru hon skulle roa dem. Charlotte Cronhjelm kom och till Thoresta och Emilie med sin tolfåriga dotter. Emilies skiämt var ej alltid angenämt, det var något groft och obildat däri, och för att samtala måste hon skiämta.

Det tröttade Malla och gjorde henne ofta otålig, men de väsendteliga tjänster Emilie gjorde henne, hennes trofasta vänskap och pålitlighet ingaf både aktning och tillgifvenhet, ehuru hennes sällskap ej var det Malla velat välja, om hon haft fritt val, och nu hade det ändå i flera år nästan varit hennes enda tillflykt emot fullkomlig enslighet.-- Mycket bestyr hade Malla nu för att mottaga Wrangels hela hushåll, 10 personer. D.4 Sept. kommo de. Att än längre tid få lefva hvardagslifvet med sin älskade Syster och hennes dotter, det vackra söta älskeliga barnet Charlotte var för Malla en stor glädje - men den stora tillökningen i hushållet, Wrangel sjelf med de kinkiga sjelfsvåldiga gossarna, Magistern den stortaliga Mittag och fröken Sodenstjerna, den grufsamma, som upptäckte och utvecklade alla brister och svårigheter utan att kunna afhjelpa dem, gjorde det mindre roligt. Isynnerhet som det var ondt om mat i huset. En hop magra får måste tilltagas, som voro till den grad dåliga, att hela fåret åtgeck till et mål, då ragouoserat med murklor och oliver så godt man kunde.

sid 1546

På Gustavas födelsedag d.29 Sept. ville Malla tillstålla något lite afbrott i det enformiga hvardagslifvet, ehuru David aldeles icke gillade och tyckte om sådana tillställningar. Wrangels dåvarande ideal och önskan, då han med oro och ängslan tänkte på att med sina gossar flytta till en stad, och alla de faror och ledsamheter som där kunde mäta dem, var att helst på en ö i största enslighet och tarflighet få uppfostra sina barn. I anledning här af ordnade Malla en aftonvard uti en lite snygg stuga i en björkskog. Meningen var god, men roligt blef det icke. D.7 Okt. lemnade Wrangels Thoresta, sedan fröken Sodenstjerna och Magistern några dagar förut rest till Upsala för att där emottaga deras saker och ordna deras nya bostad. Malla erfor bitter saknad att ej hafva haft roligare med sina närmaste anhöriga, med sin bästa vän! --

Hushållsbestyren upptog Mallas tid och uppmärksamhet. Ladugården intresserade henne mäst af de många hushållsomständigheterna. Hon hade pålagt och uppfött en mängd kalvar, som roade henne; Men ladugårdshuset vid Thoresta voro illa inrättade, svårt att där hålla snyggt och ordentligt, och ingen möjlighet var att hafva råd och lägenhet att förbättra dem. Omöjligt för Malla att kunna få inrätta dem efter sin idé. Hon brukade säga: "Andra önskar sig palatser, jag vill blott hafva et svinhus, och det kan jag icke få!" Öfverallt motades hennes verksamhet af brist på medel, folk och tid att utföra hvad hon önskade för ordning, snygghet, beqvämlighet och förkofran.

sid 1547

Hon skref dock i dagboken: " I am now satisfied, When I enjoy the negativ happiness: absence of pain.I have nothing to hope, nothing to wish!" Silverstolpe blef friskare, sedan han började resa omkring; så länge Wrangels var kvar, var hans lynne som stadnat vatten. D. 22. reste Silverstolpe bort till Upsala och bodde hos Grefvinnan Posse, där det alltid var trefligt, godt och gästfritt. Roligt att nu råka alla vänner. De voro ock på Krusenbergs hos Rudbecks. Han ville, att Silverstolpe skulle sälja Thoresta och köpa Sunnersta, som ligger nära Flottsund 3 fjerdingväg från Upsala. De voro också där för att bese det, och Malla tyckte mycket om stället och belägenheten, och önskade detta utbyte, men det blef icke af. Claes Rudbeck, äldsta sonen, hade på et jagt-partie kiört omkull och illa skadat en fotled, som han i tre år mycket plågades af och alltid feck ondt utaf. Detta ökade än mer hans dystra tunga lynne.

Bref af d.24 Okt. från Charlotte Cronhjelm visa, med hvilken god vilja, hvilka vackra uppsåt hon framlefde sina ensliga dagar med sina gamla, gräsliga gubbe och sin lilla gosse. D. 31 foro Silverstolpes till Söderby och 08 Nov. hem till Thoresta. Af sin syster Henriette på Söderby lärde Malla alltid något praktiskt, nyttigt, och önskade, att hon i hushållsväg alltid haft hennes goda råd att tillgå, Henriette var däruti verkligen förträfflig. Förmiddagarna

egnade Malla odelt till hushållsomsorger, eller handarbete, och tyckte sedan att hon därigenom förvärfat sig rättighet att efter sin smak använda aftonen, eller att läsa, eller spela schack med David. Hon läste vid denna tid Marmontels Contes Moraux och M me Genlis första arbeten och skref därom uti bokannotationerna. "Je relis avec plaisir ces ouvrages, qui me rappellent le bonheur de mes premières lectures." Äfven läste hon Eddan eller Skandinavernas Gudalära med förundran och nyfikenhet; det var för henne något spritt nytt. Uti en Taschenbuch hade hon läst en novell Klosterberuf, som hon oändligt tyckte om, och ville öfversätta åt Charlotte Posse, som ej läste Tyska; hon började det också, men fortsatte icke, emedan hon tyckte sig alltid hafva angelägnare göromål, och ville ej för sitt nöje försumma dem, då hon ändå misströstad om att nånsin kunna skrifva något dugligt. Brist af grammatikalisk kunskap var henne kännbar och hon saknade alltid att ej i sin barndom haft någon grundlig undervisning. Egenteligen hade hon aldrig lärt mer än läsa rent, skrifva bokstäfver och räkna qvatuor species. Dagboken säger: "D. 21 Nov. Vackert väder, liflig känsla, resa till Edsberg - Edsberg ljufva, sorgliga minnen! D. 22 vaknade vid Edsberg i kattuskammaren Morbror och Tant goda, vänliga- Hedda högst treflig."

sid 1549

D. 3 Dec. återvände Silferstolpes till Thoresta.-- Malla var nästan rädd att åka ensam med David - aldrig erfor hon så ledsnadens frestelser, elakt- lynne och vresighet, som då hon utan sysselsättning, inpackad en höstdag, långsamt åkande skulle endast idissla sina egna tankar, som ej voro värda att meddela, och som afhördes utan intresse -- vanligen kom hon sålunda utledsnad fram till det tomma hemmet, där ofta hushållsledsamheter mötte; denna gång lyckades det henne dock att tämeligen bibehålla lynnet, som hon nästan hvarje gång alfvarligt föresatte sig. Utom politik var det intet ämne, som rätt fäste Silferstolpes uppmärksamhet vid samtal, och Malla hade nu mera ingenting att säga därom, sedan regeringens åtgärder gingo stilla och fredligt. Emedlertid hvilade en tyngd af tomhet och saknad öfver Malla, som hon ej nog kunde dölja och som ibland utbröt i tårar. En afton märkte David dem, och det blef emellan dem en explication, som väl var sorglig, men hvarom likväl Malla skref i dagboken: "Hvarje sådant förtroligt samtal upplifvar mitt hopp -- men jag vet ju, att det bedrager mig! Hvarföre är jag då ej nöjd med det närvarande, med det jag eger, en pålitlig jämn, redlig vän? hvarföre fordrar mitt hjerta mer? lifligt deltagande och ömhet!"

sid 1561

D.20 Febr. återkommo Silfverstolpes till Thoresta -- till detta hem, som hädanefter borde blifva Mallas enda värld, då alla band som hittills förenat henne med den större yttre alltmer upplöstes.-- Den lifliga varma vännen Charlotte Cronhjelm mötte henne där, hade thebordet i ordning -- och förskönade hemkomsten.-- Men snart skulle ock hon blifva en saknad för Malla! den enda som fäst henne vid denna ort. Mycket fruktade hon ock hufvudstadens inflytande på den unga, skiöna, eldiga Charlotte, som äfven med farhåga tänkte på de faror, som där kunde möta henne. Ofta och mycket talade därom, och Charlotte Cronhjelm hade det renaste bästa upsåt att uppfylla sina skyldigheter mot den gamle mannen och sitt barn. Med innerlig, systerlig -- moderlig ömhet och deltagande fäste Malla sig vid henne, och de voro nu tillsammans så mycket de kunde.--

Malla var nu vaknad från sina ungdomsdrömmar, hon såg och ville blott se den prosaiska verkligheten i allt. Vanan gjorde henne hemmet kärare och landthushållningen hade blivitt lättare genom övning, intresset därför tilltog i samma mon, och hon tyckte nu mera ej illa om Thoresta -- men frisk var hon nästan aldrig.

sid 1562

I från jordens missräkningar började hon nu alfvarligare rikta sina tankar till himmelen och sökte där tröst och mod. Lehnbergs predikan på 2dra Söndagen i fastan gjorde henne godt.

Dagboken säger: "Förströstan till Gud -- till en allseende, allvis fader! upfyll mitt hjerta trösta, och uppehåll denna svaga tro, detta hopp, som svigtar, denna kärlek, som svalnar! O! Fader! värdes skänka mig förstånd -- skapa mig et rent hjerta!"---

D.3 Mars lemnade Charl. Cronhjelm Thoresta, där hon sista gången varit innan sin flyttning. I dagboken står: "Tomt efter henne! -- den enda vän jag äger. Måtte frid omgifva henne, den goda älskvärda, och Modersglädjen fylla hennes hjerta och aflägsna alla faror! -- Måtte hon däri finna tröst för ungdomens sorger!

David var i Stockholm. -- Bref från Charlotte Cronhjelm, det sista från Lindormsnäs. Malla skref i dagboken: "Det sista bref från Lindormsnäs -- hur ofta har et bref från henne eller hennes ankomst upliffvat mitt förtrögade sinne. Hvad skall nu mera här upmuntra mitt förtrögade sinne. Hvert skall jag nu taga vägen, då jag någon gång behöfver upmuntran, och en väns deltagande? En favoritvers om le Souvenir sände Charl. Cronh. till Malla.

D.7 Mars kommo Rudbecks med sina tre döttrar, Hedda Louise och Zophie, då 5 år gammal, till Thoresta, och det blef ganska trefliga, roliga dagar, ibland de roligaste Malla haft i sitt hem. De tycktes finna sig väl, och det var henne en fröjd. Äfven Hedlund var med och blef förtjust åt Thoresta, då de reste lemnade han Malla till genomläsning en öfversättning som han gjort af Schillers Die Jungfrau von Orleans, som Malla ej fann lyckad.

sid 1564

1 April återvände David och Malla till Thoresta med godt lynne och inbördes kärlek. Malla feck nu en ganska snäll och hygglig hushållerska, som förut varit hos Possens på Lindormsnäs; hon var rask och villig och lättade obeskrifligt hushållsbestyret, som med lesamma människor alla dessa åren varit henne så tungt. (34)

sid 1565

David måste ofta resa i affaier, och skulle nu till Riksdagen i Örebro. Hon fann sig rätt väl med Emilie, hennes snart trettonåriga dotter och mamsell Gasslander, som varit på Kaflås och talade med så mycken vördnad och tillgifvenhet om Gustava Rudbeck och hennes barn.

Malla läste med nöje Mme de Genlis Souvenirs de Felide, den gaf henne lust att också skrifva något dylikt, men hon misströstate om sin förmåga. Om David nu kunnat få vara hemma, hade Malla varit rätt nöjd; men han hemkom blott på få dagar -- och hon tyckte, att han ej rätt trefs hemma. I dagboken står d.12 April: "Min David håller av mig så där ljumt, som det blir qvinnans öde att vara afhållen, då ej nya band ger henne rättighet till Mannens ömhet. Det är något tungt förödmjukande i min sjuklighet!-- Van, förvånjd, bortskiämd av liflig kärlek, kanskie af för mycket bifall fordom -- finner jag mig ej nog afhållen af det första föremålet för min tillgifvenhet. Han är god mot mig, men det gifves dock tusende små bevis, som för väl visar mig, huru föga värma finnes i hans hjerta! Måtte jag kunna öfvervinna det för myckna -- det fordrande i min känsla för honom, och blifva lugn och sval! Men därtill fordras nödvändigt något annat för mitt intresse, men Hvad ??? Kiöld var ej ändamålet med min tillvarelse -- jag måste älska och bero!--,Ack Du, som förstod mig -- Du hade kanhända bättre lönat mitt varma hjerta! Min känsla för Dig, sedan jag vet Dig lycklig och belåten, är en innerlig, men lugn vänskap -- Du behöfver icke mig! Men min fordna lifliga, djupa känsla för Dig kan intet ersätta, -- det är tomt inom detta hjerta som naturen danat till kärlek och fullt lif --Religion! kanskie är endast däri nog! -- tröst; hopp, hugsvarelse! --- Den naturliga, enkla religion som utan fördommars mörker, lär oss att glömma oss sjelfva -- och blott se till det hela -- som låfvar i en annan verld upfyllandet af det aldrig öfvergifna, alltid gäckade sällhetsbegäret.--- Skrifva, skulle jag kunna skrifva något dugligt? något till gagns? -- ty blott som tidsfördrifs är dumt."

D. 13 kommo två Herrar Weydenhjelm, som dagen därpå med Silfverstolpe reste till Riksdagen i Örebro.

Malla mådde ej bra, och hade den stora ledsamheten at ej hafva god mat åt Herrarna. Allt kött köptes från Stockholm, och nu hade hon fått det dåligt och magert -- och var så ledsamt- och ohjelpigt! och Malla led riktigt af att David skulle skiämmas för den misslyckade anrättningen, och resa bort med detta intryck tryck af hemmet, som hon så gerna hade velat göra angenämt för honom.

sid 1566

Sedan han rest d. 14 Aprill, geck Malla ut att bestyra i bodar och ladugård, hon kände sig sjuk och ville hafva ordning. Mot Middagen hade hon slutat sina promenader och måste lägga sig, blef rätt illa sjuk. ofantligt plågad af qväfning och tryckning mellan bröstet och axlarna. Emilie som såg hennes plågor och hennes blossande anlete, och kände den häftiga pulsen, fruktade hon skulle få slag, och Malla trodde verkligen et dygn, att Gud hört hennes brinnande böner och att hon skulle få dö. Emilie skickade bud till Stockholm att rådfråga Professor Trafvenfeldt, som ej sjelf kunde komma, (Mallas Sjukdom) men utskickade en ung, obekant doktor Elmstedt, för hvilken Malla nu måste omtala alla sina krämpor i half yrsel, --svårt! Doktorn ansåg hennes starka feber härröra af dold fråssa, och skiotte henne därefter. Malla ville hafva någon att skrifva hvad hon dicerade -- och uttänkte nu allt i förmodan och hopp, att hon skulle dö,-- och blef nästan flat dagen därpå, paroxysmen var öfver, att känna sig plågfri, fastän ock matt. Kina hjälpte henne småningom, men först efter fjorton dagar kunde hon åter vara uppe.-- Tiden blef henne lång -- en stor lycka för henne var att hafva Emilie och, Mamsell Gasslander hos sig -- men ingendera kunde läsa för henne, ingendera just skrifva och recepterna voro för dem oläsliga, att Malla måste under feber taga reda på Doktors skrivelser, ty han var blott en dag vid Thoresta; detta allt plågade henne mycket! Mamsell Gasslander sjöng alla gamla visor hon kunde med hes röst, och berättade sagor för att förkorta dagarna; men det ville icke förslå -- hvad hade Malla icke nu velat gifva för att få höra Gustava sjunga eller spela clavér! Ur stånd att sysselsätta sig, att förströ sina tankar, måste hon nu gå på djupet med dem -- och stadnade vid bönen -- ödmjukt med undergifvenhet bad hon till Gud om upplysning, villja och förmåga att rätt (sjelfransakan) vandra den bana Han förelagt henne. Aldrig hade hon tviflat på Guds allmagt och allestädes närvaro -eller på själens odödlighet; men sedan den olyckliga July månad 1805 hade hon misströstat om, att den enskildtas böner kunde hinna fram till den Allsmäktiges thron; i förtviflan hade hon ej mera bedt som förr--- blott om att få dö hade hon innerligen bedt. Nu i bättringen dagar efter en sjukdom, som hon sjelf ansedt farligare än den var, matt till kroppen, (36) men med fullt lif i själen eftertänkte hon hur litet, hur intet hon verkat på jorden för att förtiena dö -- huru lifvet här troligen vore en upfostran för evigheten, och huru förfelad huru missförstådd hennes varit.

sid 1567

Hon följde sig nu steg för steg från barndomen, och insåg med sann ånger och undergifvenhet, att egenkärlek, drifven ända till den småaktigaste fåfänga och behagsjuka och sinnlighetens hemliga frestelser missledt henne, och att därigenom hade hon förfelat sin bättre bestämmelse och ådragit sig hvad hon uproriskt klagade öfver som en orättvis ledning af sitt öde. Nu ville hon söka att taga lifvet lättare, och med tålmod bära sin sjuklighet, som hon också ådragit genom att alltför mycket sörja och sakna, och endast lefva för sin goda beskiidliga David. Bortlägga allt som var öfverflöd för hans hustru och helt och hållet egna sig åt den praktiska duglighet, som han tycktes gifva första rummet bland qvinnliga egenskaper. En rätt Christelig tro hade Malla icke, och ansåg skiljaktigheten i Religionsbegrepp som tämeligen likgiltiga och inför Gud föga gällande. Hon trodde, att kärleken till Gud bäst bevisades genom verksam kärlek och deltagande hjälpsamhet emot medmänniskor, och att uppfyllande af de plikter, som Gud närmast anförtrott hvar och en, vore den bästa Gudstjenst. Rätt känsla af synd, af omöjligheten att rätt samvetsgrant lefva efter Guds bud hade hon ej, och försoningsläran föreföll henne där före oklar. Ingen talade nånsin med henne i dessa ämnen,-- från sin första ungdom hade Edmans och syster Gustafvas yttranden lemnat hos henne tvifvel på de grundsatser, som predikades. Föga hade hon tänkt därpå -- Speculation satte hon ej värde uppå -- handling och verksamhet endast gaf hon sin aktning -- sällan läste hon Religionsböcker. Nu framsökte hon åter sina första ungdomsvänner Le chemin du bonheur, Bastholm, Kyrkosångarne och var nu som fordom nöjd därmed; i det hela blott missnöjd med sig sjelf, med sitt otåliga sällhetsbegär, som hon nu erkände som egoisme, och fattade beslut att motarbeta och öfvervinna. Denna sjukdom, dessa ensliga

fjorton dagar inom sjuksängen, blef en epoque, som återförde henne till sin barndomstro och förtröstan, och väckte henne till behof af tankar och ledning i dessa fall.

Underrättelserna om den hederliga Annerstedts sjukdom och död kostade så på Malla, att det försvårade hennes convalessence så att Emilie skref till vännerna i Upsala att ej mera skriva om detta bedröfvliga ämne.-- Saken var nu blott att vinna tid för att återfå krafter -- och tiden var henne nu så lång. Allt var så dött vid Thoresta. De kala fruktträden tätt utanför fönstren skymde all annan utsigt, ingen rörelse, intet lif omvexlade där -- och Gustava hade, då hon var där hösten förut, nödgats erkänna, att där ej vore trefligt, och att Malla med mera skiäl kunde finna Glömskans Altare vid Thoresta år 1811 än Quattinge år 1802.

sid 1568

D. 27 skref Malla i sin dagbok: "Jag börjar återfå krafter; är det för att ånyo lida och sakna!-- Nej måtte jag kunna njut lifvet efter Gud förlängt det; måtte jag ännu med ungdomlig kunna begagna hvad jag eger och tåligt umbära hvad jag saknar! -- Annerstedts död! Gud, outransakeliga äro dina vägar!"

En dag var Mallas Morbror Rudbeck vid Thoresta i vägen till Örebro; det var en högtid att få se någon ur den öfriga verlden. Annette och Hedda kommo ock från Edsberg på en dag. Malla feck et ömt bref från David, som omtalade hans oro för hennes sjukdom; det var henne en ljuf glädje. Hon tviflade aldrig på hans godhet och välvilja, men hon tyckte ibland, att han kallnat för henne, och denna fruktan var så bitter.

Charlotte hade genom Malla blifvit bekant hos Skjöldebrands och skref ofta om dem, hvilket gjorde hennes bref ännu kärare för Malla, som allt ännu var dålig in i May månad. Hon sökte använda tiden att göra sig varmare underklädnad för att om möjligt bibehålla den alltjemt vacklande hälsan.

D.8 Mpy feck Malla bref från David, Gustava, Henriette, Grefvinnan Cronstedt, Charlotte Posse och Charl. Cronhjelm. I dagboken står: "Jag är lycklig att ega sådana vänner. A.F. Du har då ej glömt Malla. O! lifvet har då ännu behag för mig."

D. 12 May hemkom David till Mallas stora glädje. Han spelade ibland Vira med henne och Emilie för att fördriva tiden, som ännu ibland var lång för den årkeslösa Malla; det roade henne mycket att spela med honom.

D. 15 var hon första gången ute; det var ljuvligt. D.19 for Malla till Edsberg OCH BODDE DÄR SÅ TREFLIGT I Hedda Lewenhaupts fordna lilla kammare. Det var Malla obeskrifligt godt och ljufligt. I Stockholm råkade hon Charl. Cronhjelm och Skjöldebrands med stor glädje

sid 1569

D. 24 hörde Malla i Carlbergs kyrka en god predikan af Morén om Barndomens sällhet, och vår plikt att vara renhertade som den, och att på erfarenhetens grund upbygga vår dygd, som förut blott består i oskuldens opröfvade enfald.

Silfverstolpe feck fråssan och den tillämnade resan till Westergöthland måste inställas. Han blef rätt plågad, och Malla tillbragte dagarna inne hos honom. Medan han sof, läste hon Die Wahlverwandschaften, som hon hörde med fast öfvertygelse om dess förträfflighet, då författaren vore den store Goethe; hon läste och med det lifligaste interesse. En dag som Silfversolpe låg i stark feber och Malla skickat bud till Stockholm både efter medicamenter och färskt kiött, som hon i tanka på deras bortresa för flera veckor, nu ej hade hemma, kom oförmodat främmande, två Herrar för att bese Thoresta i egenskap af köpare. Malla hade

redan ensam förtärt sin tarfliga middag; men måste nu lemna sin man och sin intressanta bok för att emottaga dessa obekanta Herrar och gifva dem middag -- som blef ytterst enkel och måste i hast tillredas -- en högst ledsam dag. Om aftonen sedan de främmande rest och David somnat, satt Malla uppe och slutade Die Wahlverwandhaften. Slutet plågade henne

Genom Kina blef Silfverstolpe frisk. Malla läste för honom Skjöldebrands Herman von Unna, som han aldrig förr läst.

sid 1570

Efter sin alfvarsamma sjukdom hade Malla blifvit friskare och hennes hälsa var nu ordentligare än den varit på länge; allt blef henne nu i följe däraf lättare; hon hade också nu beskedligt tjenstefolk och hemmet med dess bestyr var henne angenämt. D. 11 Juny reste David till Regementsmötet på Pollacksbacken vid Upsala, Malla stadnade et par dagar vid Söderby hos den verksamma dugliga Henriette Bahr, som hon alltid trefs väl med. D. 14 foro de båda in till Upsala, och d.15 bevistade Malla för första gången en Magister Promotion i Domkyrkan. Den förföll henne vackrare och högtidligare än hon väntat sig.

sid 1574

Krigsrykten kom och störde lugnet; flere Regimenten fingo ordres att hålla sig Marchfärdiga; man visste ej rätt hvart; -- Charlotte Posse återkom från Sätra brunn. D. 12 July om aftonen satt hon med David och Malla i det öppna fönstret hos hennes Mor, Lieutenant Wetterstedt vid Cuirassiererna kom gåendes och frågade efter Silfverstolpe, som geck ut till honom och blef länge borta, Hvad betydde det? -- Uplänningarna hade dagen förut fått Ordres förmodligen skulle snart Cuirassiererna äfven marschera! -- tusende tankar och bekymmer väcktes hos Malla -- men hon visste att en krigsmans hustru borde vara beredd att sakna sin man ibland, och hafva mod till försakelse.

sid 1575

Nu återkom David och hade fått Ordres att med Regimentet hålla sig marschfärdig, Dagboken säger: "14 July. Ledsamma funderingar slutade dagen. Ledsamt med de affairerna med Wrangel om Husby -- Ack, om jag vore rik och kunde skänka dem alltsammans Jag skiljes nu från mina vänner -- när återser jag dem -- och hvad har passerat? -- David goda älskade David! skall jag sakna Dig?" David talade genast om nödvändigheten att sälja Thoresta och Malla skref i dagboken: "Den 15 July Vaknade sorgsen. O! måtte jag kunna vara förståndig och tåligt bära motgång! Om nu Thoresta säljes återkommer jag till det overksamma hemlösa lefnadssätt, som utgör min plåga. -- Gud! värdes se till Ditt svaga barn och skiänka det styrka att umbära och mod att genomtråka ledsnadens dagar -- eller om jag det behöfver förmåga att med duglighet skiöta mitt kall! --Samma dag återvände Silfverstolpe till Thoresta, där Charl. Cronhjelm's bref mötte Malla. Det gjorde henne bra ondt om den stackers Charlotte, som nu i Stockholm skulle sakna sina älskvärda barndomsvänner, fröknarna Aschling, som denna sommar skulle flytta till Gotland, där deras Far, den hederlige Amiral Aschling blifvit Landshöfding.

--Silfverstolpe hade nu mycket att tänka på. Han insåg nu hela svårigheten att hafva en stor landtegendom med större skuld än hvad han ägde däri, då hans tjenst tvingade honom att blifva frånvarande, kanskie en lång tid, -- nu var han beslutad att sälja Thoresta äfven för mindre än han året förut varit buden därföre. Däremot hade Malla nu vant sig därvid, blifvit mera inöfvad i sitt kall, öfvervunnit de första svårigheterna, och hade börjat hoppas att på äldre dagar i huslig hemtrefnad på en ort, där hon önskade göra sig välkänd och afhållen, finna ersättning och lön för medelåldrens bråk och uppoffringar -- nu hade hon önskat att kunna behålla det, som vana och pliktkänsla småningom giordt henne kärt. Omgifningen, människorna, kreatur allt fäste hon sig vid med en barnslig känsla; alla förändringar, flyttningar voro slitande för henne -- och det kostade på henne att nu klart inse, att hon haft

rätt 1806, då hon fruktade, att det kunde vara et stort misstag af David att med så mycken skuld Köpa Thoresta, då hon fälde så många tårar öfver denna handel! Nu 1812 efter sex tungt genomtråkade år, som nu föreföll henne som förlorade -- nu måste han medgifva det, och det skulle åter blifva ovisshet och hemlöshet!!

De reste till Edsberg för att rådgöra -- Men funno ej särdeles deltagande för andras ledsamheter, tyckte Malla -- endast hos Hedda fann hon det. De voro också i Stockholm

(40)

sid 1579

Rudbeck sade Malla, att hon hade orätt visa sig missnöjd med försäljningen af Thoresta, som hon borde inse vara oundviklig i Silfverstolpes närvarande ställning, då han kanske om några veckor måste ut med Regementet till Tyskland.-- Malla måste blygas och erkänna inför sig sjelf, att det var så -- att hon ej borde visa sig ledsen, då hennes Man förut hade så många bekymmer -- det vore ju att öka hans börda, då hon i stället borde dela och lätta den. Beskiedligt och deltagande föreställde hennes Morbror henne detta; hon insåg att hon felat, ville rätta det och kände samvetsqual öfver sin förminskade kärlek; -- då kanske hennes största lidande nu just härrörde af kärlek -den sårade olyckliga, som kände sig hotad och störd genom förminskad aktning och förtroende till den älskades kraft, omdöme och ihärdighet. David förföll henne nu så vek och svag -- och hon sjelf var elljest så sträng mot dessa fel och ville hafva allt och alla så förnuftiga och beräknande! Svåra dagar och nätter voro dessa! Mallas bref av den 23 omtalade en afton hos Helvig, där hon återsåg Gneisenau som hon förut sett hos Amalia; huru obeskrifligt saknade hon nu henne och hennes systrar! Samma dag d. 23 July geck David bort att tala vid sin köpare, och Malla promenerade sin oro på Clara Kyrkogård -- satt där ensam mäst hela aftonen och mindes gladare dagar, då hon ung, älskad, omgifven af vänner bodde i huset N:2 12 bredvid Kyrkogårdsporten! i dagboken står: Anslig promenade i den folkrika staden -- isolerad som hela min ställning i verlden. Hvert jag ser, ser jag idel tomhet och ödslighet! Ack Gud! hvarföre feck jag ej i våras uphöra att lefva, att framläpa min ledsamma varelse!"

Thoresta säljs

Samma dag såldes Thoresta för 70,000 RO.B , således 10,000 RO mindre än som bjudits året förut!-- Medan detta afgjordes -geck Malla ensam ute -- ingen hade hon att gå till, i det stora Stockholm hade hon ingen vän, som kunde dela eller lindra hennes oro, hon geck ensam länge omkring tills hon blef trött och återkom då till den välbekanta Clara Kyrkogård, och saknade den tid, då hon lycklig och trygg inom sin Mormors trefliga boning fremlefde bekymmersfria dagar. --- När hon återkom i de små fatala rummen, där hon nu haft några svåra dagar, omtalade Silfverstolpe, att handeln var afgjord -- och Malla kunde icke dölja sina tårar, och sin farhåga för den osäkra framtiden.

sid 1580

D. 24 vaknade hon med en känsla af olycka! Helvig kom till henne och förde henne till Fahlkrantz atelier; i dagboken står: "Vackra taflor -- en stunds verkligt nöje -- men nöjet ersätter aldrig sällheten!" En lång stund geck hon med Helvig uti dåvarande Kungsträdgården, nu Carl XIII:s torg. Han var deltagande och vänskapsfull, bad henne nu vända sin hog och sitt nöje till njutning af konstalster -- läsning --Aestetik -- och detta allt hade just Malla velat upoffra för att bättre passa för sin man! Köpebref upsattes och underskrefs; och om aftonen foro de åter till Edsberg -- det kära gamla Edsberg! och dagen därpå till Thoresta, nu ej mer deras hem! -- då de kommo dit om aftonen stodo alla Mallas 20 kalfar vid grinden och väntade sin aftonmjölk- Det var vackra djur som låfvade blifva nyttiga -- och Malla kunde ej återhålla sina tårar -då hon tänkte på att nu var det förbi med alla dessa små landtliga intressen, som började till någon del ersätta saknaden af större. --- Dagen därpå skulle den nya egaren General Bergenstråle och hans fru komma och förblifva vid Thofesta, som de redan den 1 Augusti skulle tillträda, --hvert Malla sedan skulle taga vägen var ännu oafgjordt --allt detta föreföll henne bra tungt!

Dagboken: d.27 July "Villja att vara förnuftig och duglig, att hafva mod och försakelse. Ledsen dock att emottaga dessa för mig aldeles obekanta personer -- de kommo och det blef bättre än jag väntat mig. Gubben liflig och hederlig hoppas jag; hans fru blott några år äldre än jag, glad, lätt och vänlig; hon tycks hafva förstånd och verksamhet. Men Gud! när skall jag få lugn och trefnad?" Att Cuirassierernas blifvit uppskjuten var en stor glädje för Malla, som nu blott lefde i det närvarande ögonblicket. Dagboken säger d.30 July Glad -- nästan yr. Det är ibland en lycka att känna oro och lidande. En fortsatt bekymmerslöshet gör oss äfven i småsaker för fordrande; däremot då man är

öfvergifven och utledsen, njuter man så tacksamt den minsta skymt af hopp som en verklig sällhet. Ack, om vi finge behålla fred! huru lättad skulle därigenom denna förändring i vår ställning blifva, som nu kostar så mycket på mig -- men den skall väl kanskje oundvikligen en gång skie, bättre förr än senare, och några tusen Riksdaler mer eller mindre afgör ej sällheten. Jag har således åter haft orätt att fästa mig vid vissa framtidsplaner -- man öfverdrifver alltid motgångar.

sid 1581

Och rätta orsaken, hvarföre jag så öfverlemnade mig till mitt elaka lynne var hämdgirighet Jag vill göra honom delaktig af det lidande, de misräkningar, som han ofta förorsakat. Det är ädlare att glömma och förlåta -- men glömma kan jag ej -- och måne den som kan glömma, kan sägas rätt förlåta -- jag tror det icke -glömska är liknöjdhet, och den är icke frestad att ej förlåta, som glömmet sitt lidande. Nej! endast den som mins med blödande hjerta, kan rätt och ädelt förlåta -- kan löna ondt med godt. Då någon har orätt emot mig -- någon som jag älskar, så fordrar min känsla, att man skall känna och erkänna det.--Men jag vill försöka att glömma det förflutna, att genom erfarenhet och vana blifva mera billig och mindre fordrande, att ej låta mitt lugn bero af någon annans mer eller mindre hjertlighet eller begrepp; det är den enda verkliga frihet, detta oberoende af människor -- men det isolerar -- och det är tomt!"

Malla njöt nu sina lediga stunder, satt ute och läste hela dagarna, som hon ej förr haft tid till. Hon genomläste nu med nöje Corneilles och Racines tragedier. D.1 Aug. foro Silfverstolpes till Edsberg -- där var Gudomligt vackert! Malla skref i dagboken: "Skalden hade rätt, hon var född af sin känsla lida mer än njuta, den okända besannar hans ord!" De voro sedan några dagar i Stockholm, och sökte förgäfvos att där få rum till första October; etdera voro de för dyra för dem eller ock alltför aflägsna och otrefliga. Det var högst ledsamt -och Malla hade ingen annan tröst än läsa -- och hade blott dåliga böcker.-- En dag under deras efterspaningar att få en passande boning, råkade de Cornett Nackrey vid Gustaf Adolfstorg, och då Silfverstolpe omtalade sin villrådighet, sade Nackrey: "Varföre icke flytta till Upsala, som ligger innom Majorens Squadron där Herrskapet båda hafva vänner och släktingar. Jag vet flera lediga våningar där." -

Ännu för et år sedan hade Malla gerna flyttat till Upsala -- men sedan hon med detta år börjat inse, att hon giordt sig för stora idéer och anspråk på Vänskap, kände hon en farhåga att bo sina bästa vänner för nära -- möjligtvis kunde det nedslå och tillintetgöra det återstående af hennes minnen och förhoppningar -och hon hade hellre velat bo i Stockholm där också mera njutning i konstväg kunde erbjudas henne. Likväl då nu ingen boning stod att få dem, passande i Stockholm, vände hon sin hog till Uppsala. Emedlertid feck Malla bref från Charl. Cronhjelm och skref till sina vänner i Upsala d.6 Aug. " Nu är jag åter här i Stockholm och bor i Emilies små rum, där jag för fjorton dagar sedan till bragte några fatala dagar, då försäljningen af Thoresta afgjordes.

sid 1582

Den afton i July David var borta för att upgöra saken, var jag helt ensam, hade ingen att gå till, vädret var grått, himmelen betäckt af moln, jag kunde ej vara stilla, ängslan tryckte mitt bröst, ensam geck jag ute i det för mig toma Stockholm i tre timmar, blott för att röra min oro. Såg ingen människia som jag kände och ville ej heller se någon, ty endast en verkeligt deltagande vän hade jag kunnat mig före. Sluteligen uttröttad satte jag mig på Clara Kyrkogård, ej långt från den boning där jag tillbragt så lyckliga och så roliga stunder; jämförde, raisonerade, men kunde ej lugna hjertats klagan genom förnuftets grunder; tvärtom! eftertanken ökade känslan af den afgjordade motgång, som möter mig i allt.--- Kanhända bör jag anse den som et tydligt Straff för det jag en gång handlade så origtigt att jag aldeles missförstod försynens mening och lät hänföra mig blott af ögonblickets impuls att göra andra till viljes och följa min sinliga böjelse att ej öfvervinna svårigheter, ty jag kan nästan härleda mina motgångar från en viss dag! förut var jag oftast lycklig, hade framgång och ofta upfyllda önsknningar -- men sedan den dagen har nästan allt gått tvärtemot min önskan! Nu satt jag där på Kyrkogården oviss om hvar jag åter skulle finna det hel, som jag så ofta saknat, --- endast

säkerheten att en gång hvila i dessa lugnets hemvist, som omgaf mig, tyckte jag vara lifvets ändamål, och min enda önskan att snart få nedstiga däri! --- Gud vare tack! Sedan har jag tagit mitt partie -- det har klarnat för mina blickar, och sedan första afton vid återkomsten till Thoresta har jag varit bra svag nog. Att återse mina kalvvar, som jag nästan med moderligt interesse sedt växa och froda sig, kostade på mig -nu skall jag väl lemna dem ock! Min hälsa har lyckligtvis varit ovanligt stadig dessa veckor, och det är mig till stor glädje att den uthållit dessa prof, och det ger mig möjlighet att taga saken lättare och ej lägga allt för mycket på sinnet.

Morbror Rudbeck anträder i dessa dagar sin resa till Örebro Riksdag och Westergöthland. Förgäfves ha vi här sprungit omkring för att få rum, men inga funnit, som passar oss. Et ögonblick hade vi hopp att kunna få den våning Wrangels hade i Mäster Samuels gränd Libertati, det hade varit roligt! Men den var nyss borttagen.--- Det låter nu, som om krigsrustningarna skulle uphöra. Det vore väl et undviket krig måste väl vara et undviket ondt. Men med ledsnad är Thoresta såldt och vår enskilda ställning besynnerlig.

sid 1583

David är helt förvillad af dessa ombyteliga förhållanden och vet ej rätt hvad han skall taga sig till. Jag hoppas nu bättre om hans hälsa, än då jag skref, men vid Thoresta, där han numera ej har något att göra, är det ledsamt för honom; och ledsamt är det också här, dessa vackra sommar dagar.--- Alltid ledsamt!! Likväl hade jag roligt i går på Carlberg och en afton vid Bellevue.

sid 1584

D.8 Aug. lemnade Silfverstolpes Stockholm och voro middagen öfver vid Edsberg.-- Ack huru gerna Malla hade stadnat där! Men nu måste hon åter till Thoresta, som ej mera hade något interesse för henne. På hemresan dit var hon vid elakt lynne och retsam mot David.-- tills blix och åska skrämde henne. Hon kände nu, att hon var rädd för och om honom och skiämde för sitt humeur. I dagboken står "Åskan gjorde mig et djupt intryck. Ut i ångslans och frugtans ögonblick kändes lifligt behof av beskydd, af en väns deltagande, och man närmar sig af svaghet till den man af caprice nyss var färdig stöta ifrån sig. O! svaghet! och ändå kan jag så starkt känna förtrytelse och lidande -- är jag då stark blott i mina fel? Tack vare försynen för denna ljusstråle, som blixten tände i min själ-må den lysa till förbättring!!!"

Charlotte Posses bref af d. 10 Aug. påskyndade Silfverstolpes resa till Upsala för att där skaffa sig en boning. På vägen dit föreslog David, att om han skulle bli utcommenderad, kunde Malla öfver vintern inaccordera sig hos sin syster Henriette Montgomery på Söderby och sedan på våren vara på landet hos andra vänner till dess Silfverstolpe finge återkomma. Att sålunda icke alls hafva något eget hem, någon gifven verksamhet, föreföll Malla bra motbjudande -- och ehuru stort värde hon satt på Syster Henriettes praktiska duglighet, godhet och förstånd i hennes enskilda ställning, kunde hon dock ej tänka sig et hvardagslif med henne ensam i längden, utan att ana tomhet och brist på näring för själen och tanken, som Malla nu mer än nånsin kände sig behöfva. I Upsala fann Malla anledning att glädja sig åt och beundra Charl. Posses deltagande och verksamma vänskap i omsorgen att skaffa dem rum. Professor Gustaf Knös, gift med Alida Albers bodde uti Ullgrenska huset, som Charl. Posse förslagit Silfverstolpe. Knös skulle till hösten flytta till Wellanders gård på Kungsängsgatan, som också Silfverstolpens besåg, och befann passa sig bättre i anseende därtill, att de ogera sålde sina nya meubler vid Thoresta, ifall de framdeles åter kunde få något landställe; de hade således mycket saker. Sängkläder som Malla ärft ville hon ej sälja, därför behöfde ock mer rum och man kom med Knös öfverens att de blefvo kvarboende i sin våning uti Ullgrenska huset och Silfverstolpes togo hela huset hos Wellanders. Malla såg då för första gången den unga vackra fru Knös, som sjelf ammade sitt äldsta barn, en liten flicka, som hette Nanny. Hon var behaglig, men hade något vekt, vällustigt och smäktande, som ej anstod Malla. Fin och hvit, med skiöna blå ögon och pärltänder.

sid 1585

D.13 Aug. feck Gustava Arnell sin tredje son, som såg liflös ut, men dock lefde sedan. - i Mallas dagbok står: " Med innerligaste interesse följde jag symptomerna af det återkommande lifvet hos det lilla barnet, som är mig så kärt." både Mor och barn återställdes snart, och gossen blef kallad Tönnes Hellmuth. "Silfverstolpes återvände snart till Thoresta, glada att hafva någon bostad bestämd. Bergenstråles voro dugliga, hederliga människior, verksamma och lifliga. Med den ömmaste kärlek älskade de hvaran; han var 28 år äldre än hon, och han den 62 årige Mannen reste nu nyss till Westerbottn, där de förut bodt för att (se) sina barn. Hon qvarstod vid Thoresta för att där besörja hushållningen. Genom jämförelse med den bestämda, erfarna hushållsfrun insåg nu Malla bäst, huru mycket som fattades henne, och huru oskicklig hon varit att ensam skiöta både den inre och yttre oconomien vid en stor landtgård. I trädgården hade fru Bergenstråhle redan anskaffat en bänk, som Malla förgäfvdes i 5 år bedt om. Dagboken säger: "Ack att jag skall skiljas från landet! Aldrig har jag så mycket tyckt om Thoresta. Här är städadt och ordentligt träden tillväxa, rummen beqväma och vackra. Det blir svårt att återfå et så hyggligt ställe som förenar lägets behag för mig!-- Detta insåg jag ej förr -- jag såg då blott svårigheterna -- och nu ser jag måst fördelarna! Så har det ofta varit för mig. Måtte jag åtminstone därigenom lära mig att icke mera nedslås af det som i början ser ut som motgång."--- Malla hade på några veckor varit underlig på annat sätt än hennes vanliga sjuklighet -- och et ljuft hopp smög sig åter i hennes själ, bestyrkt af den erfarna fru Bergenstråle, som sjelf hade sju barn. Vid 23 år hade hon gift sig och då blifvit styfmoder för hans barn med förra giftet fyra söner och tre döttrar. Malla tillbragte hela dagarna ute och njöt sin frihet från hushållsbestyret. David hade ock nu ibland ledighet att läsa högt för henne. D.20 feck hon notification att Friherrin. Skjöldebrand d.18 fått en son. Malla deltog hjerteligen i denna sina Vänners glädje! Et bref från Friherr. Stjerncrona af d. 24 Aug. gjorde (46). Malla glädje; det var henne en stor tillfredsställelse, då hennes Mans släktingar visade henne välvilja. Malla läste nu Racines Tragedier med enthousiasm, Voltaire och Corneille. Så förgick småningom Augusti månad. Vid Lindholmen d. 4 om aftonen ankommo förnyade ordres till Cuirassiererna att göra sig marschfärdiga, och David och Malla återvände till Thoresta där de nu fingo mycket bestyr, och därifrån Silfverstolpe nu för alltid skulle skiljas.

sid 1586

D. 7 står i dagboken: Den sista natten vid Thoresta: Adieu Dieux penates qui nous ont protégés Högst fatal dag; affairer, inpackning, tusende detaillier under ängsliga tankar på Davids frånvaro -- likväl uppehåller mig det ljuvaste hopp! Min David for kl 1/2 10 på aftonen - det ögonblick då jag hörde hans vagn för sista gången rulla bort från detta ställe, som nu i 5 (6?) år varit vårt hem, gjorde mig ondt! men i förhoppningar på framtiden sökte jag glömma det tomma närvarande. Fru Bergenstråle god och deltagande mot mig.

Silfverstolpe skulle nu i Upsala samla sin Squadron Norra Uplands, för att med den marschera till Ladugårdsgärdet, där Regimentet skulle samlas och afvaga vidare ordres. Allt var upbrutet, förändrat i Silfverstolpes ställning. Men Malla egde nu et hopp, som uppehöll hennes mod och ålade henne att akta sig för häftiga sinnesrörelser, och vårda sin hälsa. Hon hade några lugna, förtroliga dagar med den lifliga verksamma Fru Bergenstråle; Malla syltade, torkade grönt och samlade förråder till vintern i Upsala.

sid 1588

Bref från David. Änteligen efter några plågsamma sorgliga dagar blef Malla så återställd, att hon med Emilie och hennes dotter i sagta fart kunde transporteras till Thoresta, där hennes närvaro var nödvändig för att bestyra om Auction, inpackning och afflyttning, som allt borde skie, innan hela det nya hushållet med 10 barn hann ankomma. På vägen efter tänkte Malla rätt och talade med Emilie om huru mycket och hvarföre hon så bittert saknade att flytta från landet, där så mycket fäste hennes hog och gaf tillfälle till en åtminstone i smått gagnelig och välgörande verksamhet tillfället att med små tillgångar kunna hjälpa och göra godt var henne kärt, litet mjöl, et medicament, et råd kunde ibland lätta den fattiges nöd.-

sid 1589

Då de framkommo till Thoresta var der fullt, sex barn med tjenstefolk och hästar voro komna från Piteå, där Bergenstråles förut bott; han sjelf med de öfriga barnen väntades om åtta dagar. Det blef nu Malla angeläget att med sina saker komma bordt, innan denna tillökning också hann ankomma, och alla dessa många personer försvårade nu ansenligt hela flyttningsbestyret, hvartill Malla personligen föga kunde bidra, då hon måste ligga på en soffa hela dagarna. Den raska förståndiga hjälpsamma Emilie, den omtänksamma Stina Lundström, och den snälla hushållerskan gjorde allt.

Till Lilljehöök hade Malla skrivvit i sin sorg i Stockholm och feck af honom et vänskapsfullt svar, liksom ock från Charl. Cronhjelm. De sednare nätterna, sedan alla saker blifvit afsända lågo Malla och Emilie på Halm. Rättarhustrun fann det så ömkligt att hon med tårar kom och bad att få lemna sina sängkläder. Välmeningen gjorde Malla godt. Änteligen den sista September var nu allt slut, och Malla afreste till Upsala, sedan hon tagit afskied af Emilie, som återvände till Stockholm.

sid 2577

År 1830

sid 2624

23 Okt. Upland! i Enköping råkade jag Börjesson, roligt! Mamsell Wollgenau åkte med mig. Den välbekanta vägen! Ekolsund som jag ej sett sedan 1809 med Louise Imhoff. Vägen om Gran, som jag ej farit sedan min flyttning från Thoresta 1812. Thoresta, David! minnen af fordna qval! Glad att de äro förbi! Hvad återstår? Den vackra trakten kring Tible, Almarestäket! Den väg jag for så ofta de sex åren 1807-1812. öfver allmanningen- Sollentuna Kyrka, - den klara nymånen lyste däröfver och jag tänkte

Du nytända Måna, hvad lofvar du mig?
Ännu några blommor på törnbeströdd bana!
Ack lys mig ännu på min ensliga stig
Till hopp och förtröstan, ditt ljus skall mana.

Af vänskap och kärlek all sällhet jag rönt
Med tacksamhets glädje jag ödmjukt vill minnas
Ja! himlen med jorden förenas så skönt,
Då hjertats frid kan i försakelse vinnas.

Ankomst till Edsberg. Tant Anettes minne och tusende andra öfverhopade mig! Månkenet i Edsviken! - trött ~ jag bor i Tants kammare, ligger i hennes plågebädd." (48.)

Malla Silfverstolpes memoarer

Anteckningar Gudrun/Börje Sandén 99-10-26

Utgivna 1914 andra upplagan av Malla Grandinson
Förord och inledning stencilerade liksom
Avsnittet om arresteringen av Gustav IV Adolf
Avsnittet om Adlersparres intåg i Stockholm efter beslutsvåndan i Tibble

En Rudbeck var överståthållare när Gustav III gjorde sin revolution, efter en tids arrestering blev han landshövding i Uppsala

Friherrinnan Rubeck tyckte inte om Gustav III "Oaktat han alltid visat henne aktning och bevågenhet, ingav han henne misstroende och i hennes hus hördes ofta klander över hans regering, fåfånga, list och ränker"

Mallas far hade skrivit under Anjalaskrivelsen om fred med Ryssland i den övertygelsen att Gustav III själva hade velat så, men inte själv ville framstå som den som gett efter, när det stod klart för honom att Sverige inte skulle klara kriget mot Ryssland.

De arresterade hotades med avrättning genom att soldater övade prickskytte utanför deras fängelse. Endast för Hästesko genomfördes avrättningen.

Montgomery landsförvisades till S:t Barthélemy

Talas om Tammen som av sagt sig adelskapet; "berömd som utmärkt skicklig militär och god kamrat, avhållen av alla " han blev nu avskedad eftersom en ofrälse inte fick vara officer. Han chef försökte avvända avskedelsen, kamraterna var förtvivlade.

Tamm, som utmärkt sig vid riksdagen, var förlovad med sin kusin Nancy Grill

Utdrag ur Malla Grandinsson

Malla Montgomery.Silfverstolpes memoarer, tryckt 1920

Efterskrift i 4:e delen (ej början)

OCR-behandlat B Sandén 99-11-11 (fel kan kvarstå)

200

EFTERSKRIFT

1836. Malla läste emellanåt ur sina minnen för Atterbom och Alida denna vinter, men som hon ej alltid funnit dem lika intresserade skrifver hon: »Jag bör också icke tvinga mina vänner att afhöra dessa gamla minnen. Jag vill aldrig mer själf proponera att läsa dem utan vänta tills någon påminner därom.»

»Malla följde denna föresats och tolf år förgingo innan Alida och Atterbom väckte någon fråga därom.»

»Ingen lärer väl genomläsa dessa grå påsar och ingen har intresse att säga mig hvarken godt eller ondt därom. Jag skref dem för att bekänna mina synder för mina vänner, för att göra mig begriplig för dem - men mina vänner bry sig ej om att begripa mig! Må jag då själf däraf finna och vinna något resultat: undergifvenhet, ödmjukhet, försakelse, erkännande af egna fel och brister, glömska af andras, tacksamhet för deras godhet, tacksamt minne af det förflutna -hopp i det tillkommande.»

»Geijers och Alida äro mig kärast af alla. Erik Gustaf Geijer är dock en underlig människa - så god, och dock, så indifferent för andra! Atterbom, lycklig och intressant i sin poetiska oskuld. Alida har rätt: lifvet fortgår och försvinner bland vänner som man håller af, men dock aldrig riktigt är sig själf med, och blott ögonblick får man smaka huru det kunde vara att få lefva med dem, hvilka man bättre passar med. Det skall icke så vara, sakna och längta är det vissa!

Högsta goda jorden mig beskärt - ljufva ensliga frid! Välkommen åter! Dig njuter jag med ödmjuk tacksamhet och som silkesmasken spinner jag mig skydd och ro ur eget förråd och höjer hopp och förtröstan till Gud.»

I maj kommo Lindblads till Uppsala, »Adolfs nya visor, första häftet, vackra, vackra! Sista kvartetten förtjuste mig, »Fiskarvisan!» Och när de återvände till Stockholm följde Malla med. På teatern såg hon »Angelo, tyrann i Padua», väl gifven af M:llerna Westerdahl och Högqvist, och operan »Den stumma från Portici».

4 juni. »Hos Almqvist, han föreläste sin 'Godolphin', vackra tankar, blixtar af snille kunna ej ersätta bristen i planen! Att höra Adolf alltid tro, att mina omdömen och meningar äro fattade under inflytande af 'Uppsaliensarna', och att han så ensidigt gör dem ansvariga för de dumheter jag yttrar, gör mig ledsen!» 10 juni. »Almqvist kom om aftonen. Vi kom att tala om olyckliga äktenskap och -skilsmässor, hvori Almqvist är alltför liberal och tycker, att ungdomsförvillelsen att göra ett obetänksamt och förhastadt val af maka är för mycket bestraffad genom nödvändigheten att behålla denna maka för lifstiden. Jag medgaf visst att äktenskapsskillnad bör vara tillåten i vissa fall, men disputerade kanske försmädligt och pikant (hvad jag ansåg vara lätt sinnigt och orätt bedömdt. Vi måste draga våra kors gen-om lifvet. Äktenskapet är vanligast af oss själfva bestämdt och följderna af egna förseelser kunna vi ej afskudda oss. Utom äktenskapet finnas

andra band: släktskapsskyldigheter, s-om vi måste bära, icke slita, tvång finnes i alla förhållanden, och plikt och samvete befalla oss att tåligt rätta oss därefter. Sådan var ungefärligen min mening, men Almqvist, som kände hvar skon klämde, blef allt mera upprörd; jag kände då, att jag sårat honom - ville godtgöra - och gjorde ondt värre genom dum välmening. Jag måste gråta och sade 'honom, att han krossade ett förut såradt hjärta, hvarpå han svarade: 'att han väl icke gråter i sällskap, utan behåller för sig sina bittra tårar, och gick högst uppbragt. - Adolf, obeskrifligt, utsägligt älskvärd och förståndig! Den intressantaste af alla människor, den som varit och är mig af alla kärast - min högsta kärlek på jorden! - Lycklig i tanken och känslan, att han är den värd!»

Malla for till Kaflås i juni och hade där goda ljufliga dagar med sina kära vänner Ottiliana Palmstierna och Jacqueline Essen. Vid ankomsten dit skrifver hon: »Detta gamla Kaflås, trefnadens gästfria hem, godt att finna det så oförändradt, att ännu återse lyckligt, landfligt familjelif, ideal för min ungdoms njutning och önsknings, här ser jag det ännu i verkligheten! Detta samband mellan husbonde och underhafvande som gått i arf genom flera generationer är så vackert, kärleksfullt och trefligt. Sofi. Gyllenhaal var så innerligen rörd af att se oss alla samlade vid den goda vördade moderns graf just dessa dagar, hennes sista för åtta år sedan!» Den 26. »1 dag reser Adolf till Norrköping

202

EFTERSKRIFT

och så vidare utrikes med Almqvist och Ofverberg. Måtte denna resa bli honom sund i alla hänseenden!»

Samma dag skrifver Sofi Kernell till Malla: »Öfverberg följde med Adolf. Almqvist ryggade i sista minuten för hemliga orsaker. Jag vill knappt tala om detta för dig, ty det stärker för mycket misstroendet som hos oss legat i grunden för hans karaktär. Jag för min del är mycket mer belåten med det sällskap han har. Är det ej alltid så intressant så är det ej heller så äfventyrligt ! »

Om hösten d. ä., da Malla återkom till Stockholm, skrifver hon: »Almqvist - han förefaller mig helt annorlunda än förr! - Adolf läste för oss ur Thorilds skrifter om 'Kvinnans naturliga höghet' och om 'Harmonien i äkta kärlek'. Vackert, rätt, skönt! Äfven läste han: 'Svangrottan på Ipsara' af Almqvist vacker till några delar, men ej skön. »

»Adolfs visor: År från är', 'Gammalmodig visa'. - Den gammalmodiga visan är och blir ett uttryck ur min själ, som jag med vällust känner oberoende och fri!»

I Uppsala 21 december »Bref från Adolf, att de icke komma till jul. Anna Lisa korr i detsamma och jag måste våldsamt gråta. »

1837. Böttiger, som efter sin utrikes resa varit sjuk nästan hela tiden, hade efter hvad doktorn sade vatten i hjärtat. Det gjorde Malla innerligen ondt, att han ingen vård hade, och hon erbjöd honom ett rum i Ärkebiskopshuset i en Öfre våning, så att han, om han ville något, kunde bulta i golfvet. Och den 19 januari flyttade han » till det stora sköna rummet två trappor upp öfver min kammare», skrifver Malla.

»Geijer sade mig, att han med nöje och bifall läst mina tankar i anledning af

samtalet med Almqvist och Adolf, och flera andra anteckningar. Det första uppmuntrande ord jag hört på länge. »

Hos Geijers och hos fru Silfverstolpe lästes nu »Grannarne» med stort nöje och när den slutades beslöts skickas en tacksägelseadress till författarinnan tillika med Böttigers vackra vers. I mars kommo Lindblad och Almqvist till Uppsala. Den 24 voro de hos Atterboms, »han läste för oss sina 'Blommor', roligt, väckande, lifvande! En sådan afton bar jag ej haft på länge; Geijer så vänlig och snäll mot Atterbom. Godt att se dessa kära gamla vänner förstå hvarann - en afton, lik de forna fulla, lifliga!» Den 28. »Adolf, Geijer - musik. Geijers yttranden om tonsättarens olycka, att alltid bero af andras talang att utföra deras tankar, högst intressant! Böttiger blef i dag sårad, då Geijer med otålighet sade Ava (Wrangel), att hon sjöng kattmusik, då hon sjöng Webers s. k. 'Sista tanke' med Böttigers ord 'Norrländskan i Söder'. Geijer kan ibland omedvetet vara svår mot andra!»

»Den 29 mars fick jag tre bref från posten - ett obekant - J. O. W. i sigillet! Det var från Wallin! För tretti år sedan skref han till 'den okända',* nu till 'den kända'.** Innerligt rörd - det gjorde godt! Men då man lidit så mycket så länge blir det så ömt i bröstet, att hvarje vidrörande gör ondt, svider och dallrar! Ljufligt - men dock smärta! De trettioett åren gingo förbi mig och jag kände mig upprörd.»

»Böttiger läste för mig sina vackra välkomstverser, på Vikingens melodi, till Geijers i deras nya boning bredvid nya Biblioteket. Eftermiddagen den 4 april gingo vi dit för att emottaga dem, Carolina Rosen, Ava, Böttiger och jag med litet äta och dricka. Verserna sjöngos - Geijers glada och rörda, alla upprymda! Anna-Lisa kom sedan hit och bodde liär tills hon hann få i ordning i sitt bo. Det var mig kärt! »

J. O. Wallin var sedan mars månad nämnd till ärkebiskop och Malla skrifver den 2 juni: »Bestyr till ärkebiskopens mottagande, hvartill Böttiger skrifvit vackra vers. Geijers, J. H. Schröder, Alida och Thekla, Böttiger och Almqvist voro här hos mig. Längre väntade vi, äntligen kom Wallin sedan vi satt oss till bords kl. mot 11. Glad och vänlig! Tillfredsställande för mig att kunna bjuda honom välkommeri i hans nya, sista hem!» Den 3. »Hörde ärkebiskopen tala till de studerande, som från Gustavianum sjungande följde honom hem. Han stannade och tilltalade dem med blottadt hufvud; stormen hvinade i de grå håren, men hans stämnia öfverröstade den. Vackert och hög-

*

Malla hade, såsom okänd, tillskrifvit författaren till skaldestycket »Första uppfostringen» med begäran `att få taga afskrift däraf. - Detta anonyma bref besvarades af skalden med det i bilagan upptagna poemet "Till den okända" först infördt i »Stockholmsposten» 1805. Flera år därefter gjorde författaren hennes personliga bekantskap, hvilken grundade ett vänskapsförhållande, som först af döden upplöstes.

** Se bilagan.

204

EFTERSKRIFT

tidligt. Han kom sedan hem till mig, åt middag med oss, trefligt ! »

Den 11 juni. »Prästvigningen, vackert och vördnadsbjudande. Förundrad och rörd

blef jag att oförmodadt se Almqvist ibland de blifvande prästerna! Mätte han blifva det i en god stund! - Med Geijer hade jag skrivit några enfaldigt välmenande ord till Almqvist. Han svarade genom Geijer, 'att han litade på min moderliga välsignelse!' Jag tyckte icke om hans uttryck i dag vid prästedens afläggande. Det föreföll mig som var det blott en tom formel för honom utan inre betydelse och kraft. »

På sommaren gjorde Malla i Stockholm bekantskap med Fredrika Bremer, »hvars sköna blå ögon uttrycka den inneboende anden». Under denna sommars vistelse vid Ulriksdal foro hon och Gustava till Annelund, där H. Ling bodde, för att där stå fadder åt Henrik Sigurdlane Ling, där voro också ärkebiskopen, Böttiger och Beskow. »Snart foro alla herrarne och Ling gick ut med oss uti sitt lilla vackra område, visade oss den plats han utvalt till sin graf och läste för oss stycken ur sin 'Tirfing'. Vackert, intressant att se den åldrige skalden uti sin vackra anläggning och där höra honom läsa sina vackra vers. Ling är verklig skald och som sådan en högst intressant varelse - ledsam i umgänget, men dock älskvärd ~som människa.»

Den 18 september. »Kom till mitt lilla hem i Stockholm. Ack - så ville jag tillbringa mina återstående dagar, men det vore för mycket godt, för bekymmerfritt! Ljufligt godt och kärt. Frid - trefnad!»

»Den 4 oktober såg jag invaliden Tellander gå öfver gården - han medförde ett bref från min syster. Brevet innehöll att min svåger (Wrangel) hade afsomnat den 3 kl. 7 på aftonen!»

I Uppsala 22 december. »Hos Anna-Lisa. Erik Gustaf och hans syster Jeanne-Marie (fru Troili) kommo hem och de blifva nu tillsammans i vänskap och trefnad. Lyckliga människor! Då Geijer reste, sade han mig, att han öfvergifvit planen att utgifva en tidning och att han därefter vore lugnare. Nu sade han mig åter: Vag måste börja en tidning - jag är tvungen därtill'.»

1838. »Härlig nyårsdag! (i Uppsala) Geijer, Atterbom, Hazelius, Törneros och Lindblads. Obeskrifligt rörliga Intressanta. samtal om Almqvist och Geijer, - som gått hem. Lindblad, som

EFTERSKRIFT

205

är orolig för hans tidningsförslag, hade på förmiddagen talat med honom därom. Sent på kvällen fick han sig tillsänd en bit musik med orden:

Ensam i bräcklig farkost vågar
Seglarn sig på det vida haf,
Stjärnhvalfvet öfver honom lågar
Nedanför brusar hemskt hans graf.
Framåt, så är hans ödes bud
Och i djupet hor som uti, himlen Gud.
Erik Gustaf Geijer.

Adolf, rörd och lycklig af Geijers vänskap och förtroende och jag, lycksalig genom deras öfverensstämmelse. Gud vare tack och lof ! »

Geijers födelsedag, den 12, »Anna-Lisa, Knut, Alfred, Agnes och Gustaf Geijer i

tablå bekransande Erik Gustafs byst med lager och blommor; därtill sjöng Carolina,* Ava, Uno Troili och Svedbom Geijers egen vackra kvartett:

Fly ej, fly ej, du hjärtats minne
Af hvad jag tidigt älskat har,
I dig, i dig ännu mitt sinne
En ungdomsstråle äger kvar!
Hvad gör mig världens smiloch lock,
Jag vänder om och säger dock:
Fly ej, fly ej, du hjärtats minne
Af hvad jag tidigt älskat har.»

»Den 1 februari var middag hos Kraemers där jag satt bredvid Geijer, som dessa senare år leds med sina Uppsalavänner - jag har nog märkt det - och nu erkände han det. Något har väl hans hustrus sjuklighet och tunga lynne bidragit att visa honom allt på den ledsammaste sidan.»

13 februari. »Bref från fru Järta om Geijers Litteratur-blad som de högst ogilla. Om aftonen kom Beckman med sina disciplar Rudibeckarna, Atterbom, E. A. Schröder och Törneros. Lifligt samtal om Geijer - men de äro ej nöjda med hans tidning! Icke jag heller; detta hans senaste arbete oroar mig, han skadar

* Grefvinnan Rosen, född Lagerstråle.

206

EFTERSKRIFT

kanske där han ville gagna, - förvillar och missleder kanske. »Den 21. »Geijer - som alltid bottenärlig! Landshöfding Järtas bref kostar på honom! Huru skall detta bli? Törneros bedröfvad - Anna-Lisa vet ej huru hon har det! Detta missförstånd mellan min hederliga Geijer och hans så tillgifna vänner oroar och bedröfvar mig. Atterbom lämnade mig att läsa bref från Almqvist, där det stod några ord om sanning, som föreföllo orättvisa och falska, de må nu gälla Geijer, eller möjligen också - mig. Atterbom tror, att han menar Geijer med den falska sanningen!. Törneros visade mig ett bref från Järta, däri han afråder Törneros att låta trycka någon vederläggning af Geijers Litteraturblad, som Törneros ämnat. Järta anser det bäst låta Geijer utveckla sina tankar och väntar däri den bästa vederläggningen. Anna-Lisa kom med Järtas bref till Geijer och hans svar. Intressant! Järta sitter fast i sina meningar som jag trodde.» 3 mars. »Samtal med Törneros om Geijers blad öfver Atterbom - harmonien är störd mellan de gamla vännerna. Återkommer den någonsin?» 14 mars. »Törneros kom och läste Atterboms förklaring, vacker! Nöjd!» 15 mars. »Geijer kom nöjd med Atterboms förklaring. Hade varit hos Atterbom och hjärtligt försonat sig, Gud vare lof! Då goda hederliga människor förstå hvarandra, klarnar världen!» 27 mars. »Atterboms och Geijers förhållande oroar mig dock - det blir aldrig rätt förtroende mer!» 5 april. »Atterbom, uppbragt öfver Litteraturbladet, Schröder oskicklig i försvaret! Denna söndring i meningar kan medföra godt för framtiden, men gör det Därvarande hemskt». 13 april. »Glad syrpris: Adolf. Om aftonen Geijers, Törneros, Atterboms, Carolina. Adolfs nya visor, och samtal. Dock störd genom hemsk sinnesstämning tios vännerna Geijer, Törneros, Atterbom!» 14 april. »Allting går dock tämligen jämnt och bra.»

»Adolf hade varit hos Törneros och Geijer, och uttalat hvad som låg honom på

hjärtat. Påskdagen, afton hos Geijers, hjärtligt godt, lifligt, ljuft! Slutligen drack Geijer Adolfs skål. Hvilken glädje att se dessa båda så vänligt förstå liÅarann. Fordom hoppades jag, att Geijer skulle verka godt på Adolf, men misströstade också ofta däro-ni - nu hoppas jag på hans goda inflytande på Geijer.» g maj. »Geijer förefaller nlig så åldrad, förströdd - nästan konfys!»

Den 20 juni kom Malla till Stockholm och var på Ole Bulls konsert, »hörde för första gången Jenny Lind sjunga som jag hört beskrivas som ett musikaliskt underverk. En gång har jag sett henne spela en stum roll som Ziguenarflicka i Fostersonen' särdeles bra och naturligt. Hon är ej vacker, men ser ovanligt intressant och intelligent ut - sjunger charmant.,>

Denna vår lästes af Almqvist hos Lindblads: 'Den svenska fattigdomen', Almqvists svar på Geijers Litteraturblad, 'sant i mycket, men bittert», 'Palatset', »underlig», 'Kapellet', och med Geijers och Bremers Araminta May'.

I september, då Malla återkommit från några veckors besök med Ava hos friherrinnan Krassow på Duwitz i Pommern, lästes: »Ferrando Bruno», »Marjam», »Ormus och Ariman» och --- »Det går an». »Dispyt i anledning däraf. Jag hade lust att vederlägga dessa saker om jag kunde utföra mina tankar och min instinkt, men jag har ej kraft, tid eller ledighet att ordna dem.»

År 1840 skref Malla verkligen en slags motskrift som utgafs anonymt och kallades "Månne det går an?» Lindblads motskrift var en visa »Det går också an», sedermera tryckt under benämningen »På gamla dagar», berättar Malla.

1839 börjas med mottot:

Må jag lefva lifvet, stupa
Hvarhelst slutas skall mitt
Och än ur det mörka djupa
Stå med nya vingor opp!
Geijer.

Med nyåret kom Lindblad, »uppläste intressanta bref från Almqvist från Köpenhamn och dennes afhandling om 'den svenska fattigdomens betydelse', som gaf anledning till lifliga sinnrika samtal. »

Törneros hade denna sista höst varit nästan hvar afton hos Malla, som skrifver: »Den gode hederlige Törneros, som är oss alla så kär.» Den 19. »Törneros som vanligt om aftonen. Jag yttrade något som roade honom och han sade 'ausgelassen': 'Ack, öfverstinnan är så lik någon!' Nå hvem! 'Någon som jag aldrig sett' och vi skrattade alla så hjärtligt - han är så fridfull och rolig! och Julafton, som var Törneros' födelsedag, hade vi julgran åt honom. Han var så glad som ett barn!»

»Den 20 jan. kom Schoultz och sade mig, att Törneros önskade
i

EFTERSKRIFT

se mig - i hast gick jag till honom - han var döende - likväl svarade han på min fråga 'om professorn ville jag skulle läsa en psalm?' Ja - svarade han tydligt, sedan intet mera, kl. half 2 upphörde han att andas.

Ava, djupt rörd och sörjande sin musikaliska vän. Schröder och Atterbom kommo till oss - det var som en ande lifvade oss - hans ande. Atterbom läste så skönt ur Pauli ep: till de Cor. och ur Joh. ev: och Geijer talade så vackert om honom: 'han hade för litet barlast - därför flög han ifrån oss!'» Den 23 februari. »Geijers vackra romans Tår och 'saknad' till minne af Adolf Törneros sjöngs i trio af Annerstedt, Amélie och Ava. »

Den 8 april. »Geijer kom och den nya vackra kvartetten Varning, hopp och bön' öfvades. Erik Gustaf sade: Kära Malla! du har något eget heroiskt som jag tycker så mycket om - det gjorde mig godt i själen!» Den 3 maj »återbörjade jag det åt Adolf Törneros ämnade tapisseriarbetet - skall nu blifva Adolf Lindblads. » *

I maj är Malla åter i Stockholm och hos Lindblads. »Med stort nöje sågo vi 'Robert af Normandie'. Jenny Lind som Alice alldeles förtjusande genom sanning, natur och harmoni i sång, känsla, åtbörder. 30 maj lästes 'Återkomsten och Urnan' af Almqvist.» 2 juni. »Thomander och Almqvist, det blef roligt -de improviserade hvar sin berättelse. Thomander läste 'Shems-el-Nihar' och Adolf: 'Melia'. Den är skön, från den tid då jag hade riktig vördnad och tillit för denna rika natur, detta under af mångfald. "

Den 11 juni. »Underligt rolig, berusande dag. Middag hos Lindblads med Charlotte H. Sedan ute. Då jag återkom var Jenny Lind hos Lindblads. Den behagliga genialiska flickan, aderton år gammal, är lika enkel och anspråkslös i hvardagslivet som hon är hänförande på teatern. Utan att vara vacker har hon mer behag än de skönaste, hennes djupa, talande ögon, hennes vackra mun med de vackra tänderna och sitt fina godmodiga leende uttrycker både snille och välvilja - hon är charmant! Thomander, Geijer och Geijerstam kommo också och vi åkte omkring den sköna Djurgården, Charlotte, Thomander,

* En notställare med namnet: Adolf Törneros under ett landskap i tapisseri.

Adolf och jag i en calèche, Sofi, Jenny, Geijerstam och Geijer i den andra. Thomander talade om, att han så ofta i sin ungdom drömt om Napoleon och Geijer, som han aldrig förrän nu varit i sällskap med, dessa båda ansåg han som tidens största snillen, han drömde, att han med -dem hade långa samtal. Jag fick en stark oro, att Geijer nu ej skulle motsvara hvad Thomander väntat sig finna hos honom, isynnerhet som han varit på en glad middag och var litet uppspelt - och jag var ledsen, att han sålunda visade sig för den nyktra Thomander. Hos Carlmarks stannade vi och åto glace. Herrarna drucko punsch, Geijer talade blixtrande, men - för mycket! Han omtalade danska dansöser som han sett, fast utan nöje; snarare fann han det sårande ak se dem så blottade. 'Kvinnan är ej skapad för offentligheten,' sade han, 'det betager det hemlighetsfulla behag som bör omgifva henne att vara så blottställd för mängdens

blickar och omdömen.' Han talade väl och vackert om kvinnan och med ömhet om hennes lycka och lugn -- jag tyckte, att detta berörde Jenny Lind och jag tror, att också Geijer tänkte på henne, han blef helt blek och vek; men för att öfverskylla det drack han punsch glas på glas, så jag blef helt ängslig och tog slutligen punschglaset från honom och sade: 'nu får Geijer icke dricka mer'. Han såg förundrad på mig - allvaret öfvergick till tårar i hans ögon, han kysste min hand innerligt och sade: 'Nej - jag skall ej dricka mer, jag lofvar dig det!' Emellertid hade han åter blifvit röd och litet rusig - det pinade mig. Då vi foro därifrån åkte han med oss och Thomander, Adolf med sin hustru och Jemly. Geijer fortfor att tala mycket lifligt om sina fruntimmersvänner och deras korrespondens -utan att nämna några namn, men jag kände igen dem, och mig själf däribland. Om vi åkt ensamma hade denna promenad varit mig en ibland de roligaste stunder jag haft, sällan har jag hört Geijer tala med så mycken abandon, men på Stockholms gator talade han för högt, gestikulerade, och jag var rädd för den tyste anmärkande Thomander!

Då vi alla hos Lindblads stego ur vagnarna och Thomander hjälpte fru Silfverstolpe att stiga ur sade han sakta åt henne: 'Gud må veta hvad som förefallit er emellan - det var fan hvad han.kurtiserar!' Ack nu misskännes visst den hederliga, öppenhjärtliga Geijer af denna man som jag så gärna ville skulle er-

210

känna hans sanna värde! Jag ville tala därom med Thomander men han antog en ton af koketteri som förstummade mig.

Jenny sjöng - Geijer var förtjust, men fördömde Meyerbeers musik, som ej behagar honom rätt. 'Troheten' af Lindblad sjöng Jenny så vackert. Vid bordet om kvällen, intressant samtal mellan herrarna om prof. Fries, och naturkunniga i allmänhet. 'Intet fult finnes utom hvad människor tillskapat,' sade Geijer. Ack min gode Geijer! hvarför skall han ibland så söla sig. Men jag förstår - hos Betty Ehrencrona i dag hade samtalet uppgrumlat alla böljor i hans själ, middagen med Tegnér blef väl ock berusande och nu var han som ett barn, öppen och känslig. - Thomander är behagsjuk tror jag.»

Den 12. »Middag hos Lindblads med major Hazelius. Fråga blef om trofasthet, och han sade, att han ej förstod hvad trofasthet i vänskap ville säga. Han menade trohet (finnes) blott mot en - ja, den som är så lycklig och har en. Men i alla fall, trofast är man ock mot andra, mot sig ;själf - mot Gud! Detta yttrande af en man som jag i dessa dagar hört yttra så rena, ädla tankar förstämde mig, väckte upp gamla fiender, tvifvel, misströstan, misstro. Adolf har allt förut vidrört och skakat dessa mina hemliga plågoandar, men honom känner jag och hans paradoxer störa ej mer min frid.»

Malla återvände till Uppsala till magisterpromotionen den 15. »Atterbom promotor, Malmsten primus, Svedelius ultimus. Ett ögonblick råkade jag den älskvärda gubben Franzén och såg honom som jubelmagister bäras af de unga magistrarna, vackert! 'Det var som om själfva ödmjukheten där hyllades,' sade Hartmansdorff.»

Ärkebiskopen hade den 14 anländt till Uppsala i och för promotion, prästvigning och visitationsresa m. fl. åligganden. Han bodde i våningen två trappor upp i Ärkebiskopshuset - Malla bodde i mellersta våningen. »Den 15 förrättade ärkebiskopen sitt ämbete som Prokansler vid promotionen, bevistade middagen i orangeriet och promenerade efter middagen i Kungsträdgården med de unge lagerkrönte och var äfven en stund på balen. Dagen därpå bevistade han också Jennv Linds konsert i Carolinasalen. Den 17 var bibelsällskapet samladt i skolans sal, där tal höllos, däri ärkebiskopen deltog. Därefter tillbringade han aftonen hos fru Silfverstolpe, såg dock mycket svag och matt ut, drack med begärlighet ett glas vinkallskål, men satt mest slumrande och aflägsnade sig tidigt. Den 19 hade han ämnat börja sin stiftsresa, men mådde icke väl utan höll sig inne hela dagen, sa ock den 20. - Malla skulle med syster och systerdöttrar tillbringa midsommaren hos sin syster, grefvinnan Sparre på Ädö, och skulle resa den 21, som hon dock nu ogärna gjorde, då ärkebiskopen var illamående och ensam i Uppsala. Hans hustru och fosterdotter hade rest till Varberg.»

Den 21 juni. »Uppe hos ärkebiskopen, som tyckes sakna, att jag reser bort. Men jag längtar till landet. Emellertid öfvertalade jag honom att flytta ned i min sängkammare medan jag är borta, då det luktar oljefärg i hans rum, som äro nyreparerade. Archiater Afzelius, som jag också talade vid, tyckte detsamma och det blef mig en tröst att sålunda litet kunna bidra till ärkebiskopens trefnad. Då jag i morgons talade vid Wallin och beklagade hans sjukdom, som nu hindrade hans stiftsresa, sade han sig icke alls anse sin sjukdom som allvarsam, men yttrade huru ljuft och godt det vore honom att få gå till hvila, huru det lilla han kunnat verka nu vore förbi och numera blott halft arbete, talade med oro och ledsnad om den förestående riksdagen och sin oskicklighet till statsmannavärf.»

»Midsommardagen vid Ädö tick jag oförmodadt se min kusk från Uppsala återkomma i en kärra. Med ängslan förstod jag, att ärkebiskopen var sämre och att jag måste resa hem -tungt och svårt.» Den 25. »Litet bättre än i går, då han ansågs döende. Jag fick ett ögonblick gå in till honom, han blef synbart glad: 'Se min klara stjärna!' sade han, men fick ej tala - sämre mot aftonen.» Den 29. »Hwasser sade mig, att ärkebiskopen är utan hopp. Afzelius ond för att jag tillkallat Hwasser genom Schram, äfven d:r Söderbom ond! Jag bad Schram skylla på mig och sade uppriktigt åt Söderbom: 'Om jag vid denna dödssäng kunnat tillkalla alla världens läkare med hopp att kunna frälsa en sådan man som Wallin, så hade jag gjort det oaktadt all läkare-etikett.' Nu äro de onda på mig - må vara! Jag satt vid hans dödssäng - han tror sig dö - tog afsked.» Den 30. »Han lefver än och talar nästan oupphörligt. Sköna ord som uttrycka djupa tankar flöda medvetslöst ur hans hjärta, som är fullt af många slags bekymmer. Han känner igen oss! I natt hade han bett Forssell läsa något, denne upp-

212

slog psalmboken och började - men då Wallin snart igenkände en af sina egna psalmer sade han: Änej, låt bli det där, det känner jag nog'. I morgons bad lian mig: Läs något religiöst för mig!' Jag läste Joh. Ev. 12 fr. 23 v. Geijer drog mig i armen och bad mig stanna med läsningen. Då jag stannade, såg Wallin upp liksom undrande. 'Vill ärkebiskopen att jag skall fortsätta?' Va, för all del, visst vill jag det.' Då jag slutat

ännu, ett kapitel lade han sin band på min, som jag höll på sängkanten, och sade: 'Tack och välsignelse - nu kan jag ej följa med längre.' Det var de sista ord han sade till mig. Riksdagen sysselsatte hans tankar, 'om konungen tillåter - jag är icke statsman, duger ej'. Skolväsendet talade han om, om sina fosterdöttrar, huru han älskat dem, burit dem på sina armar, de sorger han erfarit utsade han i brutna ordalag. Emellanåt liksom pedikade han, 'om Guds godhet, förtröstan, samvetet, fäderneslandet, min konung - jag är en tjänare, det är slut - tandem I- Amen!' Så fortfor lian ömsom högre talande, ömsom blott rörande läpparna till kl. 11, då andan afstannade. I detsamma började storklockan i domkyrkan ringa vid predikans slut. Wallin hade därtill sagt sitt Amen!

Välsignadt hans minne! Han dog här i min kammare den gamle vännen Wallin, 1806-1837! Besynnerligt sammanträffande utvecklingar - då jag tänker på huru många sådana jag erfarit blir jag helt yr i hufvudet!»

Likasom vid Törneros' död kommo de äfven nu till Malla och begärde hennes tillstånd att företaga obduktion. "Förunderligt! Andra gången i år anser man mig kunna disponera därom för två personer, som icke alls voro mina anhöriga.»

3 juli reste Malla ut till Sandbro (Charlotte. Posse). »Aftonen satt jag länge på en sten vid vägen ned till sjön. Gudomligt lugn i luften, på jorden, i vattnet och i hjärtat. Gud vare tack och lof! Tankar på de bortgångna, på det förflutna utan bittra förebråelser, på det tillkommande med saligt hopp -- en af de ljufligaste stunder i min lefnad!»

15 juli. »Flyttade åter in i min kammare, där döden sist bodde. »

I september var Malla åter i Stockholm. Denna höst lästes hos Lindblads »Arbetets ära» och »Grimstahamns nybygge,» af

2 13

Almqvist, »ack, han hörde också en, gång till mina illusioner! Trött vid dem, vid allt! Bald muss ich ruhen.» »13 oktober. Hos Lindblads med Almqvist, trefligt, men ej som förr då jag litade på honom - nu roar han mig bara.»

»Den förtjusande Jenny Lind har bett Lindblads för Guds skull taga henne till sig, vill bo i det lilla rummet bredvid Sofis sängkammare» (i Bondeska huset).

Almqvist försvinner nu ur memoarerna och, som man däraf kan förstå, äfven ur Lindbladskas hemmet. Jenny Lind träder i förgrunden och väcker allmän hänförelse både på och utom scenen. 10 oktober. »På spektaklet, såg 'Slottet Montenero', Jenny Lind!! »

Den 15. »1 Folckers bod råkade jag Jenny Lind, som åt sig utsökte en livit krans till 'Vestalen', som hon i afton skulle gifva. När jag bjöd henne 'lycka till', svarade hon något som mamsellerna i boden uttydde som vore hon så säker på sin sak, - det förargade mig. Hon intresserar mig obegripligt. Om afton var jag på 'Vestalen', upplifvad och förskönad genom Jennys ojämförliga sätt att gifva sin roll, så sannt

ädelt och själfullt, förståndigt och skönt i attityder och musik, förträffligt!» Den 25.
»Afreste från Stockholm med Ava.»

Den 17 nov. "Beckman och Wennerberg med deras disciplar hos oss till middagen. Den senare är lång, mager, ser sjuklig ut och har de ljusaste ögon jag sett. I början förekom han mig något stel och obetydlig, men han har något ovanligt som uppväcker intresse.
»

Den 20 november (i Uppsala). »Bref från Sofi Kernell - i går flyttade Jenny Lind till dem.»

Den 18 december. »Hemma fann jag en mig helt främmande person: Josephson, musikälskare, lockad af Avas vackra röst. Han synes mig obehaglig med sitt israelitiska utseende och sin stationära blick.» Den 26. »Geijer hos oss en stund och spelade sin gudomliga visa till Jenny Lind 'Mod och försakelse'. Ava sjöng den. Kväfda känslor - alltid kväfda - omsider!»

»Slutade ur I af mina Sofi Kernell tillegnade 'Minnen'. Hennns bror dog ifrån dem, iugen annan bryr sig om dem, kanske systemen vill gömma dem efter mig.»

»Om morgonen hoppas jag på aftonen, och lifvets afton förer mig genom natten till en morgon, dit evighetens hopp -

214

den lycksaliga förtröstan på Guds barmhärtighet - kallar mig. Min enda önskan, mitt enda hopp.»

1840. »Skref den 23 januari med stort nöje till Atterbom en uppmaning att ej uppskjuta sitt inträdestal i Svenska Akademien och skickade tillika ett litet utkast till åminnelsetalet öfver Ling., Den 29 maj var Malla i Sv. Akademien, då Atterbom höll sitt inträdestal. »Det är som jag hade del däri. För fem år sedan hörde jag Lings inträdestal, hvars ämne var hans föregångare A. R., hvartill jag, lämnat material ur bref och minnen, och nu detta öfver Ling har jag väl ock litet bidragit till. Vackert och förträffligt är det liksom Tegnér's svar: 'Att du är här, att jag dig hälsar' - märkvärdigt. Härlig stund! Träffade sedan Tegnér hos Palmstiernas, han var vänlig, ganska vänlig, men säg så förvirrad ut, förstörd af kalaslif, mat och dryck, missnöjd med sig själf, med ställningen i fäderneslandet, med Geijer, med allt - högst vemodigt!»

Malla fick Törneros' bref sig tillskickade från Schröder »till öfverseende och utgallring. Resebrefven äro förträffliga». Från ärkebiskop Wallins änka fick hon en broche af hans hår med juveler som varit i hans Nordstjärneorden. »Kärt, men af för stort penningevärde.»

Påskan voro Lindblads som vanligt i Uppsala. Bland de hos Malla samlade vännerna nämnas nu också Kraemers och Wennerberg. »Sköna, gudomliga dagar följde nu,» skrifer Malla. 21 april. »Skön god förmiddag! Adolfs nya visor. Däribland: 'Sjunger jag så hör du mig!' Aftonen hos Kraemers, en skön, rolig afton med sång och musik.

Adolfs skål dracks och besjöngs med hans vackra kvartett 'Sommarkvällen'. Gud! hvilken sällhet att se honom erkänd och hyllad, den ljufvaste glädje i min lefnad! Studentsången följde Adolf hit hem till oss.»

I maj kommer Malla till Stockholm. I porten till Bondeska huset står Jenny för att hälsa Malla välkommen, »den rikt begåfvade Jenny, som så innerligt vänligt mottog mig. Hon är för intagande! I afton skall hon uppträda i 'Lucies' roll, firas och applåderas, nu var hon blott en liten flicka, glad och anspråkslös, som med hjärtlighet omfamnade sina vänners gamla vän! - Vi sågo om aftonen »Lucie». Jennys sång och mimik, Günthers och Bellettis därtill, försköna en medelmåttig opera!»

Och den 24 maj beskriver Malla en middag hos Lindblads

215

där von Kocks, Thomanders, Geijer, Ava Wrangel, Lewin »den älskvärde engelsmannen» m. fl. voro samlade: »Jenny, allas förtjusning! Samtal, musik, delade stunder med dessa intressanta människor. Då Jenny kl. 6 måste gå för att spela Lucie bad hon oss att åtminstone genom fönstret nicka åt henne då hon gick på Rosenbadstrottoaren. Vi sågo den genialiska flickan halfspringande vända sig om för att nicka åt oss, och skynda att skörda publikens bifall. Eget besynnerligt rörande! - Ava sjöng sina folkvisor, Munthe sjöng Bellman, fru von Kock sina skotska ballader, litet långt blef det dock till kl. 11, då Jenny återkom och sjöng Geijers: 'Kommer ej våren?' Charmant!»

Den 22 maj. »Jenny kom hem, hade varit och tagit afsked af Bergs som resa till Frankrike med sin döfstumma gosse. Hon talade så godt om dem och om gamla fru Hjortsberg. Prätigt flicka, hon tycks hafva lika godt hjärta som lysande egenskaper.»
Den 30. »Hos Lindblads med Atterboms. Jenny återkom glad från Lucie, söt, vänlig och intressant. Hon är intagande och är mitt hjärta nära.»

I juni konserterar hon i Uppsala. Den 7 juni. Afton hos d:r Schoultz där också Jenny var, den söta flickan som så hjärtligt uppfattar allt. Studentsången uppsökte henne där. Hon var förlägen, ville ej visa sig, men kom till mig och slöt sig till mig. Jag drog henne då till fönstret och sade: 'Stå här hos mig som hos en mamma!' Hon besvarade då rörd deras hyllande hälsning.» Den 9. »Hos Atterboms. Jenny sjöng för oss i månskenet, som lyste in genom den stora murgrönan i fönstret: 'Klocka ring!' 'Kommer ej våren?' 'Mod och försakelse', och flera af Lindblads visor. Den rikt begåfvade behagliga, okonstlade flickan!»

Med ett ord: Entusiasmen för Jenny Lind både som människa och konstnär stod nu på sin höjdpunkt och förto alla andra tankar och intressen.

I juli månad reste Malla till Marieberg, där baron Claes Rudbecks bodde dessa år, och sedermera till Sollentunaholm, därifrån de en dag foro till Hammarby kyrka för att höra en nykterhetspredikan af Wieselgren. »Början var mycket vacker och behandlade sjätte och sjunde bönen. Sedan han slutat predikan och nedstigit från predikstolen och på ett bord framlagt en stor bok, hvare de skulle inskrifva sina namn som ville af-

216 EFTERSKRIFT

säga sig brännvin, stod han länge förgäfves väntande. Alla tego, ingen rörde sig, - det var pinsamt! Wieselgren gick hostande fram och tillbaka i koret där vi sutto, det gjorde mig ondt, om hans goda mening skulle möta en så kall likgiltighet - och, då han i gåendet var nära vår bänk, frågade jag halfhögt om det vore fruntimmer tillåtet att äfven ingå i denna nykterhetsförening. Med synbart nöje svarade han ja, hämtade boken, uppsökte bladet där Geijers namn var tecknad och bad mig skriva mitt därinvid, 'ty jag vet att ni äro gamla vänner', sade han. Sedan framkommo flera af ~socknens innebyggare och uppskrefvo sig i den stora boken, men mer än några och tjugu blef det ej. »

Malla var äfven vid Antuna hos fru Almqvist, »som nyss fått ett bref på tolf sidor från 'Love' i Paris. »

I september var Malla åter i Stockholm hos Lindblads, »där vi läste 'Ainalia Hillner' af Almqvist. - Ava sjöng Adolfs nyaste visa 'Varning', som hon hört Jenny Lind sjunga den.» Den 20. »Till middagen och hela dagen hos Lindblads med Jenny, Fröst, fru Arvidsson (Amalia Falkenholm), som jag hört Adolf omtala som det mest musikaliska fruntimmer han känner, Lewin, Geijerstarn, sång och musik, b-dursonaten Mozarts. Geijer påminde mig, att vi tillsammans hört den för 35 år sedan på en picknick tillstålld af Skjöldebrand och Gustaf Silfverstolpe i 'Nytta och nöjes' rum; då vi voro obekanta för hvarann. 'Varning' sjöngs af Jenny, 'På gamla dar' af Geijerstam.» Den 23. »Adolf läste intressanta bref mellan Almqvist och Hazelius. Jenny hemkom från Lucie, trött och ledsen - publiken hade ej varit animerad. Ädel, god, intressant flicka! Adolf alltid rik, egen och sann! Den präktiga Adolf!»

15 oktober. »Olustig och tråkig! I detsamma fick jag ett så godt, vänligt bref från Fredrika Bremer, som lifvade och uppmuntrade mig! Tänk om mina gamla anteckningar, som jag så ångrat då de alldeles förfelat sitt ändamål, - tänk om de genom henne kunde få något värde, någon betydelse. Hon uppmanade mig att fortsätta.»

17 december (i Uppsala). »Josephson ackompanjerade Geijerstam till Adolfs 35 visor.» 19 dec. »Järta talade om att i morgon uppläse, s i Sv. Akademien ett poem af Tegnér, Meseminnen på ångbåten i Sverige', skickadt från Schleswig, där han nu är i ett institut för svagsinta. Ack, så ömkligt, så rörande! »

Den 26 december kommo Lindblads med Jenny Lind. D. 27. »Folkvimmel! En stund dansades polska och jag tog mig en dans med Geijer och en med Adolf, mina käraste, bästa vänner. Sedan sjöngo Jenny och Ava vackert. Josephson - vänlig, god själ, med förstånd och uppmärksamhet.»

Mallas hemlif i Uppsala hade emellertid undergått stora förändringar sedan »syster Gustava» med sina två ogifta döttrar Ava och Amélie flyttat samman med Malla. I början af år 1838 skref Malla: »Ännu en gång upplammade den gamla första kärleken inom Mallas hjärta för hennes käraste syster Gustava. Längre hade det för Malla utgjort ett framtidens mål att kunna bjuda sin syster ett hem, samfällt för dem båda.» Tiden härför var nu efter Wrangels död inne och den 8 februari 1838 skrifver Malla: »i dag komma de! Gifve Gud till frid och trefnad!» Vid samma års slut tog Malla äfven den gamla ensamma fru von -der Burg .(Emilie D'Alton) till sig. Nu fann Malla sig åter omgifven af sina ungdomsvänner, särskildt sedan Charlotte Posse som änka äfven bosatt sig i Uppsala.

Ungdomsvänner ja, men ej unga längre! Och olika utveckling, olika anspråk på lifvet och skilda intressen kunde ej förfela att verka besvikande på Mallas illusion om ett förnyadt samlif. Isynnerhet som hon tyckte sig få erfara, att de gemensamma minnena ej för dem hade samma helgd och värde som för henne. Dagboken 1841 börjar med:

»Odlaren strör i mörka mullen etc.»
Geijer.

»Intet frö har jag förtrott åt jorden, intet träd har jag planterat som kan skugga min ålderdom! Jag hade dock begrafvit mina minnen och mitt hopp i dessa anteckningar och trott, att däri kunde finnas något värde, någon erfarenhet som kunde gagna, någon varning för unga läsarinor; det var det enda hvare min varelse kunde öfverlefva jordelifvet. Jag hade fäst mig vid denna tanke, det var sol och vår för mig. Mina första ung-

218 EFTERSKRIFT

omsvänner förmörkade och utkyldde den, de gäfvo ingen uppmärksamhet åt mitt fjortonåriga arbete.»*

Detta var hennes stora missräkning! Dessutom var hon bekymrad för och besvärad af det stora hushållet, som hennes starka pliktkänsla ej tillät henne öfverlämna åt någon annan. Redan 1838 skrifver hon från Duwitz till Gustava: »Det är mig så godt och ljuft att hafva ett samfäldt hvardagslif med Er, och måtte jag alltid kunna göra det trefligt för oss tillsammans. Men sparsammare måste vi dock lefva än dessa förflutna fyra månaderna - vi; ha för mycket främmande, det bär sig ej. Salsdörren får lof att vara stängd åtminstone sex dagar i veckan och vi hafva nog af hvarandras sällskap.»

Men dörren förblef öppen. Den obegränsade gästfrihet hon varit van att utöfva tröttade och ängslade henne ofta, men var ett lifsbehof. Bland hvardagsgäster voro Theklorna (som Thekla Knös och hennes mor kallades), Böttigers - han hade efterträdt Ekmarck som föreläsare - Louis de Geer, Wennerberg, Josephson m. fl. Israel Hwasser kom och lät sina åskor mullra öfver Napoleon, men blef en gång så häftig, att Malla bad: »Låt oss nu komma öfverens om att inte nämna honom mera». »Ja, ja, det är bra,» sade gubben och slog sig ned i sitt soffhörn, men ögonblicket därpå, rusar han upp, knyter näfven i luften och ropar: »Ja, den där - som jag inte får nämna!»

Till söndagsmiddagarna såg hon under deras Uppsala-år vanligen sina nevöer Rudbeckar och Essar med deras informatorer hos sig, och kvällarna medförde ofta en ny uppsättning gäster. Dessutom fortsattes det sedan många år så kära umgänget med Geijers och Atterboms med läsaftnar (numera hvar tisdag) då de tillsammans läste »Egmont», »Wallenstein», »Thorjld», »Humboldt om Schiller» m. m. »Vi läste Goethes 'Iphigenie' och Geijer var särdeles meddelande intressant!» En annan gång: »Böttiger läste för oss Runeberg, vackert, eget. Geijer meddelsam, men något sträng och hård. Böttiger blef sårad. Geijer tyckte mycket om det kraftfulla, enkla och naturliga hos Runeberg, men yttrade med anledning däraf sin afsky för veklighet, affektation och långtrådighet, och sårade därigenom både Atterbom och Böttiger. Den förre, mera van vid Geijers egenheter och häftigautfall, tog det lättare. Men Böttiger kom dagen därpå

* Den del af Memoarerna som 1841 var utokrifven.

till Malla, vänlig men uppbragt! Hos Kraemers samma kväll omtalade Geijer, att hans hustru bannat honom och sagt, att han aftonen förut varit som en vild björn, som kommer rusandes ur skogen och rifver hvem han träffar.»

Nyårsdagen 1841 voro de samlade hos Geijers. »Trefligt, men till slut hade Geijer ett utbrott emot den politiska tonen i Uppsala, som jag ovetande gaf anledning till, därigenom att jag omtalade några franska uppträden. Jag blef flat och ledsen. Jag tror han nu är något förvillad i sina åsikter - och förstår det inte - han godtgjorde det sedan vänligt och god!. Jag sökte sedan hos Kramers tillfälle att få tala vid Palmblad och Hwasser, men bedröfvades af den senares missnöjda yttranden om Geijer. Ack, denna förbittring skadar! Ängsligt - felet är ej blott hos den ena utan i envisheten hos de andra att se allt blott från ett håll! -- Tårar verkade på mitt hufvud och mina ögon! Sedan man blifvit gammal lättar ej tårarna som i ungdomen - de tynga ! »

Den 29 maj. »Härlig dag! Adolfs verser 'Till Sofi och vid sin fosterfars graf. Efterm. gick jag ut att möta de kära jag väntade med ångbåten: Adolf, Sofi, Jenny Lind. Hem med dem -- de åto filbunke i min handkammare. Aftonen hos Geijers där vi voro i trädgården och hörde studentsång under blommande äppleträd. Ungdomen kastade boll och sprang änkeleken utanför på promenaden. Geijers ord på en gammal melodi sjöngos i månskenet.* Geijer obeskrifligt god och vänlig, sade, att det roligaste han kunde lifva vore att se mig så nöjd och glad i hans hem. Ljufligt!» Den 30. »Väntan på Lindblads -de kommo. Sedan 1822 har mitt öde varit inveckladt med deras

* Bland E. G. Geijers bref till Lindblad finnas följande strofer med hans namn under. Datum tyckes gifva vid handen, att de äro de här åsyftade orden (förut ej tryckta):

» Ord till en gammal hymn.
Känner du naturens tystnad?
Nattens heliga lugn?
Vindarna, vågor, berg och dal
Allt, allt tiger still.

Då stiger upp tir hjärtat
Bönen och säger tyst:
Fader! skänk också mig
De oskyldigas ro!
Den 2 april 1841.

E. G. Geijer.»
utg.

220
-nu går hvar bölja sin egen strömfåra - men evigt blir han den jag mest älskat på jorden. Jag har nödgats göra mig oberoende af denna känsla - 1829 blef det mig tomt, jag tyckte mig vara glömd, förskjuten af dem, sökte förströ mig och har irrat hit och dit, men ändå är han -den älskvärdaste man jag känt här i världen! Aftonen: Jenny Linds konsert i Carolinasalen. Den vackra anblicken vid nedgåendet från Carolina, där 'Vikingsäten' så skönt genljöd, var nu som alltid högtidlig och behaglig.» Den 31 var Lilla sällskapet samladt i Carolinasalen för att där sjunga för Jenny och Lindblad.

1842. »Atterbom, som fått ett förvirradt bref från Tegnér, talade om huru besynnerligt hemskt det föreföll honom att Tegnér förr oftast varit kallt och ogillande stämd emot honom och nu, sedan han, Tegnér, är likasom en nedgående sol, nu visar han Atterbom personligen och skriftligen aktning, förtroende och tillgifvenhet. Fordom hade de båda kunnat hafva godt af ömsesidigt förtroende, nu, då allt är förbi, är det för sent!»

Den 18 mars. »Atterbom läste för oss sin biografi öfver Törneros, läste väl det väl skrifna - genom ämne och framställning högst intressant, en riktig Uppsala-afton af bästa sorten. Blott säger han för mycket godt om mig - det förtjänar jag icke! Tyvärr icke!»

Ännu en gång skymtar Almquist i Memoarerna. Den 2 november: »Aftonen ämnade vi läsa, men oförmodadt kom Love Almquist, som var här för att inför Consistorium svara för sina skrifter. Sedan han setat en stund, bad han att enskildt få tala vid mig. Jag ingick med honom i min kammare. Han ville på andra skylla deras missnöje med :honom, men jag sade honom ärligt mina tankar, att han nog själf insåge hvarigenom han ådragit sig stränga omdömen och aflägsnat sina vänner. I detsamma kom Atterbom i salen -- Almquist önskade råka honom - jag gick ut till Atterbom och försökte få honom att stanna, men han ville för ingen del råka Almquist utan gick genast. Detta grämde Almquist mycket. Vag håller verkligen af Atterbom,' sade han, och ja-, beklagade honom att genom eget förvållande hafva förlorat en sådan vän. Hårda sanningar sade jag honom, han var däraf mycket gripen, blek, jag såg hans ögon fulla af tårar och hans läppar darra. BI. a. yttrade jag min afsky för hans stycke »Prästens ställniDg» som jag anser elak och insidiös. Pinligt förhållande att ej mer kunna högakta en människa, som man fordom trott väll Han stannade dock hela aftonen, åt som en uthungrad människa, och det var mig godt att

ID

åtminstone kunna gifva honom mat. - Detta var sista gången Almquist var hos mig, och sista gången jag talat vid honom.»

1843 års dagbok omtalar åtskilliga fester och födelsedagsfirningar: Geijers 60-årsdag då »Den mystifierade brunngästen» spelades bra, och verser deklamerades. Atterboms den 19 jan., då hans egen sal förvandlats till »Lycksalighetens ö» med ungdomens källa, omgifven af de sju fria konsterna, alla talande i samma versslag och meter som i »Lycksalighetens ö», orden blott ändrade så att de passade för tillfället. Sång och glädje.

Den 6 mars. »Studentspektakel, mycket roligt: 'den Stumma' Massaniello-August Blomstedt, Fenella-Axel Adlcrereutz; förträffligt, synnerligen fiskarscenen.»

I maj var M:lle Röhl i Uppsala. 5 maj. »Jag hoppades lugn och trefnad, men det afbröts af m:lle Röhl, som nödvändigt ville afteckna mitt gamla ansikte. Jag ville det icke, hvad skulle jag göra i hennes cahiers? Men det var omöjligt att undslippa.»

En liten påminnelse om förra tider fick Malla på sommaren genom gamla friherrinnan Lagerstråle, född Cederström, som, då de talade om hennes bror Carl Cederström, frågade Malla »hvarför hon icke velat bli hennes svägerska». »För det jag aldrig hade anledning tro och lita på hans tillgifvenhet -min hade han lätt vunnit!» »Ännu i fjol hade han talat därom!»

På hösten under Stockholmsvistelsen var Malla hos Södermark, »så där med beundran Jenny Linds porträtt, väl måladt, genialiskt uppfattadt - hennes bästa, skönaste sida, troget återgifven. Fredrika Bremers, äfven mäterligt, Hartmansdorffs förträffligt, äfvensom Berzelii.

Malla hade fått en. sökt och efterlängtdad vän i Fredrika Bremer och hade denna sommar tillbragt några veckor på egendomen Årsta, där Fredrika med mor och syster bodde om somrarna. De hade där utbytt tankar och förtroenden och Malla hade delgifvit Fredrika sina »Minnen». Den 23 juni. »Fredrika slutat 1822, talade godt och vackert om allt detta, om Kernell, ömt, deltagande, förståndigt och - förstående!» Och Malla utropar: »Gud vare tack, att någon inser, förstår och förlåter!»

222

Malla behöfde träffa på sin samtids ädlaste och mest upplysta kvinna för att bli rätt förstådd!

Fredrika Bremer var dessa åren mycket hos Lindblads. Den 14 oktober. »Geijer och Fredrika! Roligt och godt att afhöra deras samtal. Geijer sade: Ja, min söta Fredrika, om du blott kunde skjutsa oss alla in i himmelriket skulle du gärna själf stanna utanför'.»

Vid sin hemkomst till Uppsala i november fick Malla ett bref som underrättade henne, att en ny roman af friherrinnan Knorring vore dedicerad till henne. »Kuriöst! Det smickrar mig - kanske för mycket!» 'Det var »Torparen».

Dagboken. »Oro för penningeåtgång. Det återstod mig att på ålderdomen sakna den frihet jag haft för sådana slags bekymmer! Hvarför har jag dem? Det är icke af själfviskhet.»

1844 blef ett orons år i Uppsala på grund af det beramade student-tåget till Köpenhamn, som dock till slut måste inställas. 16 april. »Anna-Lisa kom och omtalade Atterboms lilla bok om studenternas resa som hon ej gillar. Icke heller Järta gillar den.» 18 april. »Studentsång för Atterbom för hans lilla bok som gjort honom populär.» 27 april. »Hos Atterboms. Sång för skandinaven Atterbom. Sedan samtal om studenternas Köpenhamnsresa, som väl ändå torde bli af, ehuru kungen bett Geijer afstyra den. Kung Oscar fruktar, att den kan gifva anledning till ledsamheter med danska regeringen i anseende till de rykten som gått, att danskarna skulle vilja förena sig med Sverige och Norge till ett Skandinavien, som kungen på intet vis vill befordra eller lyssna till; därför vill han ej synas i denna sak, men önskar, att studentresan måtte uppskjutas och har därom talat med Geijer såsom varande en gammal lärare som har ungdomens förtroende. Men studenterna vilja resa och rätta sig icke alls efter den vördade älskade lärarens råd. Geijer har därför nu rest till Stockholm för att vidare inhemta kungens önskan.»

Hur innerligt Malla deltog i de ledsamheter som drabbade Geijers i anledning af studenttågets inställande framgår lifligt ur dessa dagars anteckningar. Den omfattande framställning Anna Geete i sin Geijersbok* ger af denna tid, bekräftas i allt genom Mallas uppfattning af densamma och vill jag därför en-

* »I Solnedgången».

dast utfylla denna framställning med några af Malla citerade uttryck.

»Den 5 maj kom Geijer hem. Han gaf mig sina personalier öfver konung Carl Johan och omtalade den vackra begrafningsceremonien. Geijer hade talat med konungen om studenternas förnyade reselust till Köpenhamn. Kungen blef ledsen däröfver, hade redan från danska regeringen emottagit tacksägelse för det han afstyrt detta ynglingatåg för i år och önskade därför, att Geijer vidare skulle därom tala med Uppsala studerande och framföra som önskan från konungen, att de måtte inställa den tillämnade resan. Han hade därvid yttrat: 'det är mig sorgligt och oförmodadt, att den första ledsamhet, som möter mig sedan jag

tillträdt regeringen, kommer från Uppsala ungdom'. Geijer frågade då hvad han skulle svara om man frågade honom om det vore en befallning från konungen, att de icke finge resa. Kungen svarade: 'säg dem, att kungen i Sverige vet hvad han kan eller icke kan befälla'. De ovärdige tanklösa ynglingarna som ej med vördnad och kärlek följa deras högaktade Geijers råd och lättsinnigt blottställa honom och deras konung, för oförtjänta ledsamheter. Jag är helt uppbragt däröfver - Geijer sade att svenskarnas nationalanda gaf han icke mycket för -att ryssarne hade vid mera 'och de äro slafvar, och svenskarne äro fria!' tillade han.» 10 maj. »Wärmlands nation har i afton sjungit för Geijer för att likasom gifva dementi åt det usla bladet 'Torgny', som skymtar honom. Uslingar ha ock ropat 'preat' utanför hans boning och inkastat papperslappar med ovett i hans trädgård.»

18. »Det är nu afgjordt, att de ej i år fara till Köpenhamn. Dåraktigt och otacksamt hafva de uppfört sig mot deras hederliga lärare Geijer, i synnerhet dessa fem magistrar och docenter som så ovärdigt ansett sig hafva rättighet att i tidningarna låta trycka ett enskildt samtal mellan honom och dem. Det är för oförnuftigt pojaktigt - de äro i min tanke för alltid brännmärkta.» 22 maj. »Anna-Lisa kom och omtalade, att hon i Aftonbladet läst de fem herrarnes samtal med Geijer och deras klagomål öfver honom. Jag blef uppbragt och indignerad, som jag alltid har ondt af till kropp och själ.»

Äfven omtalar Malla lifligt den föreläsning, som Geijer den

22 november-d. å. höll inför kung och drottning och deras båda äldsta söner, och som Agnes Geijer så hänförd beskriver i brev till sin fästman*. Malla var det icke mindre och trogen sin vana upptecknade hon genast vid hemkomsten det hufvudsakliga innehållet:

»Geijer bugade sig djupt för deras majestäter och uppsteg i katedern, började med att tala om hjärtats vältalighet som ofta är stum, om stundens fordringar som han kände sig ej kunna uppfylla. Längesedan hade han vant sig vid att lämna sitt papper hemma, att blott ur tanken tala till ungdomen, som alltid med öfverseende bedömt hans bemödanden och nu i denna stund litade han mer än någonsin på att med mildhet blifva bedömd. Därifrån öfvergick han till sitt ämne: Konungamaktens början och utveckling i Sverige; rörelsen som började med Engelbrecht och satte Gustaf Wasa på tronen; med honom egentligen började kungamakt och kunga-arbete. Förut hade han talat om det gamla konungavalet och Eriksgatan. Gustaf Wasas söner söndrade riket ånyo tills Carl IX med omilda och hårda händer krossade aristokratiska partiet, men arbetade för det ljus som sedan gaf Gustaf Adolfs krig europeisk betydelse; talade kort om Carl X:s hjältedikt i svenska historien, Carl XI:s krig som förde Sverige i vanmakt och tvingade det att ur trötta händer släppa öfverväldet i nordn, som det hittills innehåft. I korthet öfvergick han 1700-talet tills en hjältes hand uppslog ett nytt blad i svenska historien. Därifrån öfvergick han till frågan om folkets representationsrätt - som hvarken behöfver afslås eller beviljas emedan den utgår af sig själf ur tidens allmänna kraf. Tiden tycks vara en återgångsperiod med några goda tecken, hvaraf två i synnerhet synas märkvärdiga. Återgången till sig själf och till det religionens ljus, hvaraf Gud inom hvarje människobröst uti samvetet nedlagt en gnista. - Aristokrati ansåg han för sin del som en väsentlig del af en stat, som länk mellan konung och folk; att man nu ej vet huru den åter skall danas, emedan den gamla är på förfall och en ny ej synes till. Aristokrati kan icke skapas eller tilldanas, den måste af sig själf uppstå, men den kan genom Rätt och sanning beredas. Slutligen yttrade han sig vackert om hoppet på gudomligt bistånd och be-

* Se >I Solnedgången, af Anna Hamilton Geete.

skydd för kung, kungahus och fädernesland. - I början talade han ock om hedern att nu tala inför sin herre och konung, som för ett fjärdedels århundrade sedan han med glädje påminde sig haft den äran anse som lärjunge.»

»Något mera patetiskt än Geijers anletsdrag under denna märkvärdiga föreläsning har jag aldrig sett. Hans inre känsla betog honom stundom målet, men med kraft och hjärtlighet återtog han väldet däröfver. Skönt att höra och se!»

Dagb. Ja ja, min höst och vinter är lugn, våren var god och skön - sommaren brännande het eller förkylande kall, snart slutar denna jordiska dag i dödens natt - men som jag hoppas till en klarare morgon!»

En stor glädje hade Malla efter sammanflyttningen med sin syster och hennes döttrar af den begåfvade systerdottern Avas sällskap och sång. Efter hennes giftermål 1845 med dåvarande kaptenen J. 11. af Geijerstam och afflyttning till

nya hemmet i Stockholm uppstod en stor tomhet i hemmet. Malla skrifver: "Åva, du oersättliga, ack hvad hon blifvit - mycket mer än jag för fjorton år sedan anade!» och

»Min skyldighet att lefva så sparsamt och indraget som möjligt gör sig påmind genom många små dagliga uppoffringar och försakelser som dock ej skulle inverka på mitt lynne om jag inom hemmet hade hvad jag behöfver för tanke och känsla. Men det fattas och Avas musik, son-i mången gång tystade och lugnade Saulson inom mitt bröst, fattas också. Att dö vore godt och ljuft - det har jag tänkt nästan alltsedan jag började lefva! »

Tre år därefter skref hon: »Min gladaste, mest harmoniska tanke: Ava finns ej mer på jorden! Och jag ser mig om efter något som kan fägna mig att se och höra - allt är tyst och dimmigt!»

1845. Dagboken. »Man bör akta sig att blifva tung för sina vänner och söka vänja sig vid det jag högst värderar -deltagande i trefligt hvardagslag! Det förekommer mig som om det ej mera fanns på jorden.»

Prinsarne voro detta år i Uppsala, och Malla träffade dem ofta hos Geijers och Kraemers, men såg dem aldrig hemma hos sig, oaktadt många gånger påstött att göra det. »Wennerberg sade, att prins Oscar önskade få läsa med delade roller bär hos mig. Ett ögonblicks frestelse - men nej, jag kan ej bjuda främmande hos mig detta nödens år, då mina inkomster äro otillräckliga för det nödvändiga - jag bör ej vara inkonsekvent nog, att göra ett undantag för att hafva det nöjet se den älskvärda prinsen hos mig.» 6 nov. »Afton hos Geijers, där prinsarna Carl och Gustaf voro. Roligt och litligt med de älskvärda unga herrarne, som tyckas alldeles glömma sina högheter för att vara glada, lifliga ynglingar; dans och lekar.»

3 december. »Hos Kraemers. Först sjöngs en kvartett af prins Gustaf, orden af Geijer, vackert! Sedan dansades lifligt bondkadrilj, nigarpolska, »kehr aus», hafvets vågor, lustigt och gladt. Polka! - Medan det dukades i salen - ingingo alla i förmaket, och någon sitt-lek proponerades; Agnes sade, 'vi ska fråga tant Malla!' Prins Carl kom då till mig och sade, 'söta tant Malla, säg oss någon lek! Lustigt! Prins Carl talar gärna med Agnes - hon sade mig, att hon ibland funnit honom bra barnslig 'men i afton töa han hjärtat ur bröstet på mig och gjorde mig helt flat', sade hon. Han stod och pratade så jag inom mig tänkte: 'du är ändå bra pojke!' Troligen syntes det på mitt ansikte - han tystnade plötsligt, såg på mig uppmärksamt och sade allvarsamt, som om han svarat på min tanke: 'Hå, jag är inte så gammal heller!

»Den 14 november var Böttigers installation. Gustavianum påminner mig roliga stunder, då jag där fordom hörde Geijer! Geijer i fulla kraften och skönheten af sitt snille! Nu är han redan gammal, på återvägen, men - gudskelof, vägen går hemåt!»

»En afton hos Atterboms omtalade Atterbom, älskvärd och intressant som vanligt, att han på sin 16 födelsedag predikat i Äsbo kyrka om 'våra oskyldiga nöjen'. Äfven talade han om personalia som hans fader, komminister i

församlingen, tillåtit honom skriva öfver en beskedlig bondgumma som dött inom socken. Den blef så grann och svassande, att de lefvande gummorna med förundran hörde därpå.»

1846 i januari skrifer Malla till Lindblad: »Du ber mig ställa förnuftigt till för min framtid. Jag vill det verkligen och känner ofta som du säger, 'att det bör vara tyst omkring en mot aftonen' - dock ej alltför ensamt. Ålderdomen har mindre förmåga än de yngre att rätt kunna uppfylla dagen med egna tankar, egna sysselsättningar, man måste hafva någon hjälp, ty att leds ihjäl blir ändå det plågsammaste dödssättet! - - -Geijer är nu frisk - i höstas förekom han mig svagare. Han arbetar nu på att besvara Fryxells bok, som jag finner orättvis och förarglig mot Geijer. Han kan hafva rätt kanske i sin kritik, men sättet är ej ädelt. Mycket tyst är Geijer, det är sällsynt höra honom uttala sina tankar. Jag är så snål och uppmärksam på dem, men vi råkas ej ofta numera - vi äro gamla.»
Dagboken. »Stor glädje har jag af Atterboms allt stigande rykte och förtjänst. Hans föreläsningar här blifva allt mer berömda och med entusiasm följda. Sålunda samlar jag mig ofta blommor af dem som falla ur andras kransar och har nu mer alldeles nog däraf; ehuru jag ännu för tjugu år sedan ätlades och sträfvade att kunna kalla något mitt. Jag behöfde blifva öfver sextio år för att blifva ödmjuk och anspråkslös som jag nu hoppas vara.»

»Geijer läste för mig ett förslag till opera: 'Erik XIV och de sammansvurne', och Adolf omtalade Almqvists: 'Prins Grazioso', lifligt roligt, men min matta gamla kropp räcker ej längre till för själens liflighet.»

Geijers afflyttning från Uppsala kastade sin starka skugga både förut och efteråt öfver hennes lif.

Den 13 februari. »Anna-Lisa! Erik Gustaf! De flytta från Uppsala! Hvad blir Uppsala då mer för mig!» 5 mars. »Bref från fru Geijer - deras vackra boning såld! De lämna Uppsala, ett obeskrifligt sorgligt budskap för mig! Min största, nästan min enda glädje i många år - förbi!»

7 maj. »Agnes sång -- stilla tårar. När hör jag henne härnäst?» Geijers voro om aftonen hos mig -- den sista!»

Den 8 maj. »Amélie var hos Geijers och hörde där afskedssången. Jag kan ej se och höra detta afsked. Jag somnade med tankar på min kära gud-dotter Agnes, på Erik Gustaf, Anna-Lisa -- saknad och sorg! Vaknade därmed den 9:de, sent - och dock för tidigt! Försökte vara förnuftig men kan icke. - Alida och Thekla kommo och berättade så vackert huru det varit i går, huru magister Svedelius på de studerandes vägnar vackert talat till Geijer, som skönt och hjärtligt svarat därpå: ,att han lefvat hela sin tid med ungdomen och i ungdomen, att han varit och alltid förblifver studerande, att man kanske kunde

228

tillräkna honom som fel, att han, själf lärare, alltid varit för mycket sig själf lärande och därigenom varit obestämd, men kanske vore det också hans förtjänst! I alla fall vore framåt nu som förr hans lösen, framåt lifvet igenom, framåt i grafven, som ock är ett steg framåt!» Då lian åter kom upp i sina rum

hade Atterbom hjärtligt omfamnat honom. På morgonen i dag kom Geijer med sin hustru, dotter och son gåendes till ångbåten från deras vackra hem där utanför hans nation Värmländingarna med sin fana väntade honom och följde honom sjungande: 'O yngling, om du hjärta har'. Vid Islandsbron mötte alla de andra nationerna och instämde i samma sång och emellan en haie af deras fanor gick den vördade älskade läraren till fartyget, som nu förer honom från det trettioåriga hemmet i Uppsala, där han lefvat sin bästa tid och använt sina bästa krafter! Han sade: 'Omgifven af Sveriges fanor som är dess minnen och af Sveriges ungdom som är dess hopp, bjuder jag eder farväl, lycklig att veta att, om jag här ej mera äger något annat hem, har jag dock ett i behåll i edra hjärtan'.»

Dagb. »Uppror och Sorg inom mig!»

Geijers, som denna sommar reste utrikes, voro åter i Uppsala några dagar i september, hvarom Malla skrifver i sin dagbok: »den 23 sept. Hos Geijers för sista gången! Sorgligt att se deras vackra hem skingradt. Jag tog hastigt afsked, ty det gjorde mig för ondt. Geijer sade: 'vi råkas, ty att du och vi skulle blifva åtskilda kan jag aldrig föreställa mig. Tack för de dagar vi haft tillsammans, för dem vi ännu få' Anna-Lisa bad mig behålla Amalias bref, Då vi gingo, kom Värmlands nation med sin fana och sjöng hos Geijers: Integer vit! och 'O yngling, om du hjärta har', Guds välsignelse följ dem!

Skulle jag öfverlevva, att Geijers lämna Uppsala!»

Den 24. »Gick ut tidigt i vackert väder och tog vid ångbåten afsked af mina kära vänner. De afreste - och med dem den bästa delen af mitt kära Uppsala! Trettioåriga minnen! Geijer hade i morgons sagt då lian stod i sitt sängkamarfönster och såg utåt Carolinaparken och kyrkogården: 'Där vill jag ligga begrafven'.»

1847 den 17 maj. "I dag hitkommer hvad som återstår utaf den jordiska delen af Erik Gustaf Geijer för att begravas i Uppsala kyrkogård. Kl. omkring 6 kom tåget från Kungsängs-

229

tullen, där den vördade lärarens lik möttes af hela Akademien, först sångare af studentkåren sjungande Geijers ord till Carl XII's marsch: 'Viken, tidens flyktiga minnen', sedan studenterna två och två, likvagnen som förde den ädle mannens stoft och så alla professorerna med hans söner och sist, de 13 fanorna af alla student-nationer. Sedan tåget passerat min boning åkte vi en annan väg upp till kyrkogården och afstego där. Jag besökte Järtas och Törneros' grafvar - på denna kyrkogård vill jag hvila! »

» Sången upphörde en stund under det de framgingo men då de kommo till Geijers fordna boning, började den åter och fortsattes ända till kyrkogården där likvagnen stannade vid den lilla byggnaden, hvarifrån kistan af Värmlands nation bars till den öppnade grafven beklädd med granris; däromkring, ställde sig studenterna med sina fanor, femte versen af ps. 495 sjöngs, hvarefter följde en högtidlig tystnad då kistan nedsänktes endast afbruten af foglasång i den vackra våraftonen. Sist sjöngs Geijers kvartett med Böttigers ord: 'Stilla skuggor

breda sig i kvällen', vädret var kallt, men mildt - solen lutade till nedgång, -högtidligt, sorgligt och lugnt var det! Mullen skottades öfver kistan, granris och blommor nedkastades i grafven. - Han är försvunnen för våra blickar - den ädle Erik Gustaf Geijer! -- Där stodo hans två äldre söner Knut och Alfred - sedan jag talat med dem, for jag hem. »

Ännu några få Geijers-ord har Malla efter hans död antecknat i sin dagbok: »Uti Anna-Lisas uppsats om sin man stod bland hans yttranden under de sista åren han lefde: 'det är synd om min goda Malla, som håller så mycket af mig, att hon numer uti hvad jag skrifver blott kan se hugskott och fantasier!' Det rörde mig djupt, att han så mildt tänkte på mig, då jag verkligden de senare åren ej rätt kan fatta och förstå hans mening. »

Den 31 maj. "Den älskvärda Agnes kom och omtalade sin faders sista dagar. Då hans hustru en gång frågade honom om man borde beständigt tänka på döden, svarade han: 'Ånej, men man skall lefva så att man ständigt är färdig att dö.' Hon frågade om bönen: 'en enda suck hinner kanske snarare sitt mål än den längsta bön!' Till Sofi Kernell har han en gång i vintras

230

sagt: Jag frågar inte efter mitt lif, här har jag intet mer att lära - jag behöver komma i en högre skola!»

Leden glesna kring Malla. Under ett och samma år (1855) förlorade hon af sina närmaste vänner och anhöriga: Atterbom, Alida Knös, Emilie von der Burg, Amélie Wrangel. Därjämte flyttade »syster Gustava» samma år till sina barn i Stockholm efter att systrarna i aderton år bott tillsamman.

Då nu Malla åter blifvit alldeles ensam föreslog hon den äfven så ensamblifna Thekla Knös att »på försök» flytta till henne. »Försöket» räckte i 2½ år, och visade sig till börja med utfalla förträffligt. Här hade Malla funnit en kongenial ande, gemensam läsning, samtal om hvad man läste, lifvade och tillfredsställde henne på det högsta. Men snart infann sig hos Thekla en börjande nervsjukdom - hur den utvecklades veta vi ju alla* - som alldeles bröt den stackars veka Theklas viljekraft och förmåga att samla sig till ögonblickets fordringar, hvilket allt satte Mallas tålmod på hårda prof. De skildes på öfverenskommelse som mycket goda vänner; men Malla hade gjort ännu en förlust och en bitter erfarenhet, och då hennes affärshjälp samtidigt gjorde konkurs under den stora krisen och hon kände sig beröfvad hans stöd och hjälp, skrifver hon till Lindblad: »Nu då man hör så mycket talas om banquerouter föll det mig in i natt att, sedan jag under min långa lefnad ofta försökt att använda än på ett, än på ett annat sätt mitt hjärtas kapital af kärlek och hopp och ofta bedragit mig själf därpå, var jag vid sjuttio år så tämligen lugn och utan anspråk på sällhet och glädje, blott frid och hemtrefnad hoppades jag och ville förskaffa mig. Detta återstående af det förminskade kapitalet insatte jag nu nästan medvetlöst på två personer, hvaraf jag förlitade mig på den ena som ett säkert stöd, råd och hjälp i all yttre affärsväg, och på den andra som ett lifligt, kärt umgänge, en deltagande yngre vän, hvars trefnad jag önskade bereda och därigenom dela - och båda gjorde banqueroute på en gång och den sista af mina förhoppningar försvann! Dock, tänkte jag, det kapital jag för 35 år sedan obetänksamt nog insatte hos

* Hon dog på Växiö hospital för sinnessjuka.

1

Adolf, det har hittills stått orubbadt; ej alltid gifvit lika hög ränta af tillfredsställelse, men dock alltid någon god och säker - Tack!»

Ja det kapitalet, hennes kärlek för Adolf, stod kvar genom lifvet, och ger sig allt emellanåt till känna i hennes dagbok i utrop sådana som: »min präktige Adolf!» eller »min bästa kär lek!» eller »bref från min gode käre Adolf - ack, ett sådant bref! Du gifvare af all god gåfva, barmhärtighetens fader - tack!»

» Men från barndomen till sena ålderdomen har jag varit ensam, och förblifver det väl, - utom några öfvergående episoder af min lefnad, då jag liksom trugat mig in hos andra. Måtte de ej haft ondt däraf, jag har däraf erfarit mycket godt.»

»O Gud! underlig är den väg jag vandrat mellan god vilja, svaghet och fåfänga - då jag nu ser tillbaka på den långa banan, blyges jag - och hoppas blott på Din nåd.»

Hon dog den 17 januari 1861 och ligger begrafven i den graf å Uppsala kyrkogård - strax bredvid E. G. Geijers -, hvilken hon 1848 själf hade utsett för sin älskade systerdotter Avas stoft. -

Utgifvaren.

Du har klickat på ett bokmärke med färgad text.

Sådana bokmärken ger bara intern information om den aktuella filen

Länkar till **sidor** i filen har **svart text**

Länkar till **andra** filer har **blå färg**